

Per 1395/2010

10032574,23

COBISS

GORIŠKA KNJIŽNICA

Colski časnik 2010

Col v letih 2001 - 2009

Pogovor z Jankom Mikušem

interjer

Moj Ironman - majhen korak za človeštvo in velik zame

u središču

Pogovor s skladateljem Jožetom Troštom

Foto: Anton Tratnik

Uredila: Anja Rijavec
Pomočnik: Andreja Petrovčič,
Lucijan Trošt

Uredništvo: Franka Koren,
Jerneja Tratnik, Tanja Hladnik,
Ana Tratnik, Luka Bizjak, Janez
Kovšca, Jernej Škvarč, Simon
Škvarč, Tim Žgavec

Oglasno trženje: Dušan Koren,
Silvan Praček

Lektoriranje: Marija Bajc,
Barbara Koren, Franc Černigoj

Oblikovanje in prelom:
Tina Maraž

Naklada: 300 izvodov

Datum izida: 26. 12. 2010

Foto: Meta Škvarč

karala

<i>u središču</i>	5
Pogovor s skladateljem Jožetom Troštom	5
<i>interesu</i>	9
Mlade pesmi!	9
V svetu vertikale	13
Moj Ironman - majhen korak za človeštvo in velik zame	15
<i>zgodilose je</i>	22
Na Colu smo se letos valjali od smeha ob novi komediji	22
Lokalne volitve 2010	24
<i>potopis</i>	25
Po Skandinaviji z MePZ Primorje	25
Luigi Damiani	29
Kuba včeraj, danes, jutri ...	31
<i>društva</i>	34
Poročilo gasilcev PGD Col za leto 2010	34
Mladi gasilci na taborjenju	36
»... Materin jezik pa ključ do vsenarodne omike...« (A. M. Slomšek)	37
Lov in lovstvo nekoliko drugače	40
Za nami je še eno leto, v katerem smo uspeli uresničiti naše cilje	42
Konjeniško društvo VIHR	44
<i>župnija</i>	47
Colska župnijska kronika za iztekajoče se Gospodovo leto 2010	47
<i>krajevna skupnost</i>	49
Pogovor z Jankom Mikušem	49
Pretekla štiri leta smo uresnili velike želje, le zakaj jih tudi prihodnja štiri ne bi	52
Žagolič	55
<i>pogled u zgodovino</i>	58
Col v letih 2001 - 2009	56
<i>osnovna šola</i>	59
Kaj se skriva v lipi? Kiparsko srečanje 2010	59
Izšlo, izšlo, izšlo...	61
Tri vrata v pravljичne svetove	62
Naravoslovni teden za »osmake« v Kranjski gori (2010)	66
Vseslovenska čistilna akcija tudi na Colu	68
Smučarski izpit? Le čemu?	69
Teptanje pravic slovenskih učencev v fašistični šoli	71
<i>colčanke in colčani</i>	73
Ivanu Troštu - Hišniku v spomin	73
Ostal je le spomin... ko valovil in šumel je pšenični klas	75
»Suhovršci«	77
Strelav Suhemvrhu	80
<i>colskagastroža</i>	82
Colska gastroža 2010: Jože Trošt	82

To, da sedaj v rokah držite nov Colski časnik, je pravzaprav izjemno dober znak. Pomeni, da je izšel, da so bili zbrani vsi članki, vse slike, bolj ali manj vse, kar smo želeli, da se letos bere v njem. Kar sploh ni tako zelo enostavno, kot se mogoče zdi na prvi pogled. In to mislim čisto resno. To je že 23. številka. 23. leto izhajanja, 23. leto pospešenega razmišljanja o dogajanju čez leto, pisanja, iskanja fotografij, verjetno pa tudi zmešnjav, hitenja in zamud.

Za nekatere od nas brez izkušenj, ki smo se letos prvič poprijeli za tovrstno delo, je bilo to nekaj povsem novega in strašansko zapletenega. Mladina je letos pridno »zapregla«.

Sodelovalo nas je namreč več mladih kot zadnja leta. To je dobro. Vendar se je poleg naše zagnanosti in navdušenosti, ki sta nedvomno pripomogli k boljšemu končnemu rezultatu, izrazilo tudi nekaj mladostniškega hitenja, površnosti, kompliciranja, napak...to je tista slaba stran mladine.

Ampak mislim, da smo naredili nekaj veselja »stari postavi«. Mlado drevo se rado upogne, če ga začneš upogibati dovolj zgodaj in tudi iz nas bodo nekoč zrasli dobri uredniki, fotografi, pisci pa še resni za povrh, če nas bodo še naprej tako dobro »dresirali«.

Zato se želim zahvaliti vsem tistim ostalim, ki jih že poznate, izpod katerih pisal berete že leta, morda celo desetletja. In tudi boste še kar nekaj let, konec koncev še niso tako zelo stari.

In vsem vam bralcem, ki se boste v prihodnjem letu prebijali skozi te strani – bodite veseli, da imate čtiva še za eno leto. Meni se je namreč na trenutke kar zdelo, da ne bomo zmogli vsega.

Ampak rekli so tako - še vsako leto je Colski časnik izšel – letos bo tudi.

In tu je.

Anja Rijavec

**Kaj za prazničnimi vrati čaka nas,
ko letni prag razigrano bo prestopil čas?
Bo jutro s soncem obsijano,
bo z mehkim perjem nam postlano,
bodo novi časi zlati?**

**Zlati bodo, če sivino si vsakdana sami pozlatimo,
s poštenim delom in dobroto,
ji s smehom vdihnemo lepoto
in s prijateljstvom iskrenim,
nežnost, srečo, mir, toploto.
Takah časov - zlatih časov - vam želimo.**

POGOVOR S SKLADATELJEM JOŽETOM TROŠTOM

Jože Trošt, duhovnik in skladatelj, colski rojak, je 12. maja letos praznoval svoj 70. življenjski jubilej. Ob tej priložnosti sem bila povabljen, da z jubilantom spregovorim par besed in napravim prispevek za Colski časnik. Njegovo bogato ustvarjalno življenjsko pot bom skušala osvetliti v pogovoru z njim.

Kako se je začela vaša ustvarjalna pot?

Kdaj se ustvarjalna pot začne je pravzaprav težko reči. Je to takrat, ko gre nekdo v glasbeno šolo in se tedaj začne pripravljati na poklic umetnika (npr. igranje na instrument, komponiranje ...)? Nedvomno človek že v ob rojstvu prejme za to potrebne sposobnosti. Zase lahko rečem, da sem veselje do glasbe dobil že doma, v mladih letih. Moja mati je bila dobra pevka in je zelo rada pela. Oče takega veselja do petja ni kazal, zelo pa je občudoval zvonove – njegov oče je bil namreč pritrkovalet. Rad je poslušal tudi zbor. Najbolj je občudoval tenorje, ostalih glasov (soprani, alti in basi) ni omenjal. Mene pa je bilo sram peti sam, čeprav si je mati to želela. Zato je včasih v šali rekla, da nisem njen sin.

Poleg primarnega okolja so za glasbeno vzgojo potrebne tudi druge strukture: pri nas gre za cerkev in šolo. Tu se navadno petje odvija. V mojem primeru šolo lahko takoj odmislim, saj mi v glasbenem pomenu ni dala ničesar, vsaj prvi razredi tedanje colske osnovne šole ne. Starejši se še spominjamo učitelja Danila Sirka. Pri njem nismo skoraj nič peli. On je bil strašen risar, zato smo včasih

celo dopoldne risali, jaz pa sem bil na žalost slab v risanju. Šola takrat še ni bila to, kar je danes. En učitelj je učil vse predmete vse do konca osemletke. Za petje je tako ostala samo cerkev. Na Colu je bilo k sreči petje vedno prisotno. Stari ljudje so mi pripovedovali, da je že pred vojno gospod Janc (pokopan je na Colu) vodil kulturno društvo, v okviru katerega je bilo dramsko društvo (ljudski oder) in pevski zbor. Oboje je vodil on sam. Nameščen je bil v današnji »Pekovi« hiši. Tudi po vojni se je pevsko udejstvovanje nadaljevalo. Na Col je za župnika prišel gospod Jože Petrič, navdušen pevec, ki je »skupaj spravil« presenetljivo dober zbor. Vendar se je po vojni petje umetno razdelilo na cerkveno in prosvetno petje, česar pred vojno in tudi danes ni bilo. Cerkveno petje je bilo vseskozi »zamolčano«, povzdigovalo pa se je prosvetno petje v društvih. Tako je nastal moški zbor Razpotje, ki je dolgih 50 let sooblikoval kulturno dogajanje na Colu in drugod. Isto velja za novi mešani zbor Duri. Zbor nastane iz potrebe, iz tradicije in brez njega bi na vasi nekaj manjkalo.

Kako je potekalo vaše šolanje?
V letih 1949–1955 je na Colu dušno

pastirstvo opravljaj župnik Albert Metlikovec. Organist pa je takrat bil Leopold Koren, »lokvarski Polde« po domače. Ko si je doma omislil gostilno, je v nedeljo popoldne pri litanijah večkrat manjkal. Župnik Metlikovec je zato začel nekaj mladih fantov in Anico Babčno uvajati v igranje na harmonij (ki ga še danes hranimo na vikendu, op. avtorja). Takoj, ko sem po šoli iz Ajdovščine prišel domov, sem hitro pojedel zelje ali kar je že bilo in tekel v cerkev vadit na harmonij. Pozimi sem imel roke rdeče od mraza. Metlikovec je bil izredno natančen, glasbeno pa velik esteta. To zdaj vidim. Globoko je dojemal glasbo. Njega hranim v najlepšem spominu. Z njim se začne moje glasbeno šolanje.

Po končanih štirih letih colske osnovne šole sem nadaljeval gimnazijo najprej v Vipavi in nato v Ajdovščini. Na šoli je bil tedaj močan dijaški mešani zbor. Vodil ga je profesor Cene Matičič, sicer profesor matematike in fizike, pa tudi dober glasbenik. Pri njem smo peli tudi težje zborovske skladbe kot npr. Mokranjčeve Rukoveti ali Pomladni spev skladatelja Antona Lajovica ... Nekaj let sem pel v tem zboru in moram priznati, da sem prav tu dobil veliko veselje do glasbe in petja. Po maturi se je zgodilo bogoslovje v

Ljubljani. V drugem letniku sem že vodil bogoslovski moški zbor vse do nove maše (1966). Potem mi je pri 27 letih škof Janez Jenko predlagal oziroma mi ponudil, da bi šel študirat cerkveno glasbo v Rim, ker so bile potrebe na tem področju pri nas velike. Tako sem pri teh letih razmeroma pozno sedel na »glasbeni stol«, se začel organizirati in šolsko ukvarjati z glasbo, hodil vsak dan v šolo, delal izpite in vse kar sodi k temu poslu. Ko sem leta 1970 prišel iz Rima v Ljubljano, sem na naši akademiji za glasbo ob delu študiral še 4 leta in pol. Taka je moja glasbena šolska pot. Še nekaj dogodkov iz tega mojega šolskega obdobja mi je ostalo v spominu in bi jih rad omenil. Najprej koncert velikega zbora bogoslovcev v Škednju v Trstu leta 1967. To je bila v tistih letih senzacija! En tak velik zbor samih bogoslovcev, ki prihajajo iz »komunistične« države, medtem ko v Trstu takrat ni bilo nobenega bogoslovca! Drug dogodek zadeva začetke mojega »skladanja«. Velike potrebe po novih skladbah so se pokazale po liturgični reformi, ko se je v cerkveni glasbi ukinjala latinščina in uvajala slovenščina. Pred tem smo za velike praznike peli le latinske maše, slovenskih sploh ni bilo. Tako sem začel pisati v četrtem letniku bogoslovja ljudsko mašo, ki jo še danes pojejo, in to brez ene brez ene same ure harmonije, kar tako po občutku.

Kako pa se prepletata duhovniški in skladateljski poklic?

Glasba je samostojna ali avtonomna umetnost. Sama na sebi kot zvrst umetnosti ima svojo izpovedno moč. Vplivi nanjo prihajajo iz različnih strani; npr. iz filozofije, vere, celo politika hoče izrabiti njeno moč. Poznamo primere, ko je bila glasba sužnja političnih sistemov. Poglejmo npr. diktatorja kot sta Hitler in Stalin, kako sta nasilno vplivala nanjo in si jo hotela prisvojiti in zaslužniti za

dosego svojih ciljev. Hitler je preganjal skladatelje židovskega rodu, prepovedal je koncerte z deli židovskih skladateljev. Tudi Stalin je od njemu podrejenih skladateljev zahteval, da pišejo tako glasbo, kot je on želel, kot podporo njegovim političnim ciljem. Vsi ti ljudje so se dobro zavedali, kakšen vpliv ima glasba na človeka. Kaj pa glasba v službi cerkve, ali ni potemtakem tudi cerkvena glasba dekla ali sužnja, zato ker služi verskim idejam? Glasba v cerkvi se je odvijala vse od njenih začetkov. Je spremljevalka ali sooblikovalka obredov, vendar tako, da vedno ohranja svojo izpovedno samostojnost. Njena odlika je prav v tem, da sme na svoj način sodelovati pri največjih skrivnostih, ki se na svetu dogajajo: maša in zakramenti. Tega so se v Cerkvi zavedali papeži in cerkveni očetje vseh stoletij. Cerkev je zakladnica najlepše in najbolj umetniške glasbe, ki so jo napisali skladatelji vseh časov. Zato poklic duhovništva, tudi v mojem skromnem primeru, vpliva na mojo glasbo. Kot »uslužbenec« Cerkve nekako moram pisati glasbo, ki je namenjena cerkvi, pa ne samo zato; ta glasba mi je po svoji ideološki strani blizu. To, kar verujem, prenesem v glasbo. To je tista najgloblja povezava med glasbo in mojim poklicem. Moja glasba je torej povezana z mojim poklicem, iz njega dobiva svojo moč. Mislim, da sem dovolj povedal.

Ali lahko rečemo da umetnikova vera oz. nevera vpliva na njegovo umetnost?

Vernost – nevernost? Teško je reči, kdaj je človek zares neveren. Lahko je človek, ki ga imamo za nevernega, znotraj zelo veren. Obstaja zgodba, ko je nek arhitekt, ki je načrtoval gradnjo nove cerkve, vprašal, kaj je to spovednica. Nikoli ni slišal zanjo. Arhitekt predstavlja idejo kot npr. slikar, glasbenik. To ni samo stroka ali obrt, to je umetniško delo. Mislim, da moraš biti religiozen, če hočeš ustvariti pravo

umetnino. Podobno kot v arhitekturi velja tudi v glasbi. V 20. stoletju je bilo napisanih ogromno maš, ne poznam pa skladatelja, ki ne bi bil veren. Ne morem si predstavljati, da bi nek neveren skladatelj napisal Slavo ali Jagnje Božje, če nima do teh vsebin nekega osebnega odnosa. Skladatelj pritegne verska ideja; če ni veren, ne vem, kako ga bo pritegnila. Morda denar, če mu kdo dobro plača. To pa je že druga zgodba. Skladatelj mora najprej sam verjeti v lastno umetnino, da bodo tudi ljudje verjeli vanjo.

Katerih skladb je največ v vašem opusu, za kakšne glasbene sestave največ pišete?

V mojem opusu je gotovo največ vokalnih (pevskih) skladb. Ne morem pa trditi, da mi je pisanje vokalne glasbe bliže kot recimo pisanje orgelske glasbe. V vseh letih je največ pobud in naročil prišlo za zborovske pesmi. Od nekoga dobim besedilo, tekst, potem pa skladam. Zelo rad sem pisal tudi glasbo za orgle. Za orkester sem malo pisal, saj je zelo malo možnosti, da bi slišal izvedbe. Statistično gledano imam torej največ skladb za vokal oz. zборе vseh vrst, potem pridejo orgelska dela (ki pa so manj znana), potem so tu različni komorni sestavi, to so skladbe za manjšo instrumentalno zasedbo, samospevi itd.

Kakšna je pot od ideje do končnega izdelka? Kako poteka utelešenje glasbe?

Kako se razvija skladateljski proces? Pomemben je ustvarjalni moment v človeku, ki ga nekdo ima. Govorimo o navdihu, inspiraciji. Najbolj kvalitetna je tista skladba, ki ima nek navdih. Kaj je navdih? To je na primer neka osnovna misel, ki je kratka, morda ima le nekaj tonov, vendar vsebuje nek notranji »naboj«, naj tako rečem, da je sposoben nadaljnje rasti in se razvijati. Podobno kot drobno zrno, ki

se razraste. Ne vzklije vsako seme. Tudi semenski krompir zelo skrbno izberejo, imeti mora več »očesc«, kot se spominjam iz mladosti, ko sem se soočil s tem delom. Na navdih je treba včasih potrpežljivo čakati. In prositi usodo. Včasih sem začel skladbe z velikim dvomom in s tem samega sebe zelo mučil. Ali je to sploh kaj vredno? Včasih pišeš iz rutine, iz gole prakse ... In se sprašuješ, ali je to zmožno preživetja ali ne ... šele bodočnost ti pokaže, ali se je pevec »dotaknilo«. Če se jih je, je bilo seme dobro. Vemo pa, da skladbe po svoji kvaliteti niso vse enake. Tudi pri velikih umetnikih lahko muza včasih zaspi (tega si nisem sam izmislil). Korak naprej v skladateljskem procesu predstavlja obrt, ustrezno znanje. Nekdo je rekel: »Ideje so poceni, drage so odeje!« Klesanje, delo ... to »košta, ure in ure tehtanja, premlevanja ... Obstaja anekdota o skladatelju Brahmsu. Mojstra so vprašali, kje dobi ideje za svoje skladbe. Pa jim je odgovoril, da je v idejah reven, več da jih ima cestni pometlač, ki ga sliši, kako si požvižgava melodije, ko pometa. Brahms je namreč znan po trdem delu, klesanju. Obrtnikovo delo, priučenost, je bilo in ostane zelo pomembno, da ne rečem, nujno. Skladatelj je kot kamnosek: pred seboj ima kos kamna, ki ga v potu svojega obraza obdeluje in kleše.

Kako je vplivala računalniška doba na vaše delo?

Zelo, zelo. Vendar v smislu kompozicije kot ustvarjalni proces nič. Človek ustvarja sam, računalnik mu pri tem nič ne pomaga. Vendar bi brez njega skoraj ne mogel preživeti dneva. Zakaj pa ga potrebujem, če ne vzpodbuja moje ustvarjalnosti? Samo zaradi praktičnih razlogov. To je neverjetno koristna zadeva. Je pomožno sredstvo. Ni primerjave s pisanjem not na roke in računalniškim pisanjem. To je danes zelo enostavno. Seveda

pri tem načinu pisanja obstajajo tudi pasti. Človek namreč zlepa ni zadovoljen s tem, kar napiše ... kar naprej bi popravil stvari. Večkrat se kaki izvajalci moje glasbe pritožujejo češ ne vemo, katero verzijo not bo prinesel na vaje. So pa skladbe, ki jim ne spremenim ničesar več. Primer je 13. maša; približno desetkrat sem jo popravil, sedaj pa sem z njo tako zadovoljen, da ne najdem (na trenutnem stanju znanja) niti ene note več, ki bi jo popravil. Je dokončno. In mnogo drugih skladb tudi. Na primer ljudska maša, ki sem jo napisal v bogoslovju, kasneje sem ji dodal Slavo, pred kratkim pa sem jo priredil za štiriglasni zbor in ji dodal še Vero. Razvijala se je torej celih 45 let in niti note ji ne več bom spremenil.

Ste vedno zadovoljni s tem, kar naredite?

Z nekaterimi deli bolj, z nekaterimi manj. Nekatero skladbo smatram za povprečno, zavrgel jih pa kljub temu ne bom. Naj pričajo o nekem času, o tem, kako sem razmišljal v nekem določenem času.

Izdal sem zbirko Svetniške pesmi – farni zavetniki. Nekoč sem dobil naročilo iz župnije Kred pri Breginju. To je bila pesem v čast sv. Hilariju. Kdo ga pozna? Ali npr. svetega Zenona nekje v Istri? Naredil sem jih in nanje pozabil. Po mnogih letih pa sem videl, da sta zabeleženi v mojem arhivu. Klical sem na teren in povedali so mi, da jo še pojejo. Celo rokopis so mi vrnili. Zdaj sta mi prišli prav, ko sestavljam zbirko: 30 pesmi v čast svetnikom! Pesem ima torej svoj pomen, saj živi!

Za vsako na novo zgrajeno cerkev v Ljubljani sem napisal novo skladbo; tako so nastale skladbe za cerkve na Žalah, Škofljici, Mostah, Zadobrovi, Stožicah in Podutiku. Nekatero so posrečene in se mi »dopadejo«. Ne vrednotim pa vseh enako. Nekatero

so boljše, nekatere slabše.

Radi poslušate svojo glasbo?

Lagal bi, če bi rekel, da je ne slišim rad. Velikokrat pa zraven trpim ... ker ni to, kar bi moralo biti, v smislu izvajanja. Zadnjih deset let na veliki šmaren pridem domov in po poti v avtomobilu poslušam prenos slovesnosti z različnih božjih poti. Pogosto pojejo kake moje skladbe in največkrat pri tem zelo trpim. Mislim si, da bo morala biti Marija do teh zelo prizanesljiva, saj je veliko blažja od mene (smeh). Včasih ga dobesedno lomi kakšen »drugorazredni« organist, ki namesto mola igra dur; pevci pojejo pravilno, organist pa igra narobe!

Zelo lep je bil koncert v ljubljanski stolnici, maja letos, ob moji 70-letnici, ki ga je pel zbor Anton Foerster. Peli so samo moje skladbe. Zelo mi je bila všeč izvedba Marijine skladbe Srebrne fanfare ... tako lepo so jo zapeli, da mi je prišlo na misel, da moje življenje pa le ni brez pomena.

Sicer mi vsaka glasba, ki je dobra, paše. Preferenčnega stila pa nimam. Komercialna glasba je gledanje skozi profit, je manipulacija s človekom. To je amaterizem, brez znanja in duha. Kot dobra glasba blagodejno vpliva na človeka, ga krepi in gradi, slaba s svojimi atavizmi (atavizem – ponovitev telesnih ali duševnih lastnosti davnih prednikov na potomcih) negativno vpliva nanj in ga razdvaja.

Kako poteka vaš vsakdan?

Na tem delovnem mestu sem že 40 let; gotovo moj delovnik ni bil vedno enak. Včasih sem imel manj časa za komponiranje, saj sem vodil tudi po tri pevske zборе, orgljal in učil ... v zadnjih desetih letih se je to spremenilo, še bolj pa v zadnjih štirih letih, odkar sem v pokoju. Včasih sem se več ukvarjal z rekreacijo. Bila je doba, ko sem kolezaril. Večkrat sem prikolesaril domov na Col, nekateri so se temu zelo čudili, češ, kako to zmorem ... Ponašam

se celo z daljšimi relacijami kot je Ljubljana–Col! Zadnja leta hodim več v toplice pa na kakšen krajši sprehod ... Po jutranji maši sedem za računalnik in skušam čim več materiala iz preteklosti prenesti v računalnik. Precej je še na roko napisanih not iz prvih 20 let. Zlagoma jih spravljam na računalnik. Imam svojo spletno stran, kjer se vse vidi, kar imam objavljeno (npr. maše, obhajilne pesmi, postne pesmi, svetniške pesmi, cerkveno leto, Marijina božja pota, samospevi ... na izdajo čaka zbirka 80 pesmi za moške zборе ...).

Še vedno vodim stolni pevski zbor, s katerim pa nimam dosti dela, pevci so že starejši, skupaj smo že vsa leta, znajo ogromen repertoar, pojemo preko 60 maš, vaje pa imamo samo pred večjimi prazniki.

Hranite svoje rokopise?

Rokopisi imajo širši pomen ... Včasih

so bili zelo cenjeni. Npr. Beethovnov rokopis kake njegove simfonije gre v milijone! Svojih rokopisov imam malo več, saj so v primerjavi z računalniško pisavo zelo revni. Seveda pa jih hranim do »obdobja računalnika«, ko nisem več pisal na roko. Kot dokument so nekaj vredni, praktičnega pomena pa nimajo.

Mogoče še par besed o Slomškovem oratoriju? Kakšna je bila pot od prve do zadnje izvedbe?

Slomškov oratorij je bil izvajan trinajstkrat. V Mariboru je bila krstna izvedba, tudi sam sem bil prisoten. Pri prvi izvedbi je šlo marsikaj narobe ... dve pozavni sploh nista prišli igrati! Sicer pa zgodovina ne bo govorila o tem, kakšna je bila prva izvedba, ampak samo, da se je zgodila. Vsa čast pa Mariborčanom oz. odgovornim na škofiji, da je prišlo do uresničitve Slomškovega oratorija ... Zadnja

izvedba v filharmoniji je bila daleč najboljša od vseh prejšnjih. Zelo mi je bila pri srcu kot tudi poslušalcem, sodeč po njihovih reakcijah. Vsa čast Damijani kot tudi vsem colskim mladim pevcem, brez katerih bi Foerster »tenko piskal«! Še enkrat: Hvala!

Kaj želite za konec sporočiti našim bralcem?

Cerkev je prostor, ki omogoča pevsko sodelovanje vseh, četudi vsak posameznik ne pozna not. Naj vsak uporabi glasbo, to mogočno silo, tudi zase! Naj vsak podpira nove pobude glede petja, ki se kažejo v novem zboru ... Vsem želim srečno in glasbeno novo leto 2011!

Ana Lavit

*Obstaja čudovit, skrivnosten zakon narave,
da tri reči, po katerih človek najbolj hrepeni:
srečo, svobodo in duševni mir,
pridobimo tako, da jih zaželimo drugemu ...*

Srečno v letu 2011!

FRIZERSKI SALON »MILKA«

MLADE PESMI!

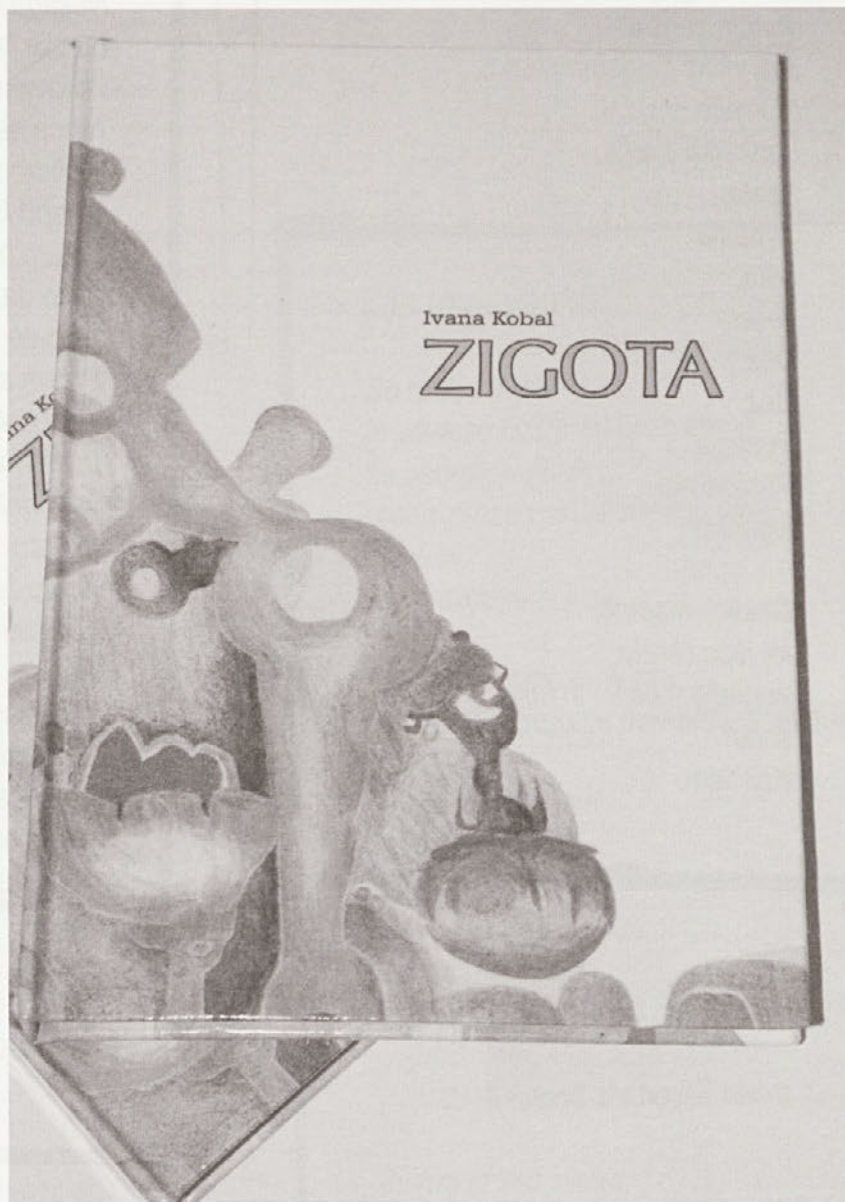
Mlada Belarka, Ivana Kobal, ki nas je razveselila že z dvema knjigama, ki ju je spisala še kot gimnazijka, nas je ponovno presenetila! Junija letos je pri založbi Smar-team izšla njena prva samostojna pesniška zbirka z zanimivim naslovom Zigota ...

»Zigota je prva celica, ki nastane ob združitvi obeh spolnih celic,« nam razloži pesnica.

»Gre torej za celico, iz katere se razvijejo vse druge, iz nje zraste človek: najprej v telesu matere, potem pa vedno bolj samostojno oblikuje svoje življenje. Taka je tudi moja poezija: mlada, sveža, ne vem še, kam se bo razvila. Hkrati je polna zagona in volje. Želim si, da bi moje pesmi, vsaj katero, prebralo čimveč ljudi. Ne, to ni želja po slavi ali kaj takega, rada bi vzbudila kako oko in vanj vsadila brstje z veliko močjo in voljo do rasti. Ljubezen do življenja: ta je potrebna, da zigota – mali človeček – dozori v trebuhu matere. Da ideje, ki smo jih začutili kot resnične, dozori v naših življenjih.«

Kot sama pravi, ji je ta knjiga najbolj pri srcu. V njej je raziskovala in si drznila več kot kadarkoli. Prizna nam, da je na primer v nekaterih pesmih zavestno pozabila celo na slovnična pravila, s katerimi je, kot prizna, naravnost obsedena. Pesmi pa ne smejo biti omejene ...

Janej Škvarč

Naslovnica „Zigote“.
Foto: arhiv Petre Kobal

Kar sem

*S tabo sem lahko – kar sem:
deževna nevihta,
moker tolmun,
trmast otrok,
ki mu pomagaš,
da vidi svoje napake.*

*Ptičje petje.
Glasba,
otročja ženska.
Jesenska žalostna starka,
molčeča
nabiralka cvetja.
Skala.
Trmasta
gora,
vesela.
Dež.
Dež.
Pustinja.
Pustolovka,
ciganka!*

*Deklica majhna,
ko išče škrate,
verjame v bajke in take
stvari.
Kar sem.*

*Nekega dne
Nekega dne
bo vse jasno.
Zato se nihče ne bo spraševal.
Nihče ne bo blodil.
Šli bomo grabit seno.
In lepo bo.
Potem bo
malo dežja.
Zato se bomo skrili pod drevje.
Potem se nam bo zazdelo, da se je lepo
valiti dol po klancu trave.
In se bomo
valili dol po klancu trave.
In nato
bomo žejni in bomo pili
vodo iz studenca, ki bo tam.
Potem
bo pela neka ptica,
kasneje
bomo lačni in
sadjja bomo jedli z drevja.
Nekega dne
se
nihče
ne bo
spršaševal.*

Svetel

Tema in veter.

Bitje ne preneha.

*Živelj se ne ustavi pretakati svojih zdravih sokov,
nagajivi smo
in srečni.*

Delamo.

Ne prenehamo in jutri bomo delali spet.

Jutri bo težje.

Nove stvari bomo srečali.

Težko bo,

a elektrika

*življenja nas bo pognala in imamo moč, moč,
tako so me učili.*

Voljo rumenomočno!

Ljubezen.

Delali bomo.

Ne boj se,

jutri ti bo

dan.

In bo svetel.

(bleščeč, sijajen, jasen)

Jutri boš lahko

delal.

Tako kot danes, a še drugače.

Spreminjajo se stvari v naših življenjih.

Postajajo svetle.

Postajamo svetli.

Ljubimo, in kdor ljubi, je svetel.

Lila uspavanka

Se razlije večer

in sove so odšle že spat, samo

še osamljen otrok ...

gleda zvezdo skozi strešno okno.

Lune ni,

pa zvezda je le ena.

Si videl – samo ena

(tako kot v življenju pomembne stvari).

Zavije se v dekico

(s pikami).

Sploh mu ni hladno.

Diši po vanilijevem pudingu,

po hortenziji, ki se bo razcvetela

pojutrišnjem.

(Nekdo je šepnil, da bo lila barve.)

Zjutraj ni več zvezd,

ko se mu vzdignejo nabrekle veke.

Pa dan je svetel.

Jurij

Jurij dremlje, Jurij spi.
Nagajivi modrook!
A za take šukce ni!
In ostane praznih rok,
kdor zdaj Jurija lovi,
da bi fanta spraval spat –
Jurij buden se smeji.

Jurij dremaj,
Jurij, spí.
Nagajivi modrook.
Nepotreben tvoj je jok:
jutri spet, nič se ne boj,
stole naše boš prelagal,
zjutraj, ko vstaneš koj.
Zdaj naj se ti spat mudi:
dremaj, Jurij,
deček – spí S pravljico pomagam ti,
plavolas, igriv otrok.
A za take bajke ni!
Ne razumeš še legend,
anekdot in mitov sanjskih:

pravljice o Vili Bledi,
Vili cvetni, vili beli.
Beli vili.
Naša Bela –
naša pesem.
Pesem ... dremlji,
otrok,
spí.

Nagajivi modrook,
mamica pomaga ti.
Njeno hojo že poznaš,
pa domače so oči –
jej, kako jo rad imaš!

V vse zaziba te noči,
v njen objem se potopiš,
ta te umiriti zna
– nagajivi modrook –,
iznenada trdno spiš.
V šukco mamica te da.

Avtorica pesmi: Ivana Kobal

GOZDARSTVO

Dušan Koren s.p.

Col 95

tel: 031/327 937

Vam želi zadovoljstva in topline v letu 2011!

V SVETU VERTIKALE

Če se boste med vikendom sprehajali po Višnjah in iskali Martina Česnika Špivskega, ga verjetno ne boste našli doma. Kdor si predstavlja, kaj pomeni v hribih preplezati 50–60 smeri letno, bo verjetno vedel zakaj.

Jaz sem ga našla nekega nedeljskega večera in se z njim pogovarjala o njegovih željah, ciljih, navadah, o njegovem življenju nasploh. Povredal mi je marsikaj, njegove misli pa izžarevajo globino in moč, ki ti jo da srečanje z mogočnostjo narave, gora. Alpinizem je šport, ki zahteva celega človeka, tako telesno kot duševno. Gore človeka povlečejo, tam lahko najdemo svoj mir, oddih od hrupnega in (pre)hitrega sveta. Martin pravi, da med plezanjem vidi samo kamen pred seboj in ta ga vleče naprej. Da, alpinisti se zagotovo znajo v gorah sprostiti, odmisлити zahteve današnjega časa, ki te neprestano preganjajo in ti ne dovolijo, da začutiš samega sebe ter lepoto življenja. V hribih vidiš, kako si majhen v mogočni naravi. Ko spoznaš vse lepote alpinizma, ko te gore vzljubijo in sprejmejo medse, takrat si se že okužil! Gore ti pomenijo prosti čas, tu dobiš prijatelje, postane zabavno ...

Začelo se je pred približno desetimi leti, ko je zamudil vpis v alpinistično šolo novogoriškega odseka. Takrat je v Vipavi zagledal vabilo v alpinistični odsek (a.o.) Vipava. Ker si je želel plezati, se je prijavil. Tam je spoznal alpiniste, ki so ga potegnili v svet vertikale. Začel je v plezališčih ter nadaljeval z alpskimi smermi, alpinistično šolo, zimskimi vzponi, smučanjem, lednim plezanjem, ... Danes poleti

pleza med tednom skoraj vsak dan v plezališčih, med vikendom pa v hribih. Pozimi pridejo v poštev umetne stene, zimske ture, turno smučanje, ledno plezanje. V plezališču je najtežja smer, ki jo je preplezal ocenjena z 7b+ (za informacijo, smeri v plezališčih so ocenjene po težavnosti s številkami, ki jim dodamo črke a, b, c, navadni »smrtinki« začnemo s 3). V hribih pleza najraje na vrhove okrog Vršiča. Vsako leto gre pozimi na Triglav, poleti v Dolomite, Paklenico ali v Arco. Ponosen je na svoje vzpone na Elbrus, Matterhorn, smučanje iz Grossglocknerja ter plezanja po slapovih Vikijeva sveča, Raiblerski slap, solo plezanje po slapu v Tamarju, ... Nekoč si želi tudi na odpravo v Himalajo, vendar je to pogojeno z ogromno denarja. Poleg tega, da je alpinist, je tudi gorski reševalec, član Gorske reševalne službe - društvo Ljubljana, skupina Postojna, s katero ima enkrat na mesec dnevno vajo in sodeluje pri okrog 15-ih akcijah letno. Na vprašanje, če se mu zdi alpinizem nevaren, pa odgovarja: »Toliko, kolikor sam hočeš. Zavedati se moraš, da si majhen in da te z enim sunkom lahko pomete.«

Vsi tisti, ki mislite, da naše okolje ni primerno za ukvarjanje s plezanjem, ker ne živimo v bližini visokih hribov, se motite. V naši okolici sta dve zelo veliki in tudi mednarodno znani plezališči. Tura v Vipavi, ki ponuja tako

športno plezalne, kot tudi alpinistične smeri, ter Vipavska Bela, ki je športno plezalno središče. Ker je plezališče Bela tako rekoč pred našim nosom, bi vam rada predstavila par informacij o njem. Po številu smeri je 6. največje plezališče v Sloveniji. Sestavlja ga 122 smeri v razponu težavnosti od 2 do 8c/c+. Zaradi raznolikosti plezalnih smeri, je plezališče zelo obiskano z gosti iz cele Slovenije, neredko pa vanj zaidejo tudi tujci. V Beli srečamo tudi veliko tečajnikov alpinističnih šol, saj veliko nizko zahtevnih smeri omogoča postopno učenje plezanja. Plezališče opremlja a.o. Vipava, katerega član je tudi Martin. Smeri je treba navrtati, jih opremiti z vponkami, ki varujejo plezalce med plezanjem, ter jim omogočajo spuščanje, ko pridejo na vrh. Ko opremljevalci smeri navrtajo novo smer, si izmislijo tudi ime zanjo. Ta so lahko poljubna, stvar trenutnega navdiha in so za nepoznavalce plezališč pogosto nenavadna. Tako se v Beli smeri imenujejo po hrani (Salama in Mortadela), planetih (Mars, Jupiter in Saturn), najdemo bolj črnoglede smeri (Črne čipke, Razvalina življenja, Možganski mrk, Zbogom Pepca, Dom za obešanja), bolj optotimistične (Super heroj v akciji, Več kot spijemo, boljši smo, Drži ritem punca ...) in celo svetniške (40 mučencev).

Nimamo pa samo plezališča, ampak

pozimi v Višnjah zaledeni tudi slap, po katerem aktivno plezajo. Za zaledenitev slapu ravno tako skrbijo vipavski alpinisti, ki vodo potoka Bela razpeljejo stran in tako malo vode počasi ledeni. Na slapu se da plezati približno 14 dni do 3 tedne, odvisno od vremena. Ponavadi zaledeni dvakrat do trikrat letno. Ker na slapu ni veliko ledu, ga uporabljajo predvsem za plezanje plezalcev odseka (v začetku jih je bilo 5, sedaj jih je že okrog 30), sicer bi hitro zmanjkalo ledu. Kljub temu pa Martin pravi, da je dobrodošel vsak, ki si želi poskusiti tovrstno športno udejstvovanje.

Poleg plezanja na slapu, pozimi lahko plezate tudi v čisto novi plezalni sobi v Podkrajju, ki se je gradila zadnji 2 leti v okviru krajevne skupnosti Podkraj in planinskega društva Križna gora. Velika je približno 70 m² in je zgrajena iz 3 stranic in stropa. Ob tej priložnosti bi se plezalci radi zahvalili vsem sponzorjem, ki jih ni bilo malo in so omogočili prostor, ki bo skrbel za zdravo druženje prebivalcev našega okoliša. V sobi Martin in Jaka Rupnik organizirata plezanje za otroke, ki poteka vsak torek in četrtek od 18h do 20h, odrasli pa lahko pridete na svoj račun po 20h. Soba je velika pridobitev za Podkraj, kar priča tudi dejstvo, da se plezanja udeležuje 50 otrok iz podkrajškega okoliša, še vedno pa vabijo tudi nove plezalce s Cola. Plezanje je lahko zelo lep šport, ki skrbi za sorazmeren telesni razvoj, hkrati pa je vedno polno izzivov in druženja, zato je tako velika udeležba otrok še bolj pohvalna. Martin in Jaka obljubljata, da bodo otroci, ki se udeležujejo plezanja v sobi, šli tudi ven na plezališča in na različna tekmovanja. Tudi pri odraslih je nekaj zanimanja za plezanje v sobi. Še vedno pa vabijo tudi nove kandidate, ki se želijo preizkusiti kako dobro se znajdejo nad tlemi.

»Zanimanje za hojo v hribe vedno bolj narašča,« pravi Martin. Ko je pred petnajstimi leti prišel k Svetemu duhu s palicami, so ga vprašali, če je prišel smučat. Danes so palice skoraj obvezna oprema vsakega pohodnika in teh je vedno več. Tudi z namenom širjenja ljubezni do gora, je pred več kot desetimi leti nastalo planinsko društvo Križna gora. Martin je aktivem član društva ter markcist (skrbi za markiranje poti). Društvo organizira različne izlete, skrbi pa tudi za vzgojo otrok, pri čemer sodelujejo z OŠ Col, kjer imajo planinski krožek. Pri otrocih je zanimanje za hojo v hribe kar veliko, zato ni problema napolniti avtobusa,

ko se gre na izlet. Otroci iz krožka tudi redno sodelujejo v tekmovanju Mladina in gore, kjer se merijo v znanju povezanim s planinarjenjem.

Na koncu Martin še poudari, da je najbolj vesel takrat, ko lahko pomaga in posreduje svoje znanje tudi drugim. Zato ste vabljeni vsi, ki vas zanima katerakoli od omenjenih aktivnosti, da se mu javite in tudi vi začutite gorski zrak in mir tam gor ...

Ana Eratnik

PUŠKARSTVO
in storitbe
Hubert Pregelj s.p.

Malo polje 12, 5273 Col
tel.: 05 36 68 063, 041 432 514

TRGOVINA HUBERT
PE AJDOVŠČINA
Goriška c. 23b, 5270 Ajdovščina
tel.: 05 366 20 99

MOJ IRONMAN – MAJHEN KORAK ZA ČLOVEŠTVO IN VELIK ZAME

Triatlon je relativno mlad šport, rodil se je šele pred dobrimi dvajsetimi leti, vendar dobiva po svetu vse več in več privržencev. Razlog za to tiči predvsem v njegovi atraktivnosti in ker je s stališča rekreacije zelo zdrav. Združuje namreč tri osnovne in vsem poznane aerobne aktivnosti – plavanje, kolesarjenje in tek, ki vse ugodno vplivajo na srčno-žilni sistem in brez pretiranih tveganj za poškodbe enakomerno obremenjujejo telo. Tekmovalci tekmujejo na različnih razdaljah, med drugim tudi na olimpijskih igrah (1,5 km plavanja, 40 km kolesarjenja in 10 km teka). In čeprav je olimpijska kolajna zelo prestižna, v svetu triatlona daleč največ pomeni najdaljša, kraljevska razdalja, ki jo poimenujejo Ironman. Zaradi svoje dolžine, športniki namreč morajo najprej preplavati 3,8 km, nato prekolesariti 180 km in za »posladek« preteči še klasični maraton v dolžini 42,2 km, velja Ironman upravičeno za najtežjo enodnevno športno preizkušnjo na svetu. Do danes je uspelo priti skozi cilj Ironmana manj kot 150 Slovencev in eden od njih je Colčan Matej Peljhan. Čeprav se že dolgo trudi postati „Močvirnik“, ga imamo Colčani še vedno za svojega. Svoje doživljanje s tekme, ki se jo je udeležil v Zürichu leta 2007, nam je opisal v svoji reportaži.

Zürich. Noč se počasi umika dnevu in prvi sončni žarki, ki posvetijo izza hribov, napovedujejo, da bo zadnja junijska sobota sončna in prijetno topla. Dan bi bil lahko prav počitniško umirjen, vendar dogajanje na jezerski obali kaže, da temu še zdaleč ne bo tako. Vrvež je že od najzgodnejših ur popoln. Množice ljudi se kot mravlje iz vseh strani zgrinjajo na prizorišče. Iz mogočnih zvočnikov razbija glasba, ki jo poskuša sem in tja z nerazločnimi obvestili preglasiti uradni napovedovalec. Ljudje se glasno pozdravljajo, smejiijo, vpijejo in preizkušajo svoje navijaške pripomočke. Številno osebje v rumenih majicah skače sem in tja in ureja še zadnje podrobnosti pri organizaciji velikega dogodka. V centru prizorišča se nahaja kakih dva tisoč ljudi oblečenih v črne neo-

prenske plavalne obleke. Nekateri si živčno nameščajo plavalno kapo, popravljajo očala in še stotič preverjajo ali imajo obleko dobro zapeto, drugi se nervozno smejiijo ali si s sosedi izmenjujejo kratke enozložnice, spet tretji pogledujejo na svoj merilec in nejeverno ugotavljajo, v kakšne višine lahko adrenalin odnese srčni utrip. Nekateri pa, kot da niso od tu, zatopljeni so vase, nemo strmijo predse in se koncentrirajo na vse, kar jih tisti dan še čaka. Ampak tako je le na zunaj. Kdo bi vedel, kaj se v resnici tisti hip dogaja v njihovih dušah. Mogoče euforia, radost, veselje, lahko pričakovanje, nestrpnost, nemir ali tekmovalnost, ambicioznost, agresivnost, spet mogoče trema, zaskrbljenost, negotovost, strah ali pa tudi apatičnost, otopelost in brezbriznost.

Mogoče vsega po malem. V zraku je čutiti, kot da se kotel napolnjen z vsemi energijami iz minute v minuto pregreva in bo zdaj, zdaj prišlo do eksplozije. Nekdo bo moral sprostiti varnostni ventil, nekdo bo moral dati znak, da se ljudje poženejo s starta. Starta Ironman triatlona, najtežje enodnevne športne preizkušnje na svetu. In jaz se nahajam tu. Srce mi noro razbija, moja čutila so odprla vse možne registre, možgani komajda uspejo slediti dogajanju. Uščipnem se, če mogoče ne sanjam, vendar je res. Tu sem, pa čeprav mi vsaka misel v glavi govori, kako ne spadam sem. Med te atlete, za katere marsikdo reče, da so najbolje fizično in psihično pripravljene ljudje na tej zemeljski obli. Do začetka je samo še 15 minut, jaz pa se sprašujem, kako sem sploh »zašel«

sem. V glavi se mi z veliko hitrostjo začnejo vrteti spomini. Najprej se spomnim otroštva in svoje silne želje po gibanju in, tako so rekli, velike športne talentiranosti predvsem za igre z žogo. Žal se iz te nadarjenosti ni izcimilo kaj dosti, saj je moje treninge rokometu že pri desetih letih na silo prekinila otroška igra z bombo. Posledice nesreče so bile hude, ostal sem brez roke, brez očesa in s številnimi drugimi telesnimi poškodbami. Me pa to nikakor ni ustavilo, da ne bi še naprej igral košarke, tenisa, nogometu, smučal, surfal ... Danes lahko z gotovostjo rečem, da mi je prav šport v največji meri pomagal, da sem se izvlekel iz stiske. Kot na pladnju mi je ponujal resnice o številnih življenjskih vprašanjih. Učil me je, da fizični hendikep ni nekaj, zaradi česar bi moral ostajati doma in objokovati svojo usodo, ampak da je mogoče z delom in trdno voljo presegati svoje omejitve in dosegati sanjske rezultate, hkrati pa ostati na trdnih, realnih tleh. Učil me je, da se v življenju nič ne da doseči čez noč, ampak je potrebna postopnost in vztrajnost. Učil me je, da je zdrava tekmovalnost v življenju potrebna, vendar zmage nad drugimi ne morejo biti večji vir notranjega zadovoljstva, kot je občutek, da si, kljub porazu, dal vse od sebe. Učil me je, da lahko preko športnih dejavnosti spoznavam in navezujem odnose z dobrimi in plemenitimi ljudmi, ki mi bogatijo življenje in nenazadnje, da tudi jaz s svojim življenjskim sporočilom predstavljam pozitiven lik za druge ljudi. Do poka pištrole je še 10 minut. Od nekje prileti helikopter, ki se s snemalcem na krovu spusti le nekaj metrov nad gladino. Vodni prš se dvigne v nebo in zamegli vzhajajoče sonce na drugi strani brega. Vznemirjenje okrog mene še narašča, jaz pa, zanimivo, postajam vse bolj miren. Spet za trenutek v mislih odplavam drugam. Spominjam se, kako sem šele pred

par leti odkril tek kot alternativo drugim oblikam športa. Ko so se nama s Carmen v dobrem letu dni rodili trije otroci, se mi je začelo življenje nenadoma odvijati v pospešenem ritmu, polnem stresa, ki je bil toliko večji spričo dejstva, da sta se dvojčka rodila z zdravstvenimi težavami in posledično posebnimi potrebami, ki so zahtevale in še zahtevajo veliko dodatnega prilagajanja, skrbi in dela. Časa za igranje tenisa in košarke in za obvezno pivo ali dve s klapo v bližnjem bifeju enostavno ni bilo več. Edina možnost, da se malo razgibam in sprostim od dnevnega stresa, se mi je ponujala zvečer, ko je v stanovanju končno vse potihnilo. Obul sem si copate in se odpravil na tek. Ko sem bil čez pol ure spet doma, sem se resda počutil bolje, ampak vmes, aj, aj, eno samo trpljenje. Težke noge, pomanjkanje sape, odvečni kilogrami, žulji, vse mi je hodilo odveč. Samo sanjal sem lahko, da bi brez vmesne hoje, v enem kosu, pretekel pet kilometrov. A sem kar vztrajal in vztrajal, počasi mi je šlo vse bolje in tudi užitek sem v teku začel odkrivati. Že čez pol leta sem odtekel svoj prvi polmaraton in leto za tem izpolnil še, v začetku skorajda nepredstavljeni cilj, maraton. Nato sem se začel spogledovati s triatlonom. Spoznal sem trenerja Igorja, začel s plavanjem, kupil prvo specialko in spet, korak po koraku. Najprej sprint, pa Olimpik in nato prijava na Ironman. Bila je težka odločitev, saj sem vedel, da časa nimam ravno na pretek in da me družina potrebuje doma. Potrebno je bilo veliko usklajevanja, odrekanja, pa tudi prerekanja, da sem lahko v zadnje pol leta na treningih nabral približno 40 km plavanja, 1200 km teka in 3500 km kolesarjenja. Kar je bilo v začetku popolnoma izven mojih predstav o lastnih zmožnostih, je začelo dobivati oprijemljivejšo podobo. Mogoče mi bo pa le uspelo. Spet se z mislimi vrnem nazaj. Do starta je samo še 5 minut in vzdušje

se približuje vrelišču. S Primožem in Petrom si izmenjamo še zadnje spodbudne besede. Čeprav ju zaradi hrupa skoraj ne slišim, vem da mi iskreno želita najboljše. Enako tudi jaz njima. Tu ne tekmuje eden proti drugemu, ampak predvsem sami s seboj. Pravzaprav sploh ne tekmuje, prej bi rekel, da gre za iskanje neke harmonije. Za nekakšno ugaševanje s samim seboj na eni strani in razmerami, ki nam jih Ironman ponuja v obliki dolžine, konfiguracije, temperature in drugih objektivnih dejavnikov na drugi strani.

Štart

Odštevajo še zadnje sekunde do začetka. Sedaj ni več časa za spomine. Obstaja samo tukaj in sedaj. Tri, dva, ena, START! Kar nekaj časa mine, preden se prebijemo do vode in poskušamo zaplavati. Poskušamo, pravim, saj plavanje v taki množici enostavno ni mogoče. Čeprav sem od mnogih triatloncev že slišal in marsikje prebral, kakšni so lahko občutki v prvih metrih plavanja, sedaj izkusim tudi sam. Udarci padajo po meni z vseh strani, vsi me odrivajo in vlečejo, tako da sem več pod gladino kot nad njo. Pijem vodo in le s težavo prihajam do sape. Občutki so taki, kot da bom utonil, zato se prav borim za življenje. V obupu začnem otepati okrog sebe in počasi si le izborim svoj košček gladine, na kateri lahko plavam. Po nekaj sto metrih takega pretepanja smo po jezeru že tako razvlečeni, da se lahko umirim, najdem svoj tempo in brez posebnih misli odplavam proti prvi boji. Pravzaprav samo upam, da plavam v pravo smer, saj zaradi bleščanja sonca, ki mi sveti naravnost v obraz, pred sabo skoraj ničesar ne vidim. Vendar se ostalim okrog mene ne godi nič bolje. Kot izgubljene kokoši cikcakamo po jezeru, dokler se le ne približamo prvemu obratu. Do drugega obrata mi gre nato precej lažje, s tretjim, ki

je speljan po plitvini okrog majhnega umetnega otočka, med drugim se tam tako brcnem v kamen, da se mi z noge pošteno pcedi kri, pa že zaključujem prvi krog. Počutje je tudi v drugem krogu solidno, čeprav imam vode na koncu že vrh glave in si prav želim, da se čimprej usedom na kolo. Zavedam se, da je plavanje zaradi mojega hendikepa moja najslabša disciplina, zato vem, da bom prilezel iz vode bolj med zadnjimi. Ko po rampi končno splezam spet na trdna tla, najprej pogledam na uro. Za 3,8 kilometra plavanja porabim 1 uro in 25 minut. Rezultat in 1321. mesto me nič kaj ne razveselita, saj je dosežek vsaj pet minut slabši od načrtovanega, vendar kaj hočem, sedaj nimam časa misliti na to. Paziti moram, da se v prvih korakih ne spotaknem, kajti moje telo ni več navajeno na kopensko gravitacijo niti na pokončno držo. Po sto metrih, ki jih je treba preteči do kolesa, slečem neopren in poskušam čimprej opraviti z menjavo. Vmes poslušam trenerja, ki v svoji maniri s tabelicami, svinčnikom in štoparico budno spremlja dogajanje. Nasmehnem se, vendar samo za hip. Že naslednji trenutek zakolnem. Pri vlačanju nogavic na mokre noge se usedom na očala in, »škrť«, okvir je v dveh delih. Hitro rečem Igorju naj mi posodi svoja in že imam na nosu namesto svojega adidasa, kos umazane in skrivljene plastike, ki jo dobiš na štantih v Portorožu za par centov. Igorjev stil, pač. Takoj vidim, da to ne bo v redu, zato se odločim, da bom kolesaril kar brez. Misel, da mi prileti kakšen mrčes v oko ali da se mi bodo oči zaradi vetra preveč solzile, odžnem stran in zajaham svoje kolo.

Kolo

Prekolesariti moramo 180 kilometrov v treh krogih. Prvih 20 kilometrov je ravninskih in potekajo ob jezeru, nato pa proga zavije navzgor v več kot 10-kilometrski klanec. Po strmem spustu se obrne nazaj proti izhodišču, vendar

Na Triatlonu je bilo kolo Matejeva najboljša disciplina. Fotografija je bila posneta na tekmi v Avstriji. Foto: Arhiv M. Peljhan

je treba pred zaključkom kroga opraviti še s približno en kilometer dolgim in kar 15 % strmim klancem. Skupaj se nabere za okrog 1500 višinskih metrov vzponov.

Kolo naj bi bila moja močnejša disciplina, zato v prvih kilometrih močno pritisnem na pedala. Hitrost se takoj dvigne na 40 km/h in srčni utrip se mi nevarno hitro dvigne na 160. Vem, da je to preveč, zato se moram prav prisiliti, da zmanjšam tempo. Vseeno prehitevam ostale kot za stavo. Občutek je super, vendar se poskušam čimbolj umiriti, se koncentrirati na cesto, pulz, predvsem pa na to, da vsakih 20 minut iz bidona popijem odmerjeno količino pripravljene energijske pijače. Glede na to, da je telo sposobno absorbirati približno en gram ogljikovih hidratov na kilogram telesne teže na uro in da bom prebil na kolesu nekaj manj kot 6 ur, sem si prejšnji večer stisnil v litrski bidon kar 24 energijskih gelov. Tako nastali »zvarek« je neverjetno gost, lepljiv in ostuden po okusu, vendar na to sploh ne mislim. Samo pogoltnem in splaknem z vodo, ki jo hranim v drugi plastenki, ki jo menjam na okrepevalnih postajah, ki so v vsakem krogu. Na začetku me malo skrbi, kako bom lahko v kratkem času z eno roko odvrigel prazen bidon, vzal

polnega, pri tem pa še srečno zvozil med gručo vijugajočih kolesarjev in vso šaro, ki na debelo leži po tleh, vendar kar gre. Vsakič najprej malo upočasnim kolo, nato pa se na ves glas zaderem: Paaaziiii! Vsi me sicer malo čudno gledajo, prostor mi pa le naredijo.

Do prvega klanca imam povprečno hitrost čez 37 km/h, potem pa mi, razumljivo, začne hitro padati. Da se ne bi s števkami preveč obremenjeval, merilec preklopim in se raje posvetim razgledu, ki se mi z vsakim višinskim metrom bolj odpira. Pod mano leži modro Züriško jezero, v ozadju zeleni hribi in še dlje beli vršaci. Ob cesti se pasejo krave, ki cingljajo s svojimi velikimi zvonci. Ej, saj sploh niso vijolične, se zasmejem sam pri sebi. Ko je strmine konec, se proga po par kilometrih spet strmo prevesi nazaj k jezeru. Spust je res divji, saj cesta precej vijuga skozi gozd in med hišami. Vseeno do konca zavrtim pedala in zavzamem kar se da aerodinamičen položaj. Brez očal sem ves v solzah in kar malo se zgrozim, ko za hip pogledam na merilec – 85 km/h. Tako hitro se s kolesom še v življenju nisem peljal. Na srečo je spusta hitro konec in pred mano je spet ravnina, ki zahteva predvsem

stalno spuščeno držo na aeorobarih in enakomerno, ritmično vrtenje pedal.

Pred zaključkom prvega kroga švignem mimo Igorja, ki budno spremlja dogajanje in se zagrizem še v zadnji cukrček proge, znameniti Heartbreak hill, 15 % klanec, na katerem se največ dogaja. Gledalci stojijo v špalirju na obeh straneh, vsi uporabljajo najrazličnejše navijaške pripomočke, pri tem pa glasno vpijejo. Na vrhu živa glasba in glas uradnega speakerja, ki mu oko ujame moje ime zapisano na štartni številki: Matej, aus Slovenia. Tudi veliko bolj utrujen kot sem, bi ob takem vzdušju kar preskočil tisti »hribček«, tako pa se lahko še ves svež podam v drugih 60 kilometrov.

Počutim se dobro in skrbim, da redno uživam gele in pijem vodo. Mogoče pijem celo malo preveč, saj me stalno tišči v mehurju. Da bi se ustavljal in iskal primeren WC, seveda ne pride v poštev, zato izberem hitrejši, a manj higiениčen način. Prvič je malo težko, naslednjič pa je potrebno samo malo koncentracije in že narišem črto po asfaltu. Kmalu dohitim Primoža. Izmenjava par besed, vendar se kmalu spet ločiva, saj v klanec, ki je pred nama, izbereva vsak svoj tempo. Sedaj ga že poznam, zato lažje najdem pravi ritem. Na vrhu prehitim še Petra, se spet divje zapodim v dolino in kar se da hitro zapeljem na drugo stran jezera, kjer si rečem: Fant moj, samo še en krog. Zadnja tretjina kolesarjenja se začne z rahlim nelagodnim občutkom na zadnji plati in v ramenih, ki se iz minute v minuto stopnjuje v bolečino. Telo že čuti, da ga preobremenjujem, zato se začne počasi upirati. Zavedam se, da so težave sestavni del, zato ne delam panike, ampak samo stisnem zobe, nadaljujem v istem tempu in molim, da ostane samo pri tem. Pa ne ostane

Trenutek, ko je Matej dokončal eno najtežjih športnih preizkušenj na svetu.

Foto: Arhiv M. Peljhan

res. 20 kilometrov pred menjavo, v enem od ovinkov začutim, da mi začne kolo odnašati navzven. Takoj vem, da mi v gumi popušča pritisk. Sranje! Bojim se, da bom moral menjati zračnico, kar mi bo pobralo bog ve koliko časa. Še bolj pritisnem na pedala in upam, da bom le zvozil do konca. Guma postaja vse bolj prazna, hitrost pa mi, kljub temu, da gonim kot zmešan, vztrajno pada. Zadnje kilometre se vlečem že čisto po polžje in kot žurčki tramvaj drdram s prazno gumo po asfaltu, dokler končno ne pridem do menjave. Čas kolesarjenja je 5 ur in 35 minut, kar pomeni, da sem vozil s povprečno hitrostjo 32 km/h. Tudi 600. čas med vsemi udeleženci mi govori, da sem vozil kar dobro.

Tek

V menjavi si najprej oddahnem, da sem srečno zaključil s kolesom, nato

pa si samo obujem copate in se odpravim na tek. Za mano sta, po sedmih urah, dve tretjini Ironmana in preteči moram še 42 kilometrov. Uf, pa saj to je nemogoče, se prestrašim, vendar se takoj nato zavem, da ne smem tako razmišljati. Raje si progo razdelim na 10 kilometrske kroge. Ta razdalja mi je s treningov bolj domača in tudi 10 se sliši precej manj kot 42.

Prvih nekaj sto metrov imam občutek, kot bi tekkel po jajcih. Noge so navajene vrtenja pedal in nikakor ne znajo preklopiti na tekaški program. Potem postane korak nekoliko lažji, vendar to še vedno ni to. Tempo je malo pod 6 minut na kilometer, a kaj boljše niti ne pričakujem. Nasploh se s hitrostjo ne obremenjujem preveč, da krog po krog sploh lahko odtečem. Ura je 2 popoldne in vročina kar dobro pritiska. Še dobro, da je proga lep del poti speljana po parku, v senci dreves. Tečemo tako, da se, zaradi križanja poti s podhodi, s Petrom,

Primožem, Alešem in Tomažem večkrat srečujemo. Zanimivo, kako potekajo naša srečanja. V začetku, dokler je v nas še nekaj energije, je med nami še prisotna kakšna vzpodbudna beseda, ko pa utrujenost narašča se pozdravimo zgolj z gibom roke, še kasneje samo z nasmeškom, v zadnjih kilometrih pa smo sposobni zgolj brezizraznega očesnega kontakta. Tudi z Igorjem, ki se prestavlja po progi iz mesta na mesto, se srečujeva praktično vsakih nekaj deset minut. Vzpodbuja me, obvešča o mojem tempu in opozarja naj dovolj jem in pijem. Čeprav mi nič ne tekne, na vsaki okrepčevalnici stisnem v usta gel, potem pa nekaj metrov hodim in po vrsti pijem vse kar ponujajo: vodo, izotonični napitek, juho, coca-colo in verjetno še kaj, česar niti ne registriram. Prvi krog je relativno hitro in

brez večjih težav naokrog, v drugem pa me začne v želodcu hudo zvijsati. Nič čudnega, tudi če bi imel želodec iz inoxa, take vrste in take količine hrane ne bi mogel prenesti. Krči pridejo tako hitro in so tako močni, da me kar krivi. Nekaj časa se borim in odlašam, potem pa rit nenadoma postane neizprosna in prav tisti trenutek zahteva svoje. Če ne bi bilo žive meje ob progi, bi se moral olajšati kar pred vso množico ljudi, tako pa napol diskretno smuknem na drugo stran in si vzamem minuto ali dve časa.

Nato gre vse lažje. Skoncentriram se na tretji krog, saj vem, da v četrtem ne bom odstopil, pa čeprav se bo treba priplaziti do cilja. Pa se sploh ni treba. Nasprotno, kakih 5 kilometrov do cilja prvič pogledam na uro in začnem računati, kakšen bi bil lahko moj končni čas. Kar verjeti ne morem, ko vidim, da bom krepko hitrejši od pričakovanih 12 ur. Zajame me občutek eforije, ki me kar ponese proti cilju. Neverjetno, s kakšno lahkoto pretečem zadnjo razdaljo in se, potem ko sem moral trikrat odteči mimo, končno odpravim skozi ciljni prostor. Kar dlake mi gredo pokonci, ko kot največji zmagovalec tečem po preprogi obdani z visokimi tribunami polnimi gledalcev, ki navijajo zame. Na levi in desni me pozdravljajo mlade plesalke v minicah in številni fotografi hočejo ovekovečiti vsako sekundo mojega prihoda v cilj. Fredy Mercury me, mene, šampiona, s svojo pesmijo glasno pozdravlja po zvočniku. Moja nekritičnost pri dojemanju realnosti doseže vrhunec in iluzija nekakšnega raja, ki jo doživljam, je popolna.

Cilj

Semafor pokaže, da sem maraton pretekel v 4 urah in 12 minutah (612. čas med vsemi), s celotnim triatlonom pa opravil v 11 urah in 19 minutah. Čeprav mi uvrstitev sploh ni pomembna, sem lahko tudi s 634. rezultatom med vsemi udeleženci in 170. rezul-

tatom v svoji starostni kategoriji več kot zadovoljen.

V cilju nekaj trenutkov kar lebdim nad dogajanjem. V meni so skoncentrirani občutki uspeha, sreče in izpolnjenosti, poleg tega pa čutim še nekakšno katarzo in razbremenitev od vseh napelosti in vsega hudega, kar sem doživel, ne samo ta dan, ampak nasploh v življenju. Potrebujem nekoga, da bi lahko podelil vse te silne občutke. Ko ves nasmejan priteče k meni Igor, se mi iz oči brez sramu vsujejo solze.

Matej Peljhan

Matej Peljhan se je v letu 2008 udeležil še enega Ironmana, tokrat v Celovcu in ga zaključil še hitreje kot predhodnega, v času pod 11 ur. Od takrat naprej se s triatlonom ukvarja manj intenzivno in nima več namena, da bi se še kdaj udeležil najdaljše preizkušnje. Med drugim tudi zato, ker se je začel ukvarjati z umetniško fotografijo, kjer že žanje pomembne uspehe. Na mednarodnih fotografskih salonih svetovne fotografske zveze FIAP so v samo enem letu sprejeli več kot 50 njegovih del in mu podelili kar 5 nagrad. Za vzorec objavljamo 4 njegove fotografije, več pa si jih lahko ogledate na njegovi spletni strani <http://mate.1x.com/>.

Nov dan se prebuja.
Foto: Matej Peljhan

Vrtiljak.
Foto: Matej Peljhan

Ženske so z Venere, moški so z Marsa.
Foto: Matej Peljhan

Paberkovanje.
Foto: Matej Peljhan

Telefonski klic.
Foto: Matej Peljhan

Vesel Božič in
srečno Novo leto

VSAK DAN

100 PROIZVODOV V AKCIJI

MARKET

PODVELB COL

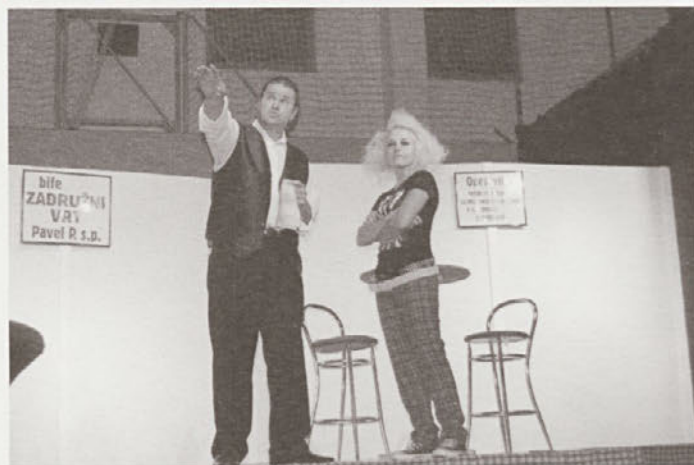

NA COLU SMO SE LETOS VALJALI OD SMEHA OB NOVI KOMEDIJI

Letošnje leto je marsikoga bolel trebuh od smeha, saj je Sandi Škvarč napisal nadvse smešno in nekako tudi poučno komedijo *Pride tudi Ivica*, ki smo si jo v začetku leta lahko premierno ogledali v telovadnici na Colu. Doživela je tudi dve ponovitvi, eno v Ajdovščini, drugo pa konec oktobra na Colu.

Sveda to še zdaleč ni prvo dramsko delo, ki se je pojavilo na colskem odru, vendar pa prvo po kar nekaj letih. Kot ste lahko prebrali v brošuri, ki ste jo dobili ob prvi predstavi, je ta komedija nastala kot »nadaljevanje in nadgradnja dolgoletnega uprizarjanja kratkih šaljivih zgodb in skečev v okviru Novoletnih proslav ter drugih nastopov društva Trillek«. No, tokrat je društvu Trillek res uspelo in so naredili »šaljivo« zgradbo, kar je bilo tudi vidno po obisku te komedije. Na premieri se je kar trlo ljudi in mislim, da so vsi šli domov zadovoljni in je bila predstava

vredna svojega denarja. Torej, ne bom dolgovezil, ker mislim, da ste vsi, ki to berete videli ta »colski igralski čudež«, zato bom kar zaključil. Za boleč trebuh po koncu predstave se imamo zah-

Pavle kaže pot.
Foto: Meta Škvarč

Polde in Viljem do grla »v delu«.
Foto: Meta Škvarč

valiti vsem igralcem (Boštjan Lemut, Simon Škvarč, Matjaž Bajec, Nina Tratnik, Manca Likar, Vesna Škvarč, Janez Kovšca, Jože Peljhan, Marko Koren, Sebastjan Kovšca, Dušan Koren, Nejc Pregelj, Aleksandra Batagelj in Sandi Škvarč) ter tudi tehnični ekipi (Darjo Kovšca, Melita Lemut Bajc, Jernej Škvarč in Meta Škvarč). Zraven prilagam še nekaj slik zanimivih trenutkov komedije in upam, da bo v prihodnosti na Colu nastalo še kakšno odlično dramsko delo.

Esra Zgavac

Stari Luka »v akciji«.
Foto: Meta Škvarč

Nova punca pri Gorjanovih.
Foto: Meta Škvarč

Striptizeta v hiši Gorjanovih.
Foto: Meta Škvarč

Stari Luka uči svojega vnuka.
Foto: Meta Škvarč

LOKALNE VOLITVE 2010

Volitve so vsekakor pomemben del političnega življenja vsakega posameznika. Toda glede na to, da imamo v Sloveniji tudi kar veliko raznih referendumov, veliko volilnih upravičencev meni, da le ni tako zelo pomembno, da se udeležiš prav vsakih volitev. To se potem izraža v nizki volilni udeležbi ... Najbolj zanimivo pa je, da so tisti, ki se volitev ponavadi ne udeležujejo, potem najbolj glasni v političnih debatah. Na vprašanje, zakaj niso volili, pa odgovarjajo, da volitve tako ali drugače ničesar ne spremenijo ...

Prvi krog letošnjih lokalnih volitev je potekal 10. oktobra. Na teh volitvah so volivci izbirali med štirimi kandidati za župana Občine Ajdovščina, med kandidati dvanajstih strank in list za občinske svetnike in med sedmimi kandidati za krajevno skupnost Col. Volitev se je v prvem krogu udeležilo 400 volivcev (od 678 volilnih upravičencev), kar pomeni, da je bila volilna udeležba 59-odstotna. V drugem krogu, kjer so volivci izbirali med županskima kandidatom, ki sta zbrala največ glasov v prvem krogu, je bila volilna udeležba nekoliko nižja – 50,7-odstotna.

V prvem krogu županskih volitev je največ glasov (175) dobil kandidat Boris Jež, nato Marjan Poljšak (134), Igor Benko (75) in Borut Koloini (6), deset glasovnic pa je bilo neveljavnih. Pri glasovanju za občinske svetnike je na colskem volišču daleč največ glasov dobila Lista Srce (187), sledila je Slovenska demokratska stranka (87), nato Stranka Nova Slovenija (39) in Demokratična stranka upokojencev Slovenije (17), ostale stranke in liste pa so prejele manj kot 15 glasov. Pri volitvah v Krajevno skupnost Col presenečenj ni bilo, saj je bilo izvoljenih vseh sedem predlaganih kandidatov.

Z volitvami smo v naši volilni enoti

dobili pet občinskih svetnikov, ki bodo naše interese zastopali na občinskih sejah, to so: Josip Troha (SDS), Angel Vidmar (DeSUS), Matjaž Bajec (Lista srce), Dušan Mikuž (NSi) in Boris Kovač (ZZP). Od teh pa le Matjaž Bajec prihaja s Cola. Nova krajevna skupnost ima naslednje člane: Marko Koren (Novi Col), Mojmir Pregelj (Orešje), Petra Koren (Malo Polje), Ivan Mikuš (Gozd), Lucija Vidmar (Gozd), Nejc Pregelj (Žagolič) in Matjaž Bajec (Stari Col). Predsednik krajevne skupnosti ostaja Ivan Mikuš. Na drugem krogu volitev za župana Občine Ajdovščina, ki je potekal 24.

oktobra, pa so volivci izbirali med kandidatom Borisom Ježem in Marjanom Poljšakom. Kandidat Boris Jež je prejel 228 glasov, kandidat Marjan Poljšak pa 115, le ena glasovnica je bila neveljavna. Tako se je rezultat na volišču Col razlikoval od končnega izida volitev, saj je na občinski ravni postal novi stari župan Marjan Poljšak. Čez štiri leta pa bomo lahko ponovno izbirali med novimi kandidati.

Samara Eratnik Ambrožič

STRANKA/LISTA	ŠT. GLASOV	% GLASOV
DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije	17	4,42
SDS – Slovenska demokratska stranka	87	22,60
LDS – Liberalna demokracija Slovenije	10	2,60
Za delovna mesta – Lista obrti in podjetništva	6	1,56
NSi – Nova Slovenija – Krščanska ljudska stranka	39	10,13
NSD – Narodna stranka dela	10	2,60
ZZP – Zveza za Primorsko	12	3,12
SD – Socialni demokrati	11	2,86
SLS – Slovenska ljudska stranka	5	1,30
Lista Srce	187	48,57
Zares – nova politika	1	0,26

PO SKANDINAVIJI Z MEPZ PRIMORJE

V septembru je s strani MePZ Primorje in njihove zborovodkinje Nadje Bratina prišlo povabilo, da bi se z njimi odpravila na 10-dnevno potovanje po Skandinaviji. Z zborom naj bi poleg potepanja po čudoviti Švedski sodelovali tudi pri sv. maši za Slovence v Stockholmu ter oblikovali dva koncerta, torej združili prijetno s koristnim. Povabilu sem se z veseljem odzvala in ni mi žal, saj je Švedska zares vredna ogleda.

Na dolgo pot smo se odpravili z avtobusom. Prvi daljši postanek smo po nočni vožnji imeli v nemškem Leipzigu, ki hrani številne kulturno-zgodovinske spomenike. Veliko znamenitosti je povezanih z velikanom baročne glasbe, J. S. Bachom, ki je pokopan v čudoviti gotski cerkvi Sv. Tomaža. Tu so že zazvenele prve naše pesmi.

skih mest. Kot zanimivost naj omenim, da je mesto znano tudi po marcipanu. Menda so ga izumili, ko je mestu med nekim obleganjem zmanjkalo vse hrane, razen mandljev in sladkorja. Simbol mesta so Holsteinska vrata. Staro mestno jedro je dejansko otok. Simbol mesta – Holsteinska vrata in stara skladišča soli stojijo na celini, na otoku pa so mestna hiša, Marijina cerkev, stolnica in druge pomembne stavbe.

kraljičino rezidenco Amalienborg, marmorno cerkev, ki je zgrajena po zgledu cerkve sv. Petra v Rimu, in mestno turistično atrakcijo - kip male morske deklice, ki pa je v tistih dneh gostovala v Šanghaju na Kitajskem. Posebna zanimivost mesta so kolesarji, ki jih kar mrgoli. Danska prestolnica je »najbolj kolesarsko mesto na svetu«, saj se s kolesi prevaža kar 36 % prebivalcev, s kolesi pa se vozijo celo ministri in kraljeva družina.

Cerkev Sv. Tomaža, Leipzig.
Foto: Ana Trošt

Nadaljevali smo pot in prvo noč prebili v Lübecku, mogočnem mestu, ki je bilo v srednjem veku glavno mesto Hanse (pravili so mu tudi kraljica Hanse), trgovske zveze severnoevrop-

Lübeck, detajl mestne hiše v starem mestnem jedru.
Foto: Ana Trošt

Naslednji dan smo nadaljevali vožnjo in se v Puttgardnu vkrcali na trajekt za Dansko. Nastanili smo se v Københavnu (beseda pomeni »trgovsko pristanišče«), torej v danski prestolnici. Tu smo si ogledali park Tivoli,

Frederiksborg, Danska.
Foto: Ana Trošt

Čakajoč na dansko kraljico ...

Foto: Ana Trošt

Naslednji dan smo se po otoku Seland odpeljali do slikovite ribiške vasice Gillelaje. Po krajšem obhodu in uživanju ob slanah vonjavah tega ribiškega naselja smo se odpeljali do Kronborga, najslavnejšega danskega gradu, mogočne renesančne utrdbe, prizorišča Hamleta, najslavnejšega dela angleškega dramatika Williama Shakespeara.

Grad Kronborg, prizorišče Hamleta, Danska.

Foto: Ana Trošt

S trajektom smo nato končno pristali na švedskih tleh. Kraljevina Švedska je država, ki šteje čez 9 milijonov prebivalcev, po površini pa zaseda 54. mesto v svetovnem merilu. Švedska narava je znana po svojem miru, velikih gozdnih in hriboviti divjini. Menda ta čudovita dežela vsebuje čez 90.000

jezer. Pot nas je vodila skozi slikovita območja južne Švedske, v smeri največjega južno-švedskega jezera Vattern, v mesto Jonköping, kjer smo tudi prenočili.

Po zajtrku je sledila vožnja mimo Norrköpinga proti glavnemu mestu Stockholm. Slikovito mesto je znano predvsem po svoji znameniti legi, saj središče mesta leži na nešteti otokih jezera Mälaren, od tod tudi ime

»Mesto na vodi« oz. »sev-erne Benetke«. Stockholm šteje skupaj z okolico skoraj dva milijona prebivalcev. V cerkvi sv. Erika v središču mesta smo zvečer imeli sv. mašo, koncert in večerjo ter druženje s slovenskimi izseljenci.

Mlin na veter.

Foto: Ana Trošt

Idilična švedska pokrajina.

Foto: Ana Trošt

Naslednji dan smo se odpeljali v Sigtuno, najstarejše švedsko mesto. Ustanovljeno je bilo leta 980 in je zgodovinsko najbolj pomembno mesto v okolici Stockholma. Nadaljevali smo pot v Uppsalo, švedsko univerzitetno mesto in sedež švedske protestantske cerkve. Švedska je večinoma protestantska dežela, saj tej veroizpovedi pripada kar 75% prebivalstva. Sprehodili smo se po mestnem jedru in si ogledovali znamenitosti. Zvečer je sledil še drugi koncert, s tem pa konec naših pevskih obveznosti.

Uppsala.

Foto: Ana Trošt

Sedmi dan našega potepanja je bil rezerviran za ogled Stockholma. Ogledali smo si slikovito zgodovinsko četr Gamlastan s kraljevo palačo in stolnico, v kateri se še odvijajo kraljevska kronanja in poroke; z viteško palačo in borzo; spominsko

Riddarholmsko cerkev s kraljevimi grobnicami na Plemiškem otoku ... Posebno doživetje je bil sprehod po Gamlastanskih ozkih ulicah med starinsko arhitekturo.

Sprehod po starem mestnem jedru, Stockholm.
Foto: Ana Trošt

Panoramska vožnja z avtobusom nam je omogočila videti še mestno hišo – znamenje mesta z razglednim stolpom, kraljevo opero, parlament, Nobelovo ustanovo in nove mestne četrti. Posebne pozornosti je bil deležen Vasin muzej. 10. avgusta 1628 je ladja, poimenovana po kralju Gustavu Adolfu Vasi odplula na svoje prvo potovanje in potonila v stockholmskem pristanišču. Po 333. letih skrivanja pod morjem je razbitina leta 1961 ponovno ugledala sončno svetlobo. Danes je Vasa ena izmed svetovno najbolj znanih turističnih zanimivosti.

Västervik.
Foto: Ana Trošt

V Vasinem muzeju, Stockholm.
Foto: Ana Trošt

Prosto popoldne smo izkoristili za sprehode in nakupovanje spominkov, pri čemer pa je bilo treba kar globoko seči v žep.

Osmi dan smo se na čudoviti panoramski vožnji čez vzhodno Gotlandijo za krajši čas ustavili v Västerviku, idiličnem mestecu na vzhodni obali, ki je bilo nekoč pogosto tarča napadov danskih Vikingov. Tu smo si ogledali cerkev Sv. Gertrude, katere temelji segajo v začetek 16. stoletja. Cerkev je bila v zgodovini večkrat poškodovana in kasneje na novo pozidana; iz teh stoletij so se ohranili posamezni deli cerkve in različni deli inventarja.

Posebno dragocene so baročne orgle, postavljene leta 1744, ki spadajo med najbolj cenjene instrumente te vrste na Švedskem.

Västervik.
Foto: Ana Trošt

Popoldan smo prispeli v mesto Kalmar, kjer se nahaja eden najlepših gradov na Švedskem iz 12. stoletja. Nekoč je bil pomembna trdnjava pred napadi Dancev, pa tudi kraj podpisa

kalmarske zveze, ki je bila pomemben dokument in dejanje miru med Švedsko, Dansko in Norveško v 14. stoletju. Sprehodili smo se po starem delu mesta do stolnice in pristanišča. Naslednji dan smo se vozili proti jugozahodu čez pokrajino Skanijo (najjužnejšo švedsko pokrajino) do mesta Lund, ki je najstarejše švedsko univerzitetno mesto, ustanovljeno leta 990. Ogledali smo si staro mestno jedro; stolnico iz 11.

stoletja, univerzitetni trg in Tegnerplats s spomenikom švedskega narodnega pesnika Izaije Tegnerja. Popoldne smo nadaljevali vožnjo mimo mesta Malmö, ki se imenuje tudi »Vrata Švedske« čez znameniti most Öresund, ki spada med sodobna čudesa Skandinavije in povezuje Švedsko z Dansko, nato smo se vkrcali na trajekt, pristali na nemških tleh in še zadnjič prenočili.

Naslednji dan smo se ustavili še v nemškem Goslarju, enem najslikovitejših staronemških srednjeveških mest, ki je uvrščeno v UNESCOVO kulturno dediščino. Mesto leži ob vznožju gore Harz. Obdaja ga 1800 idiličnih predalčastih

Slikoviti Goslar, detajl mestne arhitekture.
Foto: Ana Trošt

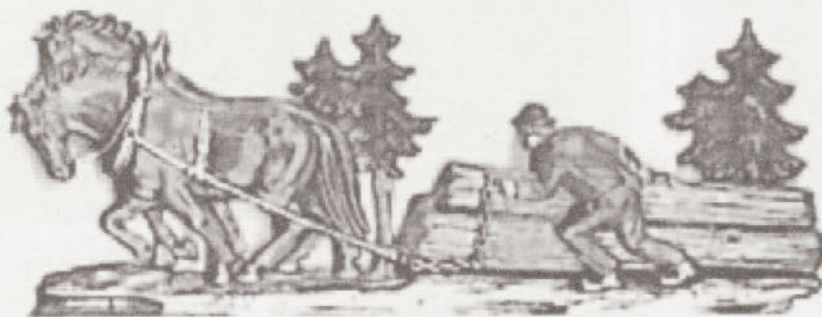
Foto: Ana Trošt

srednjeveških mestnih hišk, kar je največje število v Nemčiji. Mesto je bilo več kot 300 let prestolnica svetega rimskega cesarstva in članica hanzeatske zveze, s tem pa tudi trgovine. V okolici mesta so delovali tudi starodavni rudniki cinka, bakra in srebra, kar je pripomoglo še k večjemu blagostanju mesta. Zares slikovito mestoce!

Sledila je nočna vožnja proti domu in s tem konec našega nepozabnega potepanja po Skandinaviji. Ostali so lepi spomini, fotografije, priče te lepe pokrajine in želja, da se še kdaj vrnem tja.

Ana Trošt

GOZDARSTVO

FRANC URDIH d.o.o.
VIŠNJE 5 5273 COL

LUIGI DAMIANI

Sin slovenskih staršev s Cola, ki so se bili v času fašistične Italije prisiljeni preseliti na Sicilijo. Danes je eden vodilnih pri FAO, Organizaciji Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo.

Pravijo, da je kruh v tujini dosti bolj trd in grenak kot tisti, ki se peče v domačem kraju. In čeprav je trditev splošno znana, se je, se in se verjetno še bo mnogo ljudi odločilo, da zapusti rojstno vas in se poda v svet, negotovi usodi nasproti. Tudi na Colu verjetno ni družine, ki ne bi imela bližnjega ali daljnega sorodstva v tujini. Ekonomski in politični razlogi so naše ljudi „razmetali“ po vsem svetu.

Ena takih družin je tudi družina Damiani, ki se je letos v začetku avgusta zbrala na Colu, da bi v rojstnem kraju matere in očeta proslavila stoletnico rojstva matere Julije.

Oče Janez Gerljevič – Jernejcov in mati Julija, rojena Trošt – Troštova iz Orešja sta se poročila leta 1932, v času, ko so naši kraji po rapalski pogodbi pripadli Italiji. Janezov priimek Gerljevič je bil ob poroki (z dekretom št. 16006 z dne 30. 12. 1929) že preimenovan v Damiani. Janez je bil zaposlen kot cestar na cesti Col–Črni Vrh. Kot državni uslužbenec je bil leta 1934 po sistemu „vzemi ali pusti“ prestavljen na Sicilijo, na njegovo mesto v Črni Vrh pa so postavili italijanskega delavca. (O težkem življenju družine Damiani na Siciliji smo objavili obširni prispevek v Colskem časniku I. 2007. Žal je takrat zaradi tiskarskega škrata izpadel prvi del zapisa o družini. op. pisca)

Najmlajši otrok Julije in Janeza je Luigi oziroma Alojz. Danes je eden vodilnih

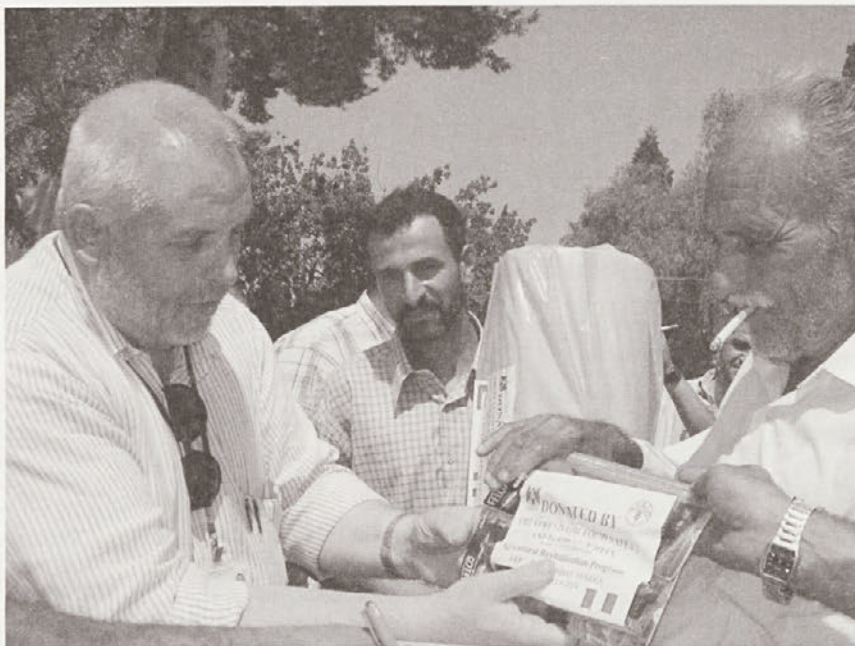
pri FAO. Zaradi obveznosti v Pakistanu, kjer trenutno dela, se srečanja družine Damiani na Colu ni mogel udeležiti. Je bil pa takoj za to, da o njegovem delu in trenutnih razmerah v Pakistanu (v času dogovarjanja za intervju so Pakistan prizadele silovite poplave op. pisca) spregovori za Colski časnik.

Pogovarjal sem se Lučo Trošt.

(Lojze sicer govori precej dobro slovensko, a sva za potrebe intervjuja komunicirala v angleškem jeziku. Pri tem mi je bila v veliko pomoč ga. Irena Saksida, za kar se ji najlepše zahvaljujem.)

Alojz, se lahko za začetek predstaviš bralcem Colskega časnika?

Sem Luigi Damiani, rojen 10. oktobra 1949, v mestu Patti na Siciliji. Rodil sem se mami Juliji rojeni Trošt in očetu Janezu Gerljeviču – Damianiju. Imam ženo Pino in hčer Ilario. Na univerzi v Bariju sem diplomiral iz agronomije. Po diplomi sem bil zaposlen kot mladi raziskovalec na univerzi. 25 let sem delal v mednarodnem podjetju, s sedežem v ZDA, ki je razvijalo vzgojo zelenjavnih sadik. 20 let sem bil direktor podružnice tega podjetja v Italiji. Predaval sem na dveh univerzah. Moje delo pri FAO se je začelo v severnem Iraku, kjer sem

Luigi Damiani (levo) pri razdeljevanju pomoči v Palestini.
Foto: arhiv L. Damiani

bil kot strokovnjak za pridelavo sadja in zelenjave tehnični vodja programa Nafta za hrano.

Na Zahodnem bregu in v Gazi sem bil odgovoren za številne FAOve projekte. Trenutno sem FAO-ov predstavnik in koordinator v Pakistanu. Za izjemne dosežke pri oživitvi palestinskega kmetijstva v času spopadov sem leta 2009 dobil posebno odlikovanje OZN za prehrano in kmetijstvo.

FAO, Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, v kateri si eden vodilnih mož, deluje po vsem svetu. Kakšna je pravzaprav naloga FAO?

FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations), sln.: Organizacija za prehrano in kmetijstvo. Glavna naloga organizacije je boj proti revščini in zagotavljanje hrane za vse ljudi. FAO je neodvisna organizacija, kjer se države enakovredno dogovarjajo in razpravljajo o strategijah prehranske politike. FAO pomaga državam v razvoju in državam v tranziciji pri posodabljanju in izboljševanju kmetijstva, gozdarstva in ribištva in pri zagotavljanju zadostnih količin kvalitetne hrane.

Kako vlade v posameznih državah sprejemajo delovanje FAO?

Povzročajo težave organizaciji? FAO vključuje preko 90 držav članic. Večinoma je sodelovanje z vladami teh držav zelo dobro.

Kako se delovanje FAO kaže neposredno na terenu in kako ga sprejema lokalno prebivalstvo?

Ljudje, ki so vključeni v naše programe in raziskave, zelo cenijo dejavnosti naše organizacije in želijo našo pomoč. Sodelovanje z domačini, spoštovanje njihove kulture in transparentno ter pošteno delo, so tisti temelji, ki pomagajo graditi zaupanje ljudi v našo organizacijo.

Trenutno se nahajaš v Pakistanu, pred tem si bil v Palestini. V koliko državah si že bil kot predstavnik FAO?

v Palestini sem bil od 2004 do 2010. Še prej pa v Iraku od 2001 do 2003.

Iz Pakistana so pred meseci prihajale vesti o katastrofalnih poplavam. Kako hudo je bilo v resnici?

Gre za katastrofo izjemnih razsežnosti. Poplave so zajele pas ob reki Indus, v širini 20 do 50 km in v dolžini 1400 km. Kar 21 milijonov ljudi je moralo zapustiti domove, od tega 80 % kmečkega prebivalstva. V resnici lahko govorimo o katastrofi pakistanskega kmetijstva.

Vsi pridelki (koruza, bombaž, riž, sladkorni trs, zelenjava) – vse je bilo pod vodo in uničeno. Prav tako 1,2 milijona bivolov, krav, ovac, koz in 6 milijonov perutnine. Celotna škoda na področju kmetijstva je zelo visoka, več kot 2 bilijona ameriških dolarjev. Veliko področij v pokrajini Sindh je še vedno pod vodo. Da bi posejali žito, bi takoj potrebovali 500 milijonov ameriških dolarjev. Naša organizacija jih je doslej zbrala 90 milijonov, s katerimi pomagamo revnim kmetom, da bodo spet sejali žito in redili živino.

Po poročanju tukajšnjih medijev se je mednarodna skupnost na katastrofo v Pakistanu odzvala precej medlo in počasi. Kje misliš, da je razlog za to in ali je vsaj razdeljevanje pomoči, ki je prišla v Pakistan, potekalo organizirano in učinkovito?

Prav gotovo je bil odziv počasen, a na katastrofo takih razsežnosti ni bil nihče pripravljen. Veliko organizacij se je takoj odzvalo. Pakistanska vojska je izselila ljudi in s tem preprečila še večje izgube človeških življenj. Vezni člen med OZN in humanitarnimi organizacijami je poseben krizni štab, ki deluje pod okriljem pakistanske vlade.

Novice o poplavam in pomoči Pakistanu so izginile z naslovnice naših medijev, vendar pa predvidevam, da so razmere še vedno slabe. Kakšno pomoč prebivalci Pakistana trenutno najbolj potrebujejo?

FAO in tudi mnoge druge organizacije se trudijo, da pride pomoč tja, kjer jo ljudje potrebujejo. Obsežno področje Sindh je še vedno pod vodo in prave ocene škode še ni. Veliko kmetij, perutninskih in ribiških objektov je bilo uničenih in jih je treba ponovno zgraditi. Kmetje bodo lahko začeli z delom takoj, ko bo zemlja pripravljena. Če bodo zamudili čas setve, bo to povzročilo še večjo odvisnost od tuje pomoči.

Kaj bi za konec sporočil bralcem Colskega časnika?

Rad bi spodbudil ljudi, da bi darovali za prizadete v poplavam in se zahvalil tistim, ki so to že storili. Ko si v tujini, v državah, prizadetih od vojne ali naravnih nesreč, se šele zaveš, kako srečen si, ker imaš hrano, stanovanje in normalno življenje. Najmanjši prispevek lahko veliko pomaga. Lahko Vam zagotovim, da veliko ljudi in organizacij trdo in pošteno dela, da pomaga ljudem v stiski vsepovsod po svetu. Žal pa nekateri mediji poročajo le o posameznih primerih zlorab pomoči, ne povedo pa, koliko je vsak dan storjenega za pomoč najbolj ubogim.

Alojz, hvala za odgovore in uspešno delo v Pakistanu.

Lucijan Ervot

KUBA VČERAJ, DANES, JUTRI ...

Pisati o Kubi je težko. Ta prelep otok, dolg 1250 km in v povprečju širok 100 km doživlja vsak po svoje, odvisno od tega, kaj tam počne, kaj želi videti in kaj opazi. Prav zanimivo je, kako zelo različno ljudje, s katerimi smo bili skupaj, povsem različno vidijo iste dogodke, doživljajo iste odzive ljudi. Opisan pogled bo torej moj pogled in nikomur ga ne bi hotel vsiliti kot edinega možnega, bilo bi škoda, vsak mora poiskati v tem lepem okolju, polnem barvitosti narave in ljudi svoja občutja, svoje mite, kajti prav to dela Kubo zanimivo.

■ n kako priti na Kubo? To je odvisno od tega, kaj si želimo videti in doživeti. Ena najbolj obleganih točk je turistični kompleks na severu Kube, poznan pod imenom Varadero. Sem bodo šli tisti, ki želijo poceni uživati počitnice v »all inclusive« hotelih. Letala letijo dnevno iz večjih nemških mest, cene za 10 dni so od 1000 pa do 2000€. Druga možnost so potovanja po Kubi ali nastanitve v hotelih po ostalih delih držve. Cene so približno enake prvim in vključujejo letalsko karto z nastanitvami. Obe možnosti sta lepo predstavljeni na internetnih straneh. Tretja možnost, na katero prisegam sam, pa je potovanje na Kubo z letalom. Povratna karta stane okrog 800€, bivaš v privatnih hišah, ki jim tam rečejo »casa particular«. Nočitev stane od 20 pa do 40€, odvisno od kraja in nivoja namestitve. Ta način ni nujno najcenejši, imate pa stroške vsekakor v svojih rokah. Po Kubi se lahko odpravite z letalom, najlepše pa je potovati z vlaki in avtobusi. Standardi so sicer malo drugačni, kot smo jih vajeni pri nas, vendar je to pravi pristen stik s Kubo in ljudmi, ki so njeno glavno bogastvo. Za ta način je dobro poznati vsaj par osnovnih fraz Španščine, ker stvari tam niso tako zelo označene in urejene, kot smo vajeni pri nas, veliko je treba spraševati,

vendar so ljudje ljubeznivi in pomagajo na vsakem koraku.

No, ko smo prišli na Kubo, sledi spoznavanje dežele, življenja na Kubi, navad, pestre zgodovine. Na Kubi živi okrog 12 milijonov prebivalcev, od tega jih je okrog 2.5 milijona v glavnem mestu Havani. Kuba je danes ena izmed komunističnih trdnjav, kjer vztraja na oblasti Komunistična partija. Trenutno jo vodi Raul Castro, mlajši brat bolj znanega Fidela Castra, ki je Kubo »osvobodil« izpod »imperialistične« oblasti leta 1959.

Celotno ozemlje Kube je zelo zanimivo, to so zelo rodovitna področja, kjer raste čisto vse - od tobaka do banan in tropskega sadja, gorovja so obdana z obširnimi gozdovi. Na vseh koncih pa Kubo obdajajo tudi prečudovite plaže. Na kubanskih mestih so vidni sledovi kolonializma. V času Fidela Castra ni bilo narejenih posebno vidnih dosežkov. Preden sem se odločil, da grem prvič na Kubo, sem imel seveda predsodek o ubogih ljudeh, ki jih tlačijo trd komunistični režim, male predstavljaj sem si čolne, v katerih ljudje bežijo na 180 km oddaljeno Florido, da bi dosegli raj – ZDA. Po bivanju med ljudmi, po pogovorih z njimi, sprehodih po mestih in vaseh, opazovanju ljudi, otrok, starcev so bili moji pogledi popolnoma zmedeni. Kaj je sreča, je

bilo vprašanje, ki sem si ga postavil, ko sem opazoval nasmejane otroke, ki so odhajali v šolo, vesele obraze ljudi na ulicah, živahne pogovore starcev, prepevanje in ples pri maši v cerkvi.... Moram priznati, da na to še nisem našel odgovora. Povprečna plača na Kubi je okrog 15\$, plače se sicer gibljejo nekje od 8\$ pa tja do največ 40\$, toliko zaslužijo policisti in vojaki, zdravniki in profesorji mogoče dobijo tja do 30\$. Mi si niti zamisliti ne moremo, kako priti s tem skozi ves mesec. Za osnovne stvari je tu dobro preskrbljeno. V državi imajo izjemno razvit zdravstveni sistem, vsaka vas ima svojo ambulanto in zdravnika pa tudi šolo, razpolagajo z vrhunskimi klinikami, ki so menda v svetovnem vrhu. Kuba je namreč poznana kot ena največjih izvoznic vrhunskih zdravnikov. Bolnice razpolagajo z najsodobnejšo opremo, veliko tujcev prihaja sem na zahtevne operacije, ki so tu cenovno sprejemljive. Kubanci imajo popolnoma brezplačen dostop do vseh oblik zdravstva. Šolanje je zastoj od začetka pa do univerz, ki so poznane po svojih dosežkih. Ko študent konča šolanje, mu država določi, da dela dve leti na neke vrste javnih delih, kjer spozna »kako teče življenje« šele na to pa dobi prvo zaposlitev, ki jo seveda tudi določi država. Hrana in osnovni pripomočki so v količinah,

potrebnih za življenje, skoraj zastoj, nekaj pesosov, vendar ima vsak »rusko knjigo« po kateri se spremlja mesečna nabava. Stanovanja so večinoma v privatni lasti, veliko ljudi na podeželju živi v neke vrste barakah, malih hišicah. Lastnina na Kubi je precej omejena. Stanovanje ali hišo pomaga nabaviti država, ne moreš pa je potem prodati, prodaš jo lahko

kje v svetu, je popolnoma dvojni sistem življenja, ki je odvisen od valute, s katero storitve plačujete. Na Kubi sta v uporabi dve valuti, nacionalni peso in konvertibilni peso. Konvertibilni peso je vreden približno 0,8€ in je približno enak vrednosti ameriškega dolarja, ki je tu zelo nezaželen in ti pri menjavi obračunajo neke vrste kazen. Konvertibilni peso normalno uporabljajo

sodobnimi klimatiziranimi avtobusi, kitajske izdelave. Turist, ki obišče Kubo s turistično agencijo in uporablja konvertibilne pesose, Kube ni doživel v njeni pravi prvinskosti. Vsakemu priporočam vsaj par dni življenja z nacionalnimi pesosi.

In kaj je zanimivega na Kubi, česar ne smemo spregledati?

Naštel bom nekaj stvari, ki si jih je vredno ogledati in jih poizkusiti. To so plaže Varadera in plaže na Kubi nasploh, kolonialno pokopališče, stara Havana s Kapitljem in ulicami, dolina Vinales in Pinal del Rio, številni Kabareji, življenje v Casa Particulares skupaj z domačo družino, vožnja s Hersey Train – vlakom na električni pogon, ki vozi iz Havane (postaja Casablanca) do Mantanzas (zelo priporočam), obisk Trinidad, Santa Clara in seveda pitje kave v hotelu Nacional.

Zanimiva pa je tudi zgodovina Kube. Opisal jo bom čisto na kratko. Kuba je bila skozi stoletja pravo križišče interesov vseh vrst narodov, ki so križarili po dolgem in počez. Pred prihodom Kristofa Kolumba na Kubo 28. oktobra 1492 so tam živela tri indijanska plemena. Stoletja španske zasedbe otoka (vmes tudi kratka angleška okupacija) je domorodce praktično iztrebila. Sledila so leta uporov in zatiranje, diktatorskih vodij, ki so bili podaljšana roka Španije. V začetku 19. stoletja pa se je močno razvila proizvodnja sladkorja in zelo živahno obdobje suženjstva. Iz obdobja prizadevanj za ustanovitev Republike in osamosvojitve izpod Špancev je poznan Jose Marti, danes heroj Kube, ki ima ogromen spominski park v Havani. Malo pred prelomom stoletja okrog leta 1900 so se kot običajno s svojimi spletkami vmešale ZDA, porazile špansko vojsko in tako je nastala februarja 1901 prva Republika z svojo ustavo, ki jo je vodil Tomas Estrada Palma. Sledilo je obdobje navidezne samostojnosti pod močnim gospo-

Foto: Stanislav Mikuš

samo državi po seveda simbolični ceni. Lastništvo nad avtomobili je zelo omejeno. Kupiš in prosto lahko prodaš samo avto letnika 1959 ali starejšega. Novejša vozila lahko nabavijo samo z dovoljenjem oblasti. To se takoj opazi, saj imajo »urejen« sistem registrskih tablic. Rumene barve so tablice privatnih vozil, če ima na drugem mestu – za oznako mesta črko K, to pomeni da je lastnik tujec. Modre tablice, teh boste videli največ so v lasti državnih podjetij. Rdeče so namenjene vozilom rent a car, zelene policiji in vojski, bele z modrimi črkami diplomatskim vozilom, bele z rjavimi črkami pa visokim državnim uradnikom.... Zanimivost Kube, ki jo srečate le redko

turisti in z njim plačujejo vse vrste storitev, hotele, namestitve v privatnih hišah, hrano v restavracijah, izlete, pijačo v lokalih. Skratka, največkrat vam bo prav prišel samo ta peso. Za 1 konvertibilni peso dobite cca 24 nacionalnih. Zanimivo je poskusiti preživeti s temi pesosi, takrat Kubo občutiš v pravi luči. Spoznaš čisto drug svet, druge trgovine, čakaš v dolgih vrstah za kruh, za košček pice na vogalih, za kakšno vodo.... Popiješ pivo v njihovih lokalih, voziš se z njihovimi avtobusi, kjer karta stane približno 1 cent, za 1€ se torej pelješ kar 100x. Tudi vožnja z vlaki je čisto nekaj posebnega. Za konvertibilne pesose se lahko peljete tudi s

darskim in vojaškim nadzorom ZDA, ki so tako kot običajno našle številne razloge za svojo prisotnost in nadzor na Kubi. To mlado »demokracijo« je vodilo kar nekaj predsednikov, seveda so bili vsi postavljeni demokratično, s spletkami ZDA.

Ko je po drugi svetovni vojni že kazalo, da bodo stvari šle v pravo smer, je zavladal mlad poročnik kubanske vojske Fulgencio Batista. Za potrebe ljudstva je bil neobčutljiv, vse upore je zatrl zelo nasilno. To obdobje je bilo za Kubo obdobje mafijskega, razvratniškega življenja bogatih Američanov, po drugi strani pa močnega zatiranja ljudstva. To je vzpodbudilo mladega pravnika Fidela Castra, da je izvedel že leta 1953 prvi napad na vojašnico Moncada. Poskus ni uspel, Fidela so zaprli. V

izgnanstvu je spet organiziral odporiško gibanje, kateremu se je pridružil tudi legendarni argentinski zdravnik Ernesto Che Guevara. Po kar nekaj poskusih in številnih žrtvah je končno revolucionarjem uspelo zavzeti Kubo, poraziti močno vojsko diktatorja Batiste in Fidel Castro je vkorakal v Havano 8. januarja 1959. Revolucionarna oblast je takoj odpravila razlikovanje med rasami, znižala ceno najemnin, elektrike, vodila obsežno agrarno reformo in zemljo dala kmetom.

Zelo pomemben je tudi načrt opismenjanja prebivalstva. Na koncu vladavine Batiste je bilo pismenih okrog 5% prebivalstva, danes sodi Kuba v sam vrh držav v svetu s skoraj 100% pismenostjo. Seveda so bili zelo okrnjeni in ogroženi interesi ZDA. Kot se je še večkrat v zgodovini pokazalo, so ZDA želele »osvoboditi« prebivalce izpod revolucionarnega režima in uvedle leta 1960 proti Kubi popolni embargo, ki traja še danes. Seveda so ZDA pripisale to stanje revolucionarni oblasti

Castra. ZDA in CIA sta izvedla v vseh letih po revoluciji številne napade na Fidela Castra, leta 1961 celo invazijo plačancev v Prašičjem zalivu. Zaradi popolne podpore ljudstva Castru je poskus ZDA, ki je napadal z vsemi silami (letalskimi in pomorskimi) klavno propadel. Kuba se je naslonila na Sovjetsko zvezo, ki ji je godilo, da ima zaveznika tik ob boku ZDA. SZ je celo postavila jedrsko orožje na Kubo, kar je sprožilo raketno krizo in zelo napete odnose med velesilama. Do razpada SZ je bilo življenje na Kubi kar znosno. Po razpadu SZ pa Rusija ni več skrbela za svoje brate, tako so ostali Kubanci sami in to obdobje je bilo gospodarsko najhujše v vsej zgodovini Kube. Manjkalo je vsega, elektrike, vode, hrane.... Po umiku

Foto: Stanislav Mikuš

Fidela Castra in prevzemu oblasti s strani brata Raula Castra, se je Kuba zelo odprla, tako k svojim ljudem kot tudi svetu.

Na Kubo je danes lahko priti, je zelo varna država, lahko hodite naokrog kjerkoli, tudi ponoči, se vam ne bo prav nič zgodilo. Turisti prinašajo pomemben del prihodka. Energetska odvisnost Kube je zelo velika. Nimajo svojih naravnih virov, vsa električna energija se proizvede v elektrarnah na nafto, ki prihaja iz Venezuele od

velikega prijatelja Huga Caveza. Ali so Kubanci srečni ali niso, ali so svobodni ali niso je precej zapleteno vprašanje. Pogovori ob steklenici belega ruma z domačini dajo take in drugačne odgovore. Predvsem so Kubanci ponosni ljudje, redko se bodo pritoževali nad tamkajšnjimi razmerami in revščino. Dejstvo pa je, da imajo vsi zagotovljeno zdravstveno oskrbo, da imajo vsi zagotovljene osnovne potrebščine, osnovno izobrazbo in omogočeno brezplačno šolanje. Njihovim vojakom ni potrebno umirati v Afganistanu, Iraku.... Prav gotovo najmanj 40 milijonov prebivalcev najbolj demokratične države na svetu ZDA živi človeka manj dostojno življenje, kot ga živi povprečni Kubanec. Samomorov Kuba praktično ne

pozna, pokolov v šolah tudi ne, prav tako ni tu problema drog, umorov in podobnih vsakdanjih težav demokracij, s katerimi se soočamo danes. Ko boste med ljudmi v vsakdanjem življenju, na ulici, na vasi..., boste imeli občutek, da so srečni. Za nas je sreča nekaj drugega, - dober položaj, denar ... Pa je to res sreča?

Današnja Kuba išče pot iz obstoječega stanja, odpira se za tuje investicije, dovoljena je tudi domača privatna iniciativa,...

Vsekakor je Kubo treba obiskati sedaj, ko je še ni zajela »demokracija«, potem bo tudi tu precej drugače.

Stanislav Mikuš

POROČILO GASILCEV PGD COL ZA LETO 2010

Kot vsako leto tudi v letošnjem Colskem časniku namenjamo nekaj prostora za predstavitev aktivnosti in dejavnosti Prostovoljnega gasilskega društva Col v letu, ki se izteka. Poleg popisa letošnjih intervencij gasilci predstavljajo tudi aktivnosti njihovega podmladka.

Spet je leto naokoli in prišel je čas, ko analiziramo preteklost ter snujemo programe za naprej.

No, v novem letu 2010 smo začeli s prvo intervencijo že 16. 1. 2010, ko je zgorela hiša na Križni Gori pri Marku. Hiša je zagorela že ponoči,

lope – garaže na Otlici, 29. 1. 2010 pa dimniški požar na Colu.

10. 3. 2010 nas je doletela naravna nesreča – orkanska burja, dva naša člana sta pomagala pri reševanju v Novi Gorici.

15. 6. 2010 je zagorelo na deponiji pri cerkvi na Colu.

poplavilo Zadržni dom - natančneje vrtec. Preko noči pa smo sodelovali še pri odpravljanju posledic, ki so nastale zaradi poplav v Ajdovščini in njeni okolici.

2. 11. 2010 smo nudili pomoč pri osvetljevanju prizorišča prevrnjenega kamiona CPG Nova Gorica.

Naš podmladek na tekmovanju v Beltincih.
Foto: Arhiv Janko Škvarč

mimoidoča pohodnica pa nas je o tem obvestila v dopoldanskih urah, vendar kaj dosti nismo mogli več pomagati.
27. 1. 2010 smo imeli požar delovne

30. 6. 2010 smo opravljali čiščenje dimnika, v katerem je bilo polno čebel.
17. 9. 2010 je voda zalivala hišo na Otlici ter telovadnico, na Colu pa je

Razen že omenjenih intervencij, ki so naša prva in glavna skrb, bi predstavili tudi nekatere druge aktivnosti, ki so ravno tako pomembne za naše delovanje. Veliko skrb namenjamo našemu podmladku. Tako skrbimo, da se naša mladina izobražuje ter udeležuje raznih gasilskih tekmovanj. Tudi letos smo bili dokaj uspešni, saj se je naša ekipa pionirjev uvrstila na državno tekmovanje za pokal Matevža Haceta, ki je bilo v Lipovcih pri Beltincih. Za mladino pa smo skupaj z gospodom Milanom Pregljem že drugič organizirali taborjenje, ki je tokrat potekalo v Klancu pri Kozini. Med letom smo kar nekajkrat sodelovali pri organizaciji in varovanju na raznih prireditvah, ki jih prirejajo razna druga društva (Bubin pohod in tek na Javornik, Colska nedelja, Vrtovčev pohod, žegnanje konjev na Colu...). Radi pa bi pohvalili dobro sodelovanje med društvi na našem področju. Udeležili smo se tudi usposabljanja otrok v

Ajdovščini – Igrajmo se za varnost, ki ga je pripravila Občina Ajdovščina. Tu smo predstavljali gasilska mladinska tekmovanja.

Med letom smo sodelovali tudi na raznih izobraževanjih, ki so potekala v učnem centru IG pri Ljubljani. Osem članov je opravilo osnovni tečaj za gasilca.

Že nekaj let tradicionalno sodelujemo pri procesiji sv. Jurija v Piranu, v naši gasilski zvezi pa pripravljamo sv. mašo na Sveti Gori ob prazniku našega zavetnika sv. Florijana.

Precej aktivnosti smo namenili tudi naši, na novo ustanovljeni Gasilski zvezi v Ajdovščini. Med drugim smo v mesecu oktobru (mesecu požarne

varnosti) pred Mercator centrom v Ajdovščini predstavljali vsem obiskovalcem naše delovanje ter praktično pokazali določene načine gašenja ob raznih požarih (požar ponve v kuhinji, v naravi, požar vozila...). Kot vsako leto smo tudi letos organizirali tradicionalno gasilsko veselico, ki je potekala prvo nedeljo v avgustu, kjer so nas zabavale Navihanke.

Še zmeraj nas pesti posojilo, ki smo ga najeli za obnovo gasilskega doma, a s pomočjo Občine Ajdovščina, raznih posameznih donatorjev in vas, krajanov cele Gore, tega ne bi zmogli. Zato se vam sedaj prav lepo in iskreno zahvaljujemo in upamo na dobro sodelovanje še naprej.

Vesele, radosti polne božične praznike, v prihajajočem letu 2011 pa veliko osebnih in poslovnih uspehov.

Z gasilskim pozdravom »NA POMOČ«!

Poveljnik PGD Col:

Janko Skvaršič

Storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo ter pluzženje cest

LEON AMBROŽIČ s.p.
SANABOR 5, 5271 VIPAVA
GSM: 031 756 771

MLADI GASILCI NA TABORJENJU

Po lanskoletnem uspelem taboru mladih iz PGD Col so se gasilci za svoj radoživi podmladek tudi letos odločili organizirati poletni gasilski tabor. Tokrat jih pot ni vodila k lepotam reke Soče, ampak v vas Klanec pri Kozini.

Po lanskem poletnem tednu druženja nas, mladih gasilcev, smo bili tudi letos veseli, ko so nam povedali, da lahko organiziramo tabor.

Potekal je od 8. do 11. julija. Lokacija je bila letos spremenjena. Lani smo se prijetno hladili ob reki Soči, letos pa smo se odpravili v vas Klanec pri Kozini. Šotore smo zamenjali z udobno namestitvijo v Domu duhovnosti v Klancu, kjer je služboval naš glavni vodja Milan Pregelj. Program je bil pester, nikoli nam ni bilo dolgčas.

Zunaj smo se podili za žogo, se lovili, vsak večer pa je naš zborček sodeloval pri sveti maši. Reševali smo teste 'Mladi gasilec' za bronasto, srebrno in zlato značko.

V petek smo se za cel dan odpravili na obalo in se na Debelem rtiču prijetno nakopali in nasončili, potem pa obiskali gasilsko brigado v Kopru. Kljub utrujenosti od celodnevne čofotanja in nastavljanja soncu smo si z zanimanjem ogledali zgradbo ter gasilska vozila z vso opremo.

Zadnji večer smo si

pripravili pravi taborni ogenj in si pekli hrenovke. Tudi prejšnje dneve nismo bili lačni, saj so se naše kuharice izredno potrudile in tako naši želodčki niso bili nikoli prazni. V nedeljo so prišli naši starši. Skupaj smo se udeležili svete maše, nato pa se ob pikniku družili še cel dan.

Z gotovostjo lahko trdimo, da se bomo naslednje leto spet nekam odpravili, vprašanje pa je, kam. Navajeni smo hladnega podnebja, zato nam bolj ustreza bližina, vendar je za tako pisano

družbo skoraj vseeno, kam gremo, saj se imamo povsod »fajn«. Lepo se zahvaljujemo Občini Ajdovščina, ki nam je s finančnimi sredstvi pomagala izvesti tabor, ter vsem ostalim sponzorjem.

Tjaša Logar
Mládinka PGD Col

Gasilska ob zaključku taborjenja.
Foto: arhiv Tjaša Logar

»... MATERIN JEZIK PA KLJUČ DO VSENARODNE OMIKE ...« (A. M. SLOMŠEK)

Glasba. Ob besedi glasba se vsakemu izmed nas v misli prikrađa drugačna podoba, vsak si ta pojem predstavlja na drugačen način. Vprašamo se, kaj glasba sploh je. Je to neko urejeno zaporedje tonov, melodija, ritem, skupek zvokov, valovanje v prostoru ... Najbrž ni enoznačnega odgovora na to vprašanje. Glasba je najbrž vse to, vendar pa je še veliko več. Glasba je človekova »prijateljica«. Ker je njena narava lahko tako raznolika, jo ljudje lahko poslušamo ob najrazličnejših priložnostih in razpoloženjih. Včasih nam pomaga, ko smo potrti, spet drugič se veseli skupaj z nami. Spremlja nas od rojstva, preko življenja pa vse do smrti. Vsak narod v svoji dediščini hrani pesmi, ki so jih ljudje ustvarjali ob različnih dogodkih v življenju. Slovenci smo glasben narod, predvsem pa smo narod pevcev in narod, kjer je zborovsko petje zelo razširjeno in razvito. Petje v zboru nas veseli, nam da neko osebno zadovoljstvo in nas povezuje. Tako tudi vsi, ki prepevamo v Mešanem pevskem zboru Duri, poskušamo skozi pesmi izraziti različna občutja in hotenja in se tako približati slehernemu poslušalcu in mu na svoj način predstaviti glasbo.

Vsaka sezona zboru prinese nekaj novega, vsaka sezona je enkratna in neponovljiva. Kar je bilo, je za nami in kar prihaja, nas čaka in nam je v izziv. Prihodnost je še pred nami, zato mogoče nekaj besed o preteklosti. Tudi preteklo leto je bilo za naš zbor plodovito in ustvarjalno. Izpeljali smo zastavljene cilje in projekte. Lahko rečemo, da smo skozi celotno sezono veliko nastopali in se predstavili kar širokemu krogu poslušalcev. Med »standardne« in skoraj obvezne koncerte sodita nastop na Občinski reviji in seveda nastop na prireditvi Primorska poje. Letos smo se predstavili v Boljuncu v sosednji Italiji. Še pred Primorsko poje pa smo imeli dva koncerta v sodelovanju z Vipavskimi

Tudi Berkmandelj je prisluhnil...
Foto: Robert Likar

Snemanje.
Foto: Luka Bizjak

tamburaši. Skupaj smo nastopili v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, čez kakšen mesec pa še v rudniku v Mežici. Z vlakom smo se odpeljali v podzemlje Pece, kjer smo izvedli koncert, obenem pa ugotavljali, da je »rudarska res težka«.

V spomladanskem delu sezone smo začeli pripravljati pesmi za snemanje zgoščenke. Odzvali smo se vabilu gospe Maše Leskovar iz skupnosti in založbe Emanuel in sodelovali pri projektu »Pange lingua«. Posneli smo zborovski del pesmi, ki so na zgoščenki. Pesmi so pisane za orkester, zbor in soliste. Pange lingua, del citata sv. Tomaža Akvinskega, v prevodu pomeni »Jezik zapoj«. In tako so naši jeziki zapeli. Zapeli so spet na malo drugačen način, saj je bilo snemanje pesmi za večino zbora popolnoma nova in do tedaj neznana izkušnja. Tako smo se konec maja zbrali v naši župnijski cerkvi z malo treme, predvsem pa z veliko zanimanja, opazovali gospoda Petra Grudna, tonskega mojstra, ki je pred oltar postavil mikrofone, kable, mešalno mizo ... In ko je bilo vse pripravljeno in smo se postavili, je šlo zares. Najprej

enkrat in nato še enkrat in še enkrat, in tako vsak del pesmi posebej, vsak refren, vsako melodijo. Nekatere pesmi so šle brez zapletov in je bil Peter z njimi hitro zadovoljen, nekatere pa bolj počasi, toliko časa, da je bilo vse, kot mora biti. Snemali smo en vikend in

Snemanje.
Foto: Luka Bizjak

nato čakali, kakšen bo končni izdelek. Čeprav je bilo snemanje kar naporno in nam je bilo včasih že kar malo težko del pesmi ponoviti še desetič oz. dvajsetič, je po tem, ko je za nami, vse skupaj lepa in pozitivna izkušnja. Počasi smo končali sezono. Na pikniku ob zaključku sezone ni manjkalo ne hrane ne pijače in tako smo ob pečenem odojku odšli na zaslužene počitnice. Poleti smo seveda tudi mi »pomagali« drobnici na »gorske« pašnike, obenem pa se tudi sami ohladili v senci križnogorskih gozdov. Že avgusta pa se je začela nova sezona. Tokrat ne pevska, ampak delovna. »Stara pevska soba« ima kulturni status, saj je več desetletji služila dobremu namenu. Slišala je

nešteto pesmi, pozna nešteto zgodb in pripetljajev. V njej so se zbirale in skupaj ustvarjale generacije pevcev. Kljub vsemu pa je »gospa« že kar v letih in ni več mladostna in lepa, kot je bila nekoč. Zato je bila želja vseh nas, da bi prišli do novega prostora, kjer bi lahko še naprej vadili. Letos se je ta želja začela uresničevati in tako smo začeli z adaptacijo prostora v zadružnem domu, ki sedaj služi novemu namenu. S finančno pomočjo občine in Krajevne skupnosti Col, smo naredili in opremili novo sobo, ki bo odslej namenjena petju in tudi drugim dejavnostim. Veseli smo, da je nova dvorana prostor, kjer bomo lahko vadili, se srečevali in se pripravljali na nove projekte, s katerimi bomo glas naših krajev ponesli čim več poslušalcem.

Jeseni ni bilo časa, da bi sezono lahko začeli malo bolj ležerno, saj smo dobili povabilo za sodelovanje pri oratoriju v čast Antonu Martinu Slomšku, ki smo ga izvajali v Slovenski filharmoniji. Oratorij Blaženi Anton Martin Slomšek je delo gospoda Jožeta Trošta. Napisano je za orkester, zbor, orgle in dva solista. Oratorij je sestavljen iz sedmih delov. Prvi in zadnji del predvsem opevata Slomška kot slovenskega svetnika, v drugih delih pa je predstavljena Slomškova življenjska pot. V oratorij so vključene znane Slomškove pesmi »Preljubo veselje«, »Glejte, že sonce zahaja«, »V nebesih sem doma«, ki dodajo oratoriju še poseben, poznan pečat. Tokratna izvedba oratorija je bila posvečena 210. obletnici Slomškovega rojstva, skladateljevi 70-letnici ter v spomin na pred kratkim umrlega pesnika Stanka Janežiča, ki je napisal libreto.

Kot sem že uvodoma napisal, nas glasba spremlja od rojstva do smrti. Vedno je na tak ali drugačen način z nami in ob nas. Tudi v prihajajočem

... prej – potem ...
Foto: Marko Koren

letu naj nam prinaša veselje in radost,
dotakne naj se naših src in v njih
pomiri razgrete strasti, da bomo drug v
drugem videli in znali poiskati dobro.

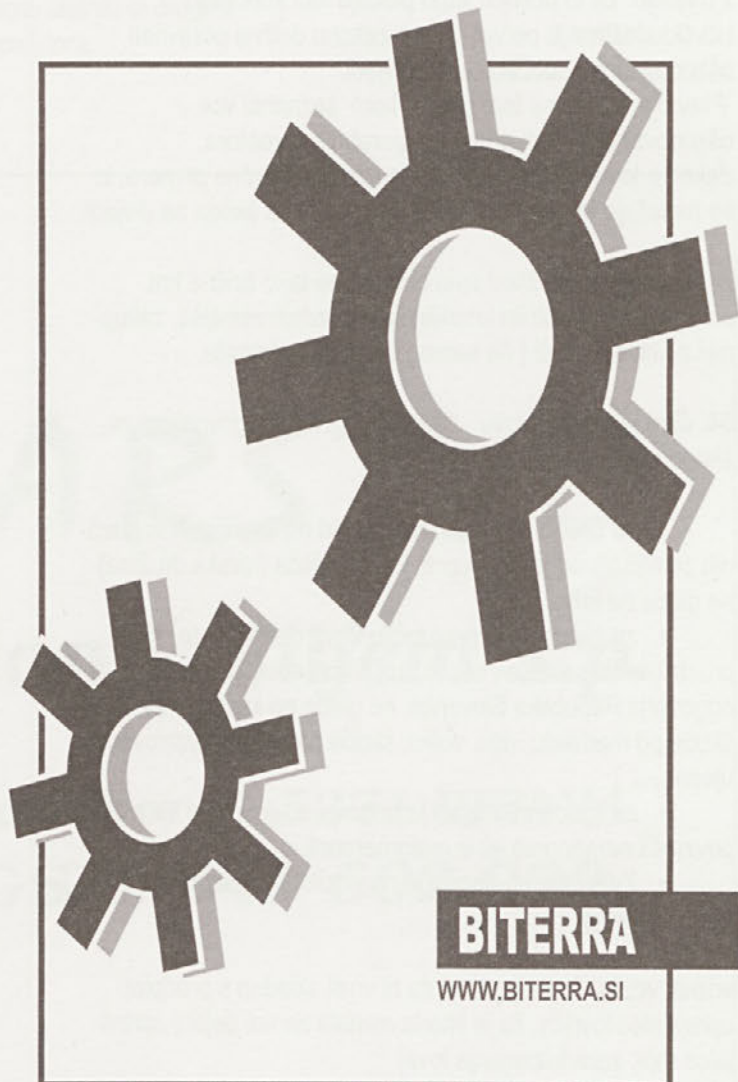
Marko Koren

Rezanje traku – nova dvorana.
Foto: Franc Koren

... Sveta vera bodi vam luč ... (A. M. Slomšek)
Foto: Matic Maležič

BITERRA

WWW.BITERRA.SI

LOV IN LOVSTVO NEKOLIKO DRUGAČE

Moji predhodniki so že kar nekaj let pisali o društveni dejavnosti lovcev in o pomenu družine pri trajnostnem gospodarjenju s prosto živečimi živalmi (divjadjo).

S tem prispevkom bi želel bralce seznaniti z odgovornostjo in nalogami, ki jih lovcem nalaga zakon.

Pravice do lova so neposredno povezane z nalogami in obveznostmi, ki jih vsebuje koncesijska pogodba. Pogodbo je LD Col kot upravljalec lovišča podpisala z Republiko Slovenijo in je kot koncesionar dolžna trajnostno gospodariti z divjadjo. Za to pravico letno plačuje tudi koncesijo. Lovska družina je po veljavnem zakonu dolžna poravnati oškodovancem tudi škode po divjadi.

Prav o tem želim s tem prispevkom seznaniti vse oškodovance in tudi druge souporabnike prostora. Zakon o lovu v **52. členu** navaja različne škodne primere, ki se nanašajo tako na škodo po divjadi kot na škoda na divjadi.

Za preprečevanje škod smo odgovorne tako fizične kot pravne osebe, lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč, zakupniki zemljišč in tudi (ne samo) upravljalec lovišča.

54. člen Zakona o lovu podrobno navaja odgovornost za škodo po divjadi:

- za škodo, ki jo povzroči divjad na kmetijskih in gozdnih zemljiščih odgovarja upravljalec lovišča (lovska družina) ne glede na krivdo.
- za škodo, ki jo povzročijo zavarovane vrste prostoživečih sesalcev in ptic, kot jih opredeljuje zakon, odgovarja Republika Slovenija, ne glede na krivdo (npr. škode po medvedu, risu, volku, škode po raznih zavarovanih ujedah, ...)
- za škodo na divjadi je odgovoren tisti, ki je škodo povzročil namenoma ali iz malomarnosti.
- Za škodo na divjadi in na vozilu, ki nastane zaradi trka odgovarja:

voznik vozila, če se ugotovi da ni vozil skladno s predpisi. upravljalec lovišča, če je škoda nastala zaradi dejanj upravljalca (npr. zaradi izvajanja lova) upravljalec lovišča za škodo na divjadi in lastnik za škodo na

vozilu, če se ugotovi, da sta oba storila vse potrebno, da do škode ne bi prišlo.

- škodo nastalo pri izvajanju lova ali zaradi upravljanja z loviščem ima oškodovanec pravico uveljavljati pri povzročitelju.

V nadaljevanju želim predstaviti še vrste škod in način vrednotenja, kot jih navaja zakon v **55. členu**:

- za škodo na kmetijski kulturi nastalo v času, ko te kulture ni mogoče nadomestiti z drugo, v vrednosti za območje in kulturo doseženega pridelka, obračunanega po tržni odkupni ceni iz preteklega leta z revalorizacijo letne inflacije.
- za škode na kmetijski kulturi nastalo v času, ko je uničeno kulturo še v istem letu možno nadomestiti z drugo, v višini vseh stroškov dela in sredstev potrebnih za osnovanje nove kulture in razliko v vrednosti med uničeno in novo kulturo.
- za pokončano domačo žival, v višini cene enakovredne domače živali povečane za stroške nakupa nadomestne.
- Za vse ostale vrste škod v višini, ki jo oceni izvedenec ustreznega področja.

Zakon **ne** določa, da mora upravljalec lovišča urejati in sanirati poškodovane površine in **ne**, kje je meja ustreznega, Oškodovanec tudi nima pravice do večkratne odškodnine za škodo na isti površini, če je le ta v letnem obsegu izplačana prvič (npr. kosne površine).

Uveljavljanje pravic navaja **56. 57. 58. in 59. člen** zakona. Zlasti v **56. členu** so navedeni postopki prijav, ocen in obravnav posameznih škodnih primerov.

Pa o tem morda kdaj drugič.

V Pajerski rupi so prašiči »kot doma«.
Foto: arhiv LD Col

V letu 2010 smo v lovišču LD Col imeli velik obseg škod po divjadi. Kar nekaj kmetijskih zemljišč na Križni Gori in v Gozdu je obrnil divji prašič. Ta divjad nikoli ni bila pri nas tako številčna in tudi ni prioriteta našega območja. Žal se je k nam preselila z območij, kjer z divjimi prašiči načrtno

gospodarijo in lovcem tam pomenijo pomembno lovno vrsto. Ne krivi ne dolžni smo tudi zaradi strpnosti odnosov z lastniki skušali nastale škode nekoliko omiliti. V mejah mogočega smo poravnali poškodovane

površine in nadomestili izpad pridelka. Na koncu se vsem oškodovancem zahvaljujem za razumevač odnos z željo, da bi naše lovišče bilo zgled dobrega sodelovanja in strpnih odnosov med vsemi lastniki in drugimi uporabniki tega prostora.

Ciril s svojimi psi po iskanju zastreljene divjadi.
Foto: arhiv LD Col

Pa srečno v letu 2011.

Starešina LD Col

Silvester Peljhan

ZIDARSTVO

Židanik Viljem s.p.

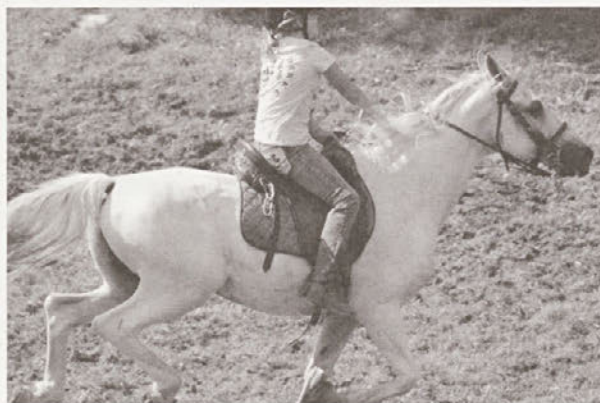

**Sanabor 7, 5271 VIPAVA
GSM: 041 502 999**

ZA NAMI JE ŠE ENO LETO, V KATEREM SMO USPELI URESNIČITI NAŠE CILJE

Pestro dogajanje v društvu se je začelo že pozimi, ko so se družabna tekmovanja na snegu kar vrstila, vrhunec pa je bil v Gozdu znova dosežen sredi avgusta s slavno tradicionalno prireditvijo. Srečanje konjenikov in konjske dirke so bile že sedmič v znamenju pozornosti in odmevnosti, tudi letos pa jih je popestril Kmetijsko gozdarski sejem »Gozd in les«.

Tudi letošnje leto se je začelo s planom aktivnosti za zimsko sezono. K sreči nam je narava dobro služila in nam podarila dovolj snega, da smo planirane aktivnosti lahko pripeljali do uspešnega zaključka. Res je, da v Gozdu nismo imeli ravno idealnih razmer, zato pa smo bili redni obiskovalci

Domačinka Kim Mikuš iz Gozda je osvojila 4. mesto s svojim lipicancem, ki sliši na ime Sigy.
Foto: arhiv SD Gozd

bližnjega smučišča v Črnem Vrhu, s čigar lastnikom g. Pavlom Čukom odlično sodelujemo že vrsto let in z njegovo pomočjo prirejamo številna zanimiva tekmovanja. V letošnji zimi smo prišli na svoj račun na tekmovanjih za pokal Ski Bor, pokal Gozd in na meddruštvenem tekmovanju, ki smo

ga organizirali drugič. Prvo leto se je dogodka udeležilo 11 ekip in veselil smo bili, da je bila letos udeležba še številčnejša. 15 ekip je zastopalo domala vsa okoliška društva - Društvo Gora, TD Okno, DIZMO - Društvo za izobraževanje mladih in odraslih, Konjensko društvo Vihr Col, Žagolič,

Smučarski klub Kalič, Šolo smučanja Ski Bor, Smučarski klub Javornik, Športno zvezo Ajdovščina in seveda SD Gozd. Kot dobri organizatorji smo se v zimski sezoni ponovno izkazali pri organizaciji tekmovanja v veleslalomu za pokal Primorja. Poskrbeli smo tudi

za smučarsko šolo za odrasle in tečaj smučanja za otroke, ki smo ga opravili v času šolskih zimskih počitnic.

V poletno sezono smo vstopili junija z organizacijo turnirja v malem nogometu, ki je potekal na Colu v sklopu Colske nedelje. Turnirja se je udeležilo kar 15 ekip iz širše okolice. Sredi poletnih dopustniških dni pa smo bili že globoko v organizacijskih pripravah na zahtevno dvodnevno prireditev, ki v Gozd privablja množice ljudi iz vseh koncev Slovenije. Res je, da se le-te na »Valinovže« valijo predvsem v nedeljah popoldne, ko po programu potekajo atraktivne konjske dirke, a si zagotovo velja ogledati tudi sobotni program.

Za vse tiste, ki si sobotnega dogajanja

Karin Bernik iz Žiri s svojim Fidlom. Večletna zmagovalka konjskih dirk v Gozdu.
Foto: arhiv SD Gozd

Dejan Strgar iz Banjšc, eden najatraktivnejših tekmovalcev na konjskih dirkah v Gozdu.

Foto: arhiv SD Gozd

morda še niste ogledali, naj povemo, da na prvi dan prireditve poteka konjski biatlon, že drugo leto zapored pa smo obiskovalcem ponudili tudi Kmetijsko gozdarski sejem »Gozd in les«, kjer je bilo videti in slišati marsikaj novega in koristnega. Na njem so se odvijale poučne predstavitve in demonstracije razstavljalcev s prikazom spravila in predelave lesa. Za vsakogar poučne so bile zagotovo tudi demonstracije Lesarske šole iz Postojne, ki je prikazala pravilno uporabo zaščitnih sredstev in motorne žage.

Konjeniki in ljubitelji konj na dan sobote pridejo na svoj račun, ko se v popoldanskih urah začne konjski biatlon. Že samo ime pove, da gre za tekmovanje v dveh različnih spretnostih. Prva je streljanje z zračno puško in druga hitrostno jahanje po označeni progi. Pravila igre so znana. Jezdec starta, pograbi puško in začne s streljanjem v tarče, v pet jajc, ki jih poskuša zadeti. Ko opravi vseh pet strelcev, zajaha konja in zdirja po progi v dva obvezna kroga in opravi še toliko kazenskih krogov, kolikor jajc je zgrešil. Tisti, ki v cilj prijezdi najhitreje, je zmagovalec. Največ možnosti ima seveda tisti, ki ima najmanj kazenskih krogov ali pa celo nobenega, tudi

taki so, zato je tekma zelo napeta, odločajo pa stotine sekunde. Konjski biatlon je med konjeniki iz leta v leto bolj priljubljen, zato se ga udeležijo domala vsi, ki na našo prireditev pridejo že na dan sobote. Veliko smeha in zanimivih pripetljajev pa ponuja tudi gledalcu, zato si ga velja ogledati.

Za dobro razpoloženje vedno poskrbimo tudi po končanem biatlonu. Letos smo si zamislili ocenjevanje domačih mesnih izdelkov - »salamiado« in izbrali najboljšo salamo ter najboljši »domači zwarek«. Pozno v noč smo se družili in zabavali z domačimi muzikanti.

Nedeljski program večina dobro pozna. Dopoldne je bilo živahno na sejmišču, popoldne po povorki pa na dirkališču, kjer so gledalci lahko v lepem sončnem vremenu in v čudovitem

naravnem okolju uživali ob še enih prekrasnih konjskih dirkah v dveh disciplinah - tekmovanju v spretnostnem jezdenju in dirkah v galopu.

Tudi letos so bile konjske dirke v znamenju rekordov, saj se je prireditve udeležilo rekordno število konj, kar 67. Mnogi konjeniki so si po zaključenih dirkah vzeli čas za oddih ali zabavo in ostali z nami še vse do naslednjega jutra. Razlogov za to seveda ni manjkalo. Ob glasbi Tanje Žagar je marsikdo užival in se zabaval pozno v noč.

V medijih smo bili deležni pozornosti in pohvale, kar nam je v veliko spodbudo in zadovoljstvo. Pozitiven odmev pa nam po drugi strani nalaga tudi vse več obveznosti in odgovornosti, zato razmišljamo tudi o tem, kaj dodati, kaj spremeniti, kaj narediti, da bi bili preprosto rečeno, še boljši. Če smo v zadnjih dveh letih popestrili sobotno

Absolutni zmagovalec konjskih dirk Gozd 2010 Jaka Štrumpfaj iz Škofje Loke.
Foto: arhiv SD Gozd

dogajanje, bomo morda v naslednjem nedeljsko ali pa morda celo oboje, Kdo ve, pustimo idejam prosto pot in se pustimo presenetiti.

Lidija Vidmar

KONJENIŠKO DRUŠTVO VIHR

Konjeniško društvo VIHR je nastalo z namenom povezovanja konjenikov in ljubiteljev konj s širšega območja Gore in Zgornje Vipavske doline. Društvo je nastalo na pobudo zagnanih konjenikov, domačinov. Želja je tlela nekaj let, v določenem času šla v pozabo, vendar je prišel je dan, ko je zopet priplula v naše misli. Meseca februarja leta 2009 pa je bila odločitev dokončna. Ustanovili smo društvo ter ga poimenovali: KONJENIŠKO DRUŠTVO VIHR.

Naš namen ustanovitve društva je bil predvsem druženje konjenikov in s tem tudi ohranjanje vezi med krajani ter obujanje in ohranjanje starih običajev na področju konjenišstva in konjereje. Društvo letno organizira približno deset konjenic, prevoz mlaja po starih običajih s konjsko vprego, žegnanje konj na sv. Štefana ter čiščenje jahalnih poti. Vsak drugi mesec se dobivamo na sestankih, da se sproti dogovorimo, kako bo potekalo naše delo in načrti, ki smo si jih zastavili. Društvo nima svoje lastnine, ker je vse doseženo ustvarilo le z lastnim delom, marsikdaj pa smo člani društva pokrili stroške delovanja iz lastnih žepov. Organizirali smo že kar nekaj konjenic, pohodov: npr.: konjenica na Vrhniko, v Trebušo, Cerknico, Idrijsko Belo, Kromberk in še bi lahko naštevali. Namen konjenice je predvsem druženje konjenikov iz našega društva ter konjenikov iz ostalih društev, ki nas gostijo. Predhodno se dogovorimo za obisk, ki običajno traja dva ali tri dni. Društvo, ki nas gosti seveda potem pričakuje, da uslugo vrnemo in obljubo tudi držimo, saj smo tudi mi gostili že kar nekaj društev. Vsaka konjenica je nekaj posebnega, saj nas poleg jahanja spremlja tudi petje, smeh ter

Konjeniško društvo VIHR

dobra volja, ki je nikoli ne zmanjka. Aja, pa tudi nekaj rujne kapljice je treba vzeti s sabo na tako dolgo pot. Na predvečer 1. maja - praznika dela po državi potekajo tradicionalna prvomajska kresovanja. Že nekaj dni prej pa je običajno postavljanje mlaja. Tako smo v KD VIHR letos že drugo leto poskrbeli, da je bil tudi na Colu za 1. maja postavljen mlaj. Vsak član društva ima svojo nalogo. Konjeniki se zberemo ter s prisotno dobro voljo postavimo mlaj na star način. Ročnemu podiranju smreke sledi prevoz s konjsko vprego, vse skupaj pa spremlja glas harmonike ter naše petje. Po nekaj vmesnih postankih se mlaj pripelje na določeno mesto, kjer sledi krasitev ter postavitve mlaja. Štefanovo je najstarejši običaj blagoslova konj na Slovenskem, zato

smo se člani KD VIHR odločili, da tudi letos priredimo žegnanje, in sicer že tretje po vrsti. Prireditev se bo kot vsako leto pričela s sveto mašo v župnijski cerkvi sv. Lenarta. Po maši se bo program nadaljeval na prostem, pri cerkvi, kjer bo župnik najprej blagoslovil kruh in sol, nato pa še vsakega konja posebej v povorki. Blagoslov skozi vse leto varuje lastnike in njihove konje pred poškodbami pri delu ter boleznimi. Vsak konj dobi kos kruha s soljo, jezdec pa se okrepčajo s kozarcem vina. Ob pritrkavanju cerkvenih zvonov se povorka nadaljuje po glavni cesti, mimo športnega igrišča ter se zaključi na parkirišču pri cerkvi, kjer konjerejci prejmejo spominske medalje. Ob koncu sledi prijateljsko druženje, pristno in domače, kot je običajno na Colu. Na prireditvenem prostoru diši (in tako naj bi bilo tudi letos) po domačih dobrotah ter kuhanem vinu. Prejšnja leta so nam bili pri žegnanju v veliko pomoč prostovoljni gasilci s Cola, ki so skrbeli za varnost; povezovalc programa Matjaž Bajec ter skupina pritrkovalcev iz Lokavca. Naj izkoristim to priložnost ter se vsem skupaj v imenu KD VIHR najlepše zahvalim. Naj vam božična noč pokloni mir, upanje, ljubezen, zdravje in veselje. Vse to pa naj vas spremlja v

letu, ki nam prihaja naproti, to so želje
vseh članov društva VIHR.

Petra Lemut

Gasilska slika članov KD Vihr z žeganja na Colu 2009.
Foto: arhiv KD VIHR

Prevoz mlaja s konjsko vprego iz Gozda na Col (po starih običajih).
Foto: arhiv KD VIHR

GOZDARSTVO GOZD-JACK IVAN MIKUŠ S.P.

- SEČNJA
- SPRAVILO LESA
- ODKUP,
PRODAJA LESA
- PREVOZI

GOZD 33, 5273 COL
TEL.: 041 312 807
E-MAIL: JANKO.MIKUS@GMAIL.COM

DRVA ZA KURJAVO 45 EUR!

**GOZDARSTVO
GRADBENA MEHANIZACIJA**

Silvester Koba1 s.p.

Malo polje 26
5273 Col

041/414 603
05/366 83 06

COLSKA ŽUPNIJSKA KRONIKA ZA IZTEKAJOČE SE GOSPODOVO LETO 2010

Ker v času, ko je bila kronika napisana (21. november 2010), še ni končnih podatkov za leto, ki se izteka, tudi številke niso dokončne niti točne. Več in natančneje bomo brali v Oznanilu ob novem letu 2011.

Pri **krstnem kamnu** župnijske cerkve sv. Lenarta na Colu je bilo v letu 2010 **krščenih** 12 (5) otrok: Anika Bajc, Izak Grmek, Ema Vidmar, Jan Ambrožič, Rok Pregelj, Elisa Škvarč, Rebeka Koren, Sanja Likar, Frančišek Rogelj, Amadej Ipavec, Hana Tratnik in Anej Božič.

Prvoobhajancev je bilo 12 (12): Jakob Aljaž Ambrožič, Alan Bajc, Žiga Alojz Bajc, Urška Kobal, Andraž Kovšca, Jernej Mikuž, Simon Peljhan, Erik Poljšak, Mihaela Poljšak, Andrej Pregelj, Mateja Rijavec in Anja Štefančič. Prvo sv. obhajilo je bilo 6. junija 2010.

Birmanci so bili iz osmega in devetega razreda: Martin Ambrožič, Patrik Bajc, Grega Hladnik, Nik Kobal, Tamara Koren, Janez Peljhan, Eva Škvarč, Anja Vidmar, Jernej Vidmar, Nejc Vidmar, Ana Ambrožič, Danijel Bajc, Rebeka Bajc, Patrik Čuk, Uroš Hladnik, Žan Hladnik, Urška Kovšca, Jan Logar, Anja Mikuž, Sara Mikuž, Nina Petrovčič, Anja Pregelj, Tomaž Pregelj, Andraž Puc, Mojca Škvarč in

Amadej Tratnik. Bilo jih je 26, birmal pa je na Colu 30. maja 2010 škof ordinarij Metod Pirih.

Kot **animatorji** birmancev pa tudi sicer v življenju župnije so veliko pobude prevzeli **mladi**.

Doma so se **poročili** 4 (6) pari: Stanko Brataševc in Laura Bratina, Robert Likar in Alenka Benčina, Aleš Merkelj in Janja Koren, Dušan Koren in Franka Koren.

Ob **pogrebu** smo se poslovili od 12 (8) faranov: Viktor Mikuš, Marija Kovšca, Marija Škvarč, Alojz Mikuš, Danilo Hladnik, Janez Tratnik, **Ivan Trošt (dolgoletni organist in pevovodja)**, Ernesta Logar, Marija Bajec, Stanislava Bizjak, Alojz Kobal in Ana Pregelj. V Sanaboru je bil en pogreb. Dva sta umrla neprevidena, brez zakramentov.

Če **povzamemo** je doslej isto število krstov kot pogrebov.

Naročniki **verskega tiska**: Družino je prejelo 50 (54) naročnikov,

Ognjišče pa 74 (80). Razen farnega Oznanila je ostali verski tisk slabo zastopan. Upadanje.

Štetje **nedeljnikov** je pokazalo pomladi 421 (515) obiskovalcev, jesensko 478 (511). Upadanje.

Vso župnijo so ob novem letu obiskali otroci kot **koledniki** in zbirali darove za misijone.

Pomladi so bile opravljene **volitve v nov ŽPS in ŽGS**. Večina novoizvoljenih je članstvo sprejela ter sodeluje. Isto velja tudi za predstavnike v nov DPS za vipavsko dekanijo.

Evharističnega kongresa v Celju, 13. junija 2010, smo se udeležili iz obeh soupravljanih župnij z enim avtobusom.

Bolniki, starejši, invalidi in spremljevalci so ob vodenju medžupnijske Karitas z enim avtobusom poromali **na Brezje** 19. junija 2010.

Oratorij na Colu je zaradi gasilskega vikenda za otroke trajal samo tri dni

(5.-7. julij 2010).

Škof dr. Jurij Bizjak je vodil bogoslužje ob **srečanju suhvrške rodovine** v soboto, 31. julija 2010, na Suhem Vrhu.

Shod v Logu je 1. avgusta 2010 po redu, ki ji pripada vsaki dve leti pripravila colska župnija, somaševanje je vodil in pridigal misijonar **Ivan Bajec**.

Nov križ ob cesti proti Žagoliču smo blagoslovili 1. avgusta 2010 zvečer.

V Logu je bil 17. oktobra 2010 shod svetniškega kandidata **prof. Filipa Terčelja**. V okviru združenih zborov vi-pavske dekanije so sodelovali tudi colski pevci. Ob tej priliki je bilo izrečeno voščilo rojaku prof. msgr. mag. Jožetu Troštu ob 70-letnici življenja, ki je združene zборе v prezbiteriju vodil. Organistka je bila njegova nečakinja, prof. Ana Trošt.

Skupaj s soupravljanjo župnijo Podkraj smo imeli več **romanj**. Molitveni skupini sta poromali v nedeljo, 17. januarja 2010, na **Sveto Goro**. Načrtovano večdnevno romanje v severno Francijo je odpadlo kljub lepi predstavitvi - zaradi majhnega vpisa. Enodnevno romanje v Belo Krajino je zaradi evharističnega kongresa v Celju prav tako odpadlo - in bilo predstavljeno v leto 2011. Mladina se je udeležila **srečanja mladih v Stični**. V **Kočevski Rog** je bilo romanje 4. julija 2010 in na **Teharjah** 3. oktobra 2010.

Na trimesečnem rednem dopustu od maja do avgusta je bil **misijonar Ivan Bajec**.

V **Sanaboru** je bila na novo prekrita in ometana cerkev. Obnovljeni so bakreni žlebovi, dodan je bil strelovod. Na **Colu** je bila ometana cerkev z zvonikom, z bakrom so bila opravljena vsa kleparska dela (žlebovi, odtoki, strelovodi), v zvoniku je bila

postavljena nova inox številčnica ure s kazalci ter hidroizolacijska plošča pod zvonovi, nad garažo je bil zastavljen nov kamnit podporni zid. Vsa dela še niso niti dokončana niti v celoti plačana. Kljub temu sem jih v Sanaboru blagoslovil ob praznovanju sv. Danijela 12. septembra 2010. Na Colu je slovesnost sv. Lenarta 7. novembra 2010 vodil pomožni škof in rojak dr. Jurij Bizjak ter ob tej priliki blagoslovil vsa dela, ki so bila pri župnijski cerkvi opravljena zadnjih deset let (vrednost 262.262 €). Na shod sv. Lenarta se je župnija pripravljala s tridnevnicom, ki jo je pred praznikom vodil brat kapucin Jožko Smukavec.

Hvala Bogu in sodelavcem za vse!

Lojze Sinkovec, župnik

AVTO SERVIS IN

VULKANIZERSTVO

Bojan Puc s.p.
Col 106
gsm: 041 933 620

POGOVOR Z JANKOM MIKUŠEM

Tokrat smo k pogovoru povabili Janka Mikuša, nekdanjega in hkrati novega predsednika Krajevne skupnosti Col, soustanovitelja in predsednika Smučarskega društva Gozd, podjetnika ter člana več ostalih društev. 39-letni prebivalec vasi Gozd, kjer živi z ženo in hčerjo, nam bo zaupal nekaj osebnih pogledov na do sedaj prehojeno pot.

Zadnja štiri leta ste bili predsednik Krajevne skupnosti Col. Kako gledate na to obdobje? Ste delo opravljali z zadovoljstvom ali vam je bilo kdaj žal, da ste sprejeli funkcijo?

Na to štiriletno obdobje gledam precej samokritično in malce „plehko“. Vsaj prvi dve leti bi bilo lahko marsikaj drugače, vendar se moramo zavedati, da je bil svet KS sestavljen popolnoma na novo, saj nihče od prejšnjih članov sveta svojega mandata ni podaljšal, tako da se nismo mogli naslanjati na izkušnje in prakso prejšnjih članov. Ko sem sprejel vlogo predsednika, sem se isti trenutek zavedal, da bom moral stvari početi po svoje oziroma tako, kot mislim, da je prav.

Ne samo prvi dve leti, ampak vsa štiri leta, sem se posluževal zdrave kmečke pameti in čiste kmečke logike. Ne vem, zakaj se večina po štirih letih utrujeno in z veseljem poslovi od vodenja vaše politike ter prostovoljnega dela; verjetno zaradi načina plačila opravljenega dela, ki se ne kaže v evrih, ampak v kritikah in nezadovoljstvu nekaterih krajanov. Sprašujete me, če sem to funkcijo opravljal z zadovoljstvom in če mi je bilo kdaj žal. Standardno, vendar zanimivo vprašanje. Žal bi mi lahko bilo, če tega ne bi storil. Mislim, da mi je lahko žal za vse tiste stvari, ki jih v življenju nisem poskusil, in teh je kar

nekaj. Vloga predsednika KS me je marsičesa naučila, to moram priznati. Delo z ljudmi je težko, vendar vseeno zanimivo. Kot predsednik KS moraš biti do vseh enak, čeprav vsem ne moreš ustreči, in prav v tem sem videl izziv, zaradi katerega sem funkcijo opravljal z zadovoljstvom. Lepo je prejemati pohvale, to drži, vendar so tudi kritike dobrodošle, saj se z njimi kališ in učiš, pa še v dobro voljo te kdaj spravijo, saj znajo biti zelo zanimive. Verjemite!

Foto: arhiv Janka Mikuša

Ste izkušnje pri vodenju nabirali že prej pri kakšni drugi organizaciji, ali je bila odločitev za kandidiranje čisto spontana, kot poskus nečesa novega?

Že pri petnajstih letih sem se postavil na lastne noge in si začel sam ustvarjati prihodnost. Rad sem pomagal ljudem in se družil s tistimi, ki so imeli pridne roke. Leta 2002 sem bil pobudnik in soustanovitelj Smučarskega društva Gozd, prevzel pa sem tudi vlogo predsednika društva.

Ta funkcija je deloma res botrovala odločitvi, da sem sprejel vlogo predsednika KS. Glede na uspešno delovanje društva sem menil, da že imam nekaj potrebnih izkušenj, vendar sem se presneto zmotil, saj je vodenje KS čisto nekaj drugega in z vodenjem društva nima nobene zveze. V društvu sredstva namreč sprejemaš oziroma zbiraš, medtem ko jih pri vodenju KS deliš. V novo vlogo sem morda lahko prenesel le izkušnje iz komuniciranja z ljudmi. Sprejeta odločitev je bila torej res poskus nečesa novega, zaradi obilo vloženega časa pa žal kmalu tudi način življenja.

V tem obdobju se vam je prav gotovo v spomin vtisnila kakšna situacija, ki je vas (ali druge) spravila v smeh ali dobro voljo.

Nam lahko zaupate kakšno anekdoto iz časa predsedovanja KS Col?

Kar veliko se mi jih je vtisnilo v spomin, toda vse niso za na papir, ker bi se lahko kdo prepoznal. Tudi tega sem se naučil v preteklih štirih letih - paziti kaj, kje in kdaj lahko kaj govoriš, da tega pozneje ne obžaluješ. Morda ti jih zaupam kdaj ob pivcu v Bifeju 10 v združenem domu, kjer je zmeraj veliko smeha in dobre volje, pa tudi marsikatera anekdota izvira od tam. Kot zanimivost ti lahko zaupam, da sem na začetku predsedovanja naletel na razvpito gospo, ki me je celo zaklenila v svoje stanovanje ...

Kako pa je s prostim časom? Ga radi preživljate v krogu družine, prijateljev? Se v prostem času ukvarjate s kakšno zanimivo dejavnostjo?

Kaj je to prosti čas?

Nekoč sem ga imel več, danes pa bolj malo, zato ga skrbno izkoristim, seveda z družino in prijatelji. Zelo rad smučam, veliko tudi pomagam na smučišču v Črnem Vrhu. Kot učitelj smučanja pozimi večino prostega časa porabim za učenje smučanja tako otrok kot odraslih. Med zimskimi počitnicami zanje organiziram tudi smučarske tečaje. Ko ne smučam, pa ne gledam španskih telenovel. Sem lastnik konja lipicanca in če le imam čas, se pridružim kateri od konjenic ali pa sam odjezdim po gozdnih poteh in tako napolnim baterije za nove izzive. Živali imam zelo rad, zato veliko časa posvetim domači kmetiji, kjer je dela po očetovi smrti marca letos še toliko več.

Slišal sem, da ste pred kratkim postali tudi podjetnik.

Ja, prav si slišal. Odrasel sem v gozdu in delo v njem mi je bilo zmeraj lepo. Poleg tega mi je predstavljal tudi vir dodatnega zaslužka. Vedno sem si želel biti gozdar, vendar služba na Primorju tega ni dopuščala. Kljub drugačnim željam sem na Primorju vztrajal zaradi občutka določene socialne varnosti.

Septembra letos pa mi je bilo dovolj ustrahovanj in brezobzirnega ter hinvskega odnosa vodilnih v podjetju. Z željo biti sam svoj gospodar in ukvarjati se z delom, ki me veseli, sem ustanovil lastno podjetje Gozdarstvo Gozd Jack. Gozdarstvu sem dodal še storitve s kmetijsko in težko gradbeno mehanizacijo, s čemer sem svoje možnosti v prihodnosti še malo bolj razširil.

So izkušnje iz predsedovanja KS pripomogle k odločitvi za podjetništvo?

Niti ne, morda je pripomogel čas, ki mi ga je zaradi vodenja KS začelo zmanjkovati. Veliko dopusta sem namreč porabil tudi v namene KS, tako da je bil skrajni čas za to odločitev. Žal 25 let prepozno.

Aktivni ste tudi kot predsednik Smučarskega društva Gozd. Vendar to ni edino društvo, kjer sodelujete.

Kot sem že povedal, SD Gozd predsedujem že od ustanovitve leta 2002, torej skoraj 9 let. Sedaj počasi razmišljam, da bi moral vodenje prepustiti mlajšim. Upam, da se bo našel kdo, ki bo pripravljen vlogo z veseljem sprejeti. Sem tudi član predsedstva Športne zveze Ajdovščina, član Smučarskega društva Ajdovščina, Jadralnega kluba Prepih in še kaj bi se našlo.

Kako je nastala ideja o ustanovitvi Smučarskega društva Gozd?

Že v času mojega odrasčanja je bilo smučanje v Gozdu pomemben del vaškega življenja. Vzdrževali smo lastno smučišče, ki je bilo opremljeno z vlečnico in tudi večkrat osvetljeno za nočno smučanje. Veliko časa smo namenili lastnemu izobraževanju in sodelovanju na raznih smučarskih tekmovanjih. Naštejemo lahko kar nekaj vidnih uspehov, poleg tega pa se lahko danes pohvalimo z več mladimi učitelji smučanja starosti od 18 do 20 let. Ideja o ustanovitvi Smučarskega društva

Gozd je nastala v želji, da bi dejavnost na tem področju ohranili in predvsem mlade navduševali za ta šport.

Društvo je zelo aktivno, saj so nekatere prireditve, kot so Konjske dirke, v Gozdu postale že tradicionalne. Ste takšen uspeh pričakovali ali vas je presenetil?

Ja, Konjske dirke so res ena večjih prireditev v občini. Njihov uspeh na premierni prireditvi leta 2003 me je res malce presenetil, saj nihče ni pričakoval takega števila obiskovalcev. Kljub presenečenju smo se dobro znašli in ljudem ponudili zanimiv ter pester program preko vsega popoldneva. Prireditve iz leta v leto nadgrajujemo, kar privablja vedno nove obiskovalce iz vse Slovenije in tudi iz tujine. Opažamo Italijane, Madžare, Hrvate pa tudi naključne goste iz Avstralije. Zadnji dve leti, torej 2009 in 2010, smo dogajanje popestrili še s kmetijsko gozdarskim sejmom, ki je bil prav tako zadetek v polno in se je zelo dobro prijel.

Glede na to, da ste član Jadralnega kluba Prepih, sklepam, da kakšen dan radi preživite tudi na jadrnici?

Član jadralnega kluba sem šele od letošnjega poletja. Ne morem reči, da sem kakšen poseben navdušenec nad morjem, saj ga imam dovolj že po nekaj urah, a lahko rečem, da je jadranje čisto nekaj drugega. Življenje na jadrnici je, za razliko od poležavanja na plaži, drugačno doživetje, predvsem zaradi družbe, zabave in drugačnega okolja. Z jadrnico je zanimivo sodelovati tudi na regati, kjer tekmovalni duh še dodatno popestri dogajanje. Vsekakor bom na jadrnanje še šel.

Jadrnanje je za naše kraje razmeroma nova dejavnost. Kako ste se navdušili nad njo? Vas je navdušil kateri od prijateljev, znancev?

V bistvu sem imel že večkrat priliko, da bi se pridružil Matjažu Bajcu in ostalim,

ki se na take jadralske izlete že kar redno odpravljajo. Letos sem priložnost končno izkoristil.

Imate morda v sebi tudi tisto avanturistično žilico, ki vodi ljudi k spoznavanju novih, še nepoznatih krajev? Radi potujete?

Po pravici povedano me potovanja ne zanimajo preveč. Nisem eden tistih ljudi, ki morajo vedno „pohajati“ in iskati lepote v tujini. V domačem kraju vedno znova odkrivam nove lepote, še posebej sedaj, ko se ukvarjam z gozdarstvom. Menim, da večina ljudi, ki jih označujemo za avanturiste in pogosto potujejo, zelo slabo poznajo svoj kraj. Dodaten razlog, zakaj me potovanja ne navdušujejo, pa je tudi kanček nacionalizma v meni. Priznam, da nad nekaterimi tujci v naši deželi nisem navdušen pa tudi sam sem kot tujec pri delu v tujini doživel slabe izkušnje. Ko sem bil še zaposlen na Primorju, sem se delu v tujini rad izognil, če je le bilo mogoče. Edina izjema, ki bi jo morda napravil, bi bilo potovanje v Avstralijo.

Nam lahko zaupate, zakaj ravno v Avstralijo?

V Avstraliji imam sorodnike, ki sem jim že večkrat obljubil, da jih obiščem, vendar mi okoliščine do sedaj tega niso dopuščale. Problem je bil v pomanjkanju dopusta, saj smo ga zaposleni na Primorju zaradi upada obsega del porabili več ali manj že v samem začetku leta. Odgovorni oziroma vodilni so v tem videli rešitev za težave v podjetju, a ta rešitev žal ni služila v prid zaposlenim, saj v sredini leta ni bilo niti dela niti prostega dopusta.

Kako boste preživeli prosti čas med zimo?

Zima!

Kot že nekaj let bo moja prva naloga pluzenje, torej čiščenje cest in javnih površin. Glede na to, da gozdarstvo na Gori ni možno, ko to čudovito pokrajino

pobeli sneg, se bom kot samostojni podjetnik odpravil po zaslužek v Vipavsko dolino in na Kras, kjer me čaka veliko dela. Če mi bo ostalo še kaj prostega časa, ga bom seveda namenil organizaciji smučarskih tekmovanj, tečajev in smučanju „za dušo“. Žal pa tudi »emšo dela svoje« - imam namreč že velike težave s koleno, zato Janko, previdno!

Foto: arhiv Janka Mikuša

Sprejeli ste še en mandat za predsednika KS Col. Je bila odločitev težka?

Še en mandat sem sprejel predvsem zaradi lastnega načela, da je treba začeto delo tudi dokončati. Štiri leta so prekratko obdobje, da bi v njem dokončali vse začete cilje. To še posebej velja na nivoju krajevne skupnosti, kjer so finance omejene in se vodenje izvaja prostovoljno in neprofesionalno. K odločitvi je pomembno prispevalo dejstvo, da bom imel ob sebi ljudi, s katerimi sem dobro sodeloval že v prejšnjem mandatu. V prihodnosti pričakujem še večje možnosti, glede na to, da imamo v KS tudi novoizvoljenega občinskega svetnika Matjaža Bajca. Brez prave ekipe ne gre. Čeprav so nove ideje in pogum za začetek zelo pomembne, je treba imeti ljudi, ki za

začeto delo poprimejo in ga s skupnimi močmi dokončajo.

Kakšni so vaši načrti za prihodnost? Je kakšna dejavnost, s katero se še niste ukvarjali, pa bi se radi?

Moj čas je trenutno lepo zapolnjen, zato ne načrtujem kakšnih dodatnih dejavnosti. Seveda se vedno najde še kaj, kar bi rad počel, ampak morda

pride to na vrsto kdaj drugič.

Bi radi ob koncu in obenem začetku svojega mandata predsednika KS Col našim bralcem naklonili kakšno misel?

Z veseljem. Vedno imejte svoj realen cilj in začeto delo končajte v celoti. Če vam ne uspe do zastavljenega roka, si ga podaljšajte. Tudi jaz sem si podaljšal vodenje KS Col še za štiri leta, ker menim, da zastavljenega dela za KS še nisem dokončal.

Janku se zahvaljujemo za pogovor in mu želimo obilo uspeha pri nadaljnjem uresničevanju osebnih ciljev ter skupnih ciljev KS Col!

Janez Škvarč

PRETEKLA ŠTIRI LETA SMO URESNIČILI VELIKE ŽELJE, LE ZAKAJ JIH TUDI PRIHODNJA ŠTIRI NE BI

Štiri leta so mimo, stari svet KS se poslavlja, novi pa že nadaljuje prav tam, kjer je prejšnji končal ...

Vse po starem, a vse novo, bi lahko rekli vodstvu Krajevne skupnosti Col po volitvah oktobra 2010. Od odhajajočega Sveta KS Col sem edini, ki sem ostal in sprejel vlogo predsednika še za štiri leta. K temu je botrovala dobra ekipa, ki tokrat sestavlja nov svet KS Col. Svet je sestavljen iz petih mladih izobraženih članov oziroma članic, občinskega svetnika in predsednika. Prepričan sem, da je to zelo dobra ekipa, ki si bo upala stikati tudi tam, kjer je malo bolj vroče. Ne trdim, da je prejšnje vodstvo delovalo slabo, ravno nasprotno, bilo je zelo uspešno, saj je izpeljalo kar nekaj pomembnih projektov v prid krajankam in krajanom. Ne bi bilo smiselno naštevati vsega po vrsti, saj sem jih omenjal že v prejšnjih številkah Colskega časnika. Pa vseeno nekaj najpomembnejših. Ena glavnih pridobitev je prav gotovo mrliška vežica in razširitev pokopališča ter nova fasada združnega doma, ki je bistveno pripomogla k urejenosti kraja. Veliko delo je bilo opravljeno

tudi z ureditvijo odlagališč za smeti z urejenimi ekološkimi otoki. Pričela, a žal tudi zapletla so se dela na vodovodu Malo Polje. Začela se je gradnja telekomunikacijskega omrežja v Gozdu, kjer je že zgrajena nova,

z novim omrežjem pokriti tudi Kovk, za kar nam bodo krajani zelo hvaležni. V Gozdu se je obnovilo in preasfaltiralo dva odseka javne poti, seveda le deloma, prav tako se je preasfaltiralo nekaj odsekov javnih poti na Colu in

Foto: arhiv Janko Mikuš

cesti proti Suhemu Vrhu. Končana je izgradnja kanalizacijskega omrežja na Colu. V celoti se je uredilo infrastrukturo pred gasilskim in združnim domom. Parkirišče se je tudi v celoti na novo utrdilo in asfaltiralo. Ob tej priložnosti se moram zahvaliti gradbenemu podjetju B CENTER iz Ajdovščine, ki je vsa štiri leta pošteno, korektno in seveda tudi ugodno sodelovalo s KS Col. Zahvala za opravljena dela je gotovo premalo. Drži, da je omenjeno podjetje za svoje delo dobilo plačilo, vendar nam

moderna telefonska centrala, tako da bo vsako gospodinjstvo v vasi lahko sklenilo pogodbo za trio paket - telefon, internet, televizija. S tem se je razbremenilo tudi omrežje v Žagoliču, kjer bo oziroma je že možno sklepati pogodbe za omenjeni trio paket. Glede na zmožnost nove centrale bo možno

je vodja tega podjetja vedno stal ob strani s svojimi predlogi in idejami. Upoštevali smo kar nekaj njegovih nasvetov in mislim, da je treba omeniti tudi to, da je vodja skupine, ki je delala na Colu, pripravil načrt ureditve parkirišča in odvodnjavanja pred združnim domom, za kar smo mu

izredno hvaležni, saj je to delo opravil brezplačno. Če bi na to čakali službe, ki so za to zadolžene, bi vsako manjše neurje še vedno poplavljal kletne prostore vsaj še nekaj let.

Velika pridobitev za vsa delujoča društva v okviru KS Col je tudi obnova večnamenskega prostora v

Foto: arhiv Janko Mikuš

zadružnem domu letos septembra. Še bi lahko našteval, a naj omenim le še eno veliko pridobitev in to je, da smo dobili člana v občinskem svetu. V imenu KS Col se moram zahvaliti krajanom in krajkankam in vsem tistim, ki so Matjaža podprli pri kandidaturi. S tem smo dobili nove možnosti pri realizaciji načrtovanih projektov.

Verjetno bi vsakogar zanimalo, kakšni so načrti v prihodnje. Veliko ne bomo obljubljali, zato naj omenim, za kaj se bomo v prihodnjih štirih letih trudili. Zavzemali se bomo, da se končajo vse investicije, ki so trenutno v teku. Ena večjih investicij naj bi bila ureditev križišča na Colu, kjer je treba zgraditi pločnik ob cesti Col-Črni Vrh. Prav tako je potreben pločnik ob cesti proti Predmeji. Nujna je ureditev prometnega reda v križišču proti Podkraju. Zavzemali se bomo za razširitev ozkega grla na cesti proti Ajdovščini.

To bomo poskušali urediti skupaj z gradnjo vodovodnega omrežja proti Avžlaku. Zavzeli se bomo tudi, da bodo gospodinjstva za priključek na vodovodno omrežje plačala isto vsoto, kot so plačali tisti, ki so priključek dobili v prvi fazi, saj ne bi bilo pošteno, da tisti, ki so plačevali samoprispevek,

nimajo enakih pogojev. To se je v preteklosti žal dogajalo. Napako bomo poskušali popraviti. Naša velika skrb bodo tudi javne poti, ki že počasi popuščajo pod težo kamionov in drugih strojev. Poti so v preteklosti služile predvsem za prevoz

zahodne in južne strani igrišča, pri kateri upamo tudi na nekaj sredstev OŠ, oziroma občine, kljub temu, da se s strani šole po izgradnji dvorane na Colu ne uporablja. Na vzhodnem delu igrišča se načrtuje manjši objekt, ki bi služil kot garderoba in nujno potrebne sanitarije.

To je le nekaj glavnih načrtov v prihodnjih štirih letih, prav gotovo pa jih bo še več, saj se jih kar nekaj pokaže sprti in se jih ne da predvideti. Ena izmed njih bo gotovo zadružni dom, ki kar prosi po prenovi, vendar to je za enkrat še odprta zgodba. Dolžan sem še nekaj pojasnil glede pluzenja v okviru KS Col. Tako kot doslej se bomo tudi v prihodnje trudili, da bodo poti prevozne v najkrajšem možnem času, vendar se moramo zavedati, da izvajalec pluzenja lahko izstavi račun le za javne poti. Javna pot je tista, ki je kategorizirana in vrisana v zemljiško knjigo. Načrt teh poti izvajalec prejme pri podpisu

z osebnimi vozili in v bistveno manjšem številu kot danes. Popuščajo podporni zidovi in posledično se lomi asfaltna prevleka. Seveda so sanacije teh poti danes trd oreh za krajevno skupnost, saj sredstva, ki jih KS prejme preko občinskega proračuna ne zadostujejo za več kot 200 metrov asfaltna prevleka. V načrtu KS za prihodnje štiriletno obdobje je tudi modernizacija športnega parka Lipov gaj. Potrebna je obnova oziroma nova mrežasta ograja z

Foto: arhiv Janko Mikuš

pogodbe od plačnika, torej Občine Ajdovščina. Za druge poti občina ni dolžna poravnati stroškov pluzenja. Svet KS se trudi, da bi bilo takih odsekov poti čimmanj. Nekateri izvajalci se zavedajo svoje vloge in stisko tistih, ki

za svoj dostop do hiše nimajo urejene kategorizacije in če gre za majhne stroške, ljudem ustrežejo in ceste očistijo. Takih poti je kar nekaj. Seveda pa nastane težava tam, kjer so poti daljše in izvajalec stroškov ne more prevzemati nase, zato naprošam, da krajan, ki nimajo urejenega lastništva za svojo pot do hiše, to čim prej uredijo. Krajevna skupnost jim lahko pri tem pomaga, vendar mora soglasja sosedov in podobne težave urediti lastnik oziroma uporabnik sam. Prav zaradi omenjenih težav je na KS največ pripomb, vendar so za nastalo situacijo večinoma krivi krajan sami. Zagotavljamo, da ko bodo poti imele urejeno lastništvo in vsa pridobljena soglasja, bo KS tista, ki bo predlagala kategorizacijo ceste. Več o težavah in

pripombah na pluzenje bo objavljeno na oglasni deski do sredine decembra. Menim, da je izvoljeni svet KS dober in bo vestno, dobro in v okviru zmožnosti ter pristojnosti opravljal svoje delo. Gotovo se bodo tudi v prihodnje pojavljale težave na nivoju vaške politike in zagotavljam, da bomo vedno iskali tisto pravo rešitev v prid krajanom in krajanke KS Col in ne zgolj posameznikom.

Čimveč dobrin v prihajajočem letu vam želim s celotno ekipo KS. Torej, srečno, vam želimo: Petra, Lucija, Janko, Marko, Matjaž, Mojmir ter Nejc.

Janko Mikeš

**Srečno
2011**

*Naj novega vam leta zarja,
prinese dneve brez viharja,
Izpolni dobre vam želje!*

(F. Levstik)

Bar 10

Kodelja Damijana s.p.
Col 78, 5273 Col
Tel.: 031-33 55 18

Bar10

ŽAGOLIČ

Le slab kilometer stran od Cola proti Predmeji se nahaja majhna vasica. 126 prebivalcev nas je ponosnih, da živimo tu. Tu, kjer se razredči megla, ko prihajaš s Cola, kjer se razcepi cesta na Spodnji proti Predmeji in Zgornji proti Križni Gori, kjer stanuje 93-letna Francka Tratnik, najstarejša sivolasa dama daleč naokoli, ki je v življenju prebrala več knjig in si izmislila več pravljic kot marsikateri pisatelj. V »centru«, pred Ančkno hišo, stoji lipa - čez 200-let jih že ima - zato je preživela že mnogo. Poslušala je nerganje možev nad ženami, žen nad možmi, otrok nad starši in staršev nad otroki. Slišala je že veliko pesmi, na njej se je preigralo že mnogo otrok. Pozna vse skrivne kuharske recepte in vse pomembne trače v vasi ter pogovore strastnih žagolških jagrov in seveda furmanov. Da, včasih so bili tu furmani, pri Drejčki, Fridetevih, Ančknih, Mikževih, Tekcavih in še marsikje. Vozili so oglje, drva, meso, maslo in ostale dobrine v Trst in Palmanovo. To je bil povečini glavni zaslužek teh malih kmetov. Večina jih je imela še kmetijo z malo grunta in kakšno glavo živine ali drobnice, ki se je pasla po gmajnah. Starejši pravijo, da je bilo včasih vse golo in še danes lahko vidimo steze, ki so jih po Križni gori shodile ovce. Teh garaških mož, žena in konj na žalost ni več, a mladi rod se ne da, iz dneva v dan bolj zag-nano nadaljuje predvsem furmansko tradicijo. Lipa pa kljub svoji starosti tudi danes združuje. Nemalokrat se pod njeno zavetje poskrijejo mladi ter stari in zopet je veselo. Marsikdo je tudi že obtičal na njej, ker se je kar naenkrat začel bati višine, najde pa

se tudi kdo, ki mu je uspelo celo pasti z nje.

Vas je že nekako starodavno povezana z vodo. Že samo ime Žagolič je povezano z njo. Starejši se spominjajo pripovedi, da je nekoč tu stala žaga, voda naj bi tekla za vasjo po grapi in nato poniknila v jamo v Globočici ter v Grahovniku zopet prišla na površje. Stara mama Betka se je spomnila dogodka, kako je kakšnih 50 let nazaj Globočico po hudem deževju zalila voda. Otroci so se spomnili zanimive pogruntavščine, da bi lahko s samokolnico pluli po novonastalem jezeru. Ko so njihove matere izvedele za ta podvig, se je avantura kar hitro končala in tako s plovbo ni bilo nič. Pluli pa bi lahko tudi po kalu, ki je bil dolga leta na razpotju proti Predmeji in Križni Gori. Nekateri pravijo, da je iz kala voda spuščala, prav ko so posekali staro debelo topolo v bližini, spet drugi, bolj realni pa, da so kal zasuli. Danes je v spomin na kal ostalo le še ime kraja »Pri kalu« ter otok-ampak še ta je ekološki.

Z vodo je povezana tudi stara kamnita »štarna«, ki jo marsikdo ne opazi, čeprav stoji zraven ceste. Leta 1822 so Žagoličani v kamen vklesali, da kar 17 tednov ni bilo dežja!

Piramidam v Bosni in Egiptu konkuriramo tudi v naši vasi. Mati narava se je poigrala s kamnom in ustvarila pravo egipčansko mojstrovino, kamnito sfingo, ki ponosno straži celo vas. Svojo skalo pa ima po legendi na Stenišah tudi Lucifer, kjer baje na Hudičevi mizi šteje denar.

Vse to in še več je Žagolič. Vasica, ki človeku hitro prirase k srcu, kar kaže tudi priseljevanje v zadnjem času,

saj tu nove hiše rastejo kot gobe po dežju. Prebivalci si želimo, da bi vas ohranila svoj značaj, da bi znali ceniti to, kar imamo in ne pozabili, kdo smo in od kje prihajamo.

Jasneja Eratnik

COL V LETIH 2001–2009

Letos se piše prvo desetletje v drugem tisočletju, zato je prav, da se spomnimo preteklih pomembnih dogodkov, ki so se odvijali na Colu in v njegovi bližnji okolici v teh desetih letih. Prav v tem desetletju se je zgodilo veliko prelomnih stvari za Col, kot so: odprtje nove šole ter telovadnice, vodovod Gora, nov gasilski dom, prenovljen združni dom, mrliška vežica ... Pa pogledjmo vse pomembnejše pridobitve in dogodke.

Leto 2001:

Leto se je začelo s tem, da se je društvo Štirleek (člani nekdanjega Štirleka so danes pri društvu Trillek) odločilo prenoviti kletni prostor združnega doma na Colu v nekakšen prostor za druženje, ki ga danes vsi Colčani poznamo kot disko »Kursk«. V začetku februarja se je začelo zbiranje soglasij za gradnjo čistilne naprave, kanalizacijskega omrežja in obnovo vodovodnega omrežja. Sredi poletja se je prireditelj Colska nedelja razširila tudi na Colsko soboto. Desetega septembra 2001 je bil pomemben dan za Colčane, saj je ajdovsko podjetje Primorje začelo z deli za uresničitev projekta nove šole na Colu. Na parceli je bilo malo prej najdeno tudi arheološko najdišče.

Stara šola na Colu je leta 2001 padla.

Leto 2002:

Že takoj aprila je bila proslava pri tovarni takratne Alpine ob 30-letnici odprtja obrata na Colu. Dolina v Dragah je bila napolnjena do polovice – ko so dokončali še izkop za

telovadnico, je bil prostor od ceste do igrišča zasut.

Še en pomemben dan za Colčane – 20. september – dan odprtja nove šole na Colu in velika proslava ob tem dogodku.

Konec leta so na Colu obnovili župnišče.

Taka je bila dolina v Dragah leta 2002.

Leto 2003:

Že na začetku leta pomembna novica, predvsem za mlade – mladi iz Gozda so ustanovili Smučarsko društvo Gozd in priredili tudi prve »Konjske dirke«. Julija je Prostovoljno gasilsko društvo Col dobilo novo pomoč za gašenje požarov, in sicer povsem novo gasilsko vozilo.

September pa ni bil pisan na kožo predvsem ženskam s Cola, saj so po tridesetih letih zaprli obrat Alpina.

V Orešju je bila zgrajena nova kapelica sv. Štefana ter zraven nje nov zid, ki ga vidite ob poti v Orešje.

Pa še novica za tiste, ki imate radi narodnozabavno glasbo – Ansambel bratov Benčina je to leto dobil povsem

ново zasedbo in se preimenoval v Ansambel Ivana Benčine s prijatelji. Na Colski nedelji je skupina predstavila novo CD ploščo.

Tako je leta 2003 škof Jurij Bizjak blagoslovil novo gasilsko vozilo.

Leto 2004:

V poletju smo praznovali 15 let prireditve Colske nedelje in si ob tem »privoščili« nov asfalt na igrišču Lipov gaj s posebnim VIP turnirjem (nas-topale so ekipe s slavniimi osebnostmi – Marcel Štefančič, Sidharta in seveda ekipa Cola s športnim novinarjem Tomažem Kovščo).

V septembru je bila poleg stopnišča

Začetek izgradnje nove garaže ob cerkvi leta 2004.

ob cerkvi zgrajena nova garaža za župnikovo vozilo.

Leto 2005:

V aprilu je bil organiziran Bubin tek na Javornik v spomin na preminulega Silvota Tratnika, vzporedno s tem je potekal tudi pohod. In rezultati? Prvi je pritekel na Javornik Marko Tratnik. Marko je tisto leto prav tako osvojil 15. mesto na svetovnem prvenstvu v gorskem teku.

Prav tako je bilo to leto pomembno za društvo Trillek, v dvorano je bil namreč nameščen nov oder. Konec leta so po dolgem »razkopavanju« Cola zgradili kanalizacijsko omrežje in čistilno napravo.

Prvi zmagovalec Bubinega teka, Marko Tratnik leta 2005.

Leto 2006:

Leto 2006 se je začelo s praznovanjem 50-letnice moškega pevskega zbora Razpotje, 30-letnice rokometna na Colu ter 15-letnice ustanovitve društva Trillek. Popolnoma je bil prenovljen gasilski dom, ki je dobil še eno nadstropje. Med »črnimi dogodki« velja omeniti

Skala, ki je v Orešju leta 2006 skoraj padla na avto.

plaz v Orešju. S pobočja Škola je zgrmelo več kot 30m³ kamenja, skale so se prikotalile vse do hiš. Zaradi varnosti je bila potem na tem območju nameščena zaščitna ograja. To leto so na Colu na novo prebarvali notranjost cerkve, v Sanaboru pa obnovili zvonik.

Leto 2007:

Pa spet obletnice – 20 let od prve izdaje Colskega časnika ter 30-letnica od ustanovitve PGD Col.

Osnovan je bil nov pevski zbor

– Mešani pevski zbor Duri.

Sredi poletja je bil na Colu prvič organiziran oratorij, ko je ena od mam udeležencev pričela pogovor: »Letos pa bi lahko imeli tudi na Colu oratorij....«

Dobro obiskan je bil koncert Adija Smolarja v colski telovadnici.

Ker so na Colu popolnoma obnovili gasilski dom, je prišel na vrsto še združni dom.

V Gozdu so po tridesetih letih izgradnje obnovili avtobusno postajo in ob tem imeli majhno »proslavico«.

Otvoritev nove čakalnice v Gozdu leta 2007.

Leto 2008:

Zanimivo leto za gasilce, saj so se mučili z gašenjem obsežnega požara na Kovku, vendar se niso predali in so na koncu požar pogasili.

Prav tako je bilo to leto pomembno za prebivalce Cola, saj so končno začeli z gradnjo tako težko pričakovane mrliške vežice.

Začetek gradnje nove mrliške vežice na Colu leta 2008.

V Podkraju se je odvijala proslava ob 150-letnici šolstva.

Novica leta je bila novica o Mateju Žgavcu, ki je Colčan in prav tako junak zimskih iger specialne olimpijade. Osvojil je zlato, srebro in bron, na Valu

Poseben sovaščan – Matej Žgavec leta 2009.

202 pa je postal osebnost tedna.

Laura Bratina, slavna Colčanka, je nastopila v oddaji Spet doma

Ko že govorimo o slavni Colčanih: Mepz Duri je osvojilo drugo mesto v oddaji Spet doma in potem dobil tudi Colsko gartrožo za leto 2009.

Prav tako je minevalo to leto 60 let Colske lovske družine.

Konjskim dirkam je Smučarko društvo Gozd dodalo še prvi Sejem Gozd in les.

Končana je bila nova mrliška vežica.

Tako, predelali smo celotno desetletje. Naj še enkrat opozorim, da so bili to glavni dogodki tega desetletja. Zanima me, kakšen bo Col čez deset let.

Em Žgavec

Prevozi, gradbena mehanizacija

▣ Kobal ▣

KOBAL IVAN s.p.
Višnje 5a, 5273 Col
tel.: 05/36 68 187, gsm: 041/703 131

KAJ SE SKRIVA V LIPI? KIPARSKO SREČANJE 2010

4. oktobra 2010 se je na OŠ Col odvijal že 5. kiparski tabor z naslovom KAJ SE SKRIVA V LIPI? Vzporedno je potekal tudi tehniški dan za učence prve triade OŠ Col in podružnične šole Podkraj. V ustvarjalno središče so bile letos povabljene OŠ Frana Erjavca iz Štandreža, OŠ Otona Župančiča iz Gorice ter OŠ Danila Lokarja iz Ajdovščine. Navdušenih ustvarjalcev ni zmotilo niti slabo vreme, ki je letos ponagajalo organizatorjem kiparskega srečanja. Učenci so v skupinah spretno ravnali z materialom in orodjem in so na končne izdelke lahko upravičeno ponosni.

»Navdušenje mladih ustvarjalcev in dosedanje dobre izkušnje so nas vzpodbudile, da smo sledili načrtani poti in tudi letos odprli vrata mladim kiparjem na našem, zdaj že tradicionalnem kiparskem srečanju, ki smo mu dali naslov KAJ SE SKRIVA V LIPI?

Naši mladi kiparji so ustvarjali v dveh skupinah. Z vodjo kiparskega tabora Natašo Grom in ob pomoči dveh staršev so učenci izdelovali leseno kompozicijo, ki bo trajno zaznamovala podobo našega šolskega okoliša. Pod budnim očesom mentorice za likovno področje Silve Karim pa je tudi letošnje kiparsko srečanje dobilo umetniški pečat. Z dletom in kladivom so se nekateri učenci srečali prvič, zato je bil zastavljeni cilj zanje pravi izziv. Z orodjem v rokah je vsa negotovost v trenutku splahnela. Ob pridobivanju novih izkušenj in znanj so učenci pokazali izjemno odgovornost, spretnost in sodelovanje.

»Prav s svojo navdušenostjo, ustvarjalnostjo in s sodelovanjem nas vedno znova spodbujajo k novim zamislj

in k želji po ponovnih srečanjih,« je povedala Urška Kumar.

»5. kiparski tabor OŠ Col je bil za učence OŠ Otona Župančiča in Frana Erjavca iz Štandreža enkratno doživetje. Slabo vreme nikakor ni skalilo odličnega počutja med vami. Prvič v življenju so se naši učenci preizkusili v kiparjenju z lesom in navdušeno prebudili svoje ustvarjalne žilice. Z veseljem bomo skupaj prenesli izkušnje v naše šole, oni med sovrstnike, sam pa jih bom med kolege. Iskrena hvala za povabilo!«

Mentor OŠ
Frana Erjavca
ter OŠ Otona
Župančiča,
Silvan Bevčar

»Danes je bil zelo lep dan. Oblikovali smo izdelke iz lesa. Naslednjič bi rad izdeloval tudi z drugimi materiali in rad bi klesal z dletom.«

Tine, Gorica

»Danes smo se imeli lepo, ker smo izdelovali lepe stvari. Naredili smo gibljivo strukturo in ptičjo hišico. Zelo mi je bilo všeč kipuriti.«

Mitja, Gorica

Tako delajo tamali.
Foto: arhiv OŠ Col

»Bilo je lepo in zabavno. Delali smo izdelke iz lipe. Na kiparsko srečanje bi se še vrnila in ocenila bi ga z desetko!«

Vesna, Gorica

Danes je bil lep dan. Nisem pričakoval takih izdelkov. Zelo rad sem ustvarjal.«

Ismael, Gorica

To naredijo tamali.
Foto: arhiv OŠ Col

»Zanimivo je bilo delo z lesom.

Na kiparskem taboru sem prvič, a bi izkušnjo ponovila. Izdelala sem piščalko.«

Jasmina, OŠ Danila Lokarja

»Kiparjenje mi je bilo všeč, saj je bilo zanimivo. Naredila sem figuro. Zabavno je bilo tudi, ker smo jedli v knjižnici.«

Ela, OŠ Danila Lokarja

»Danes smo bila dekleta prvič na kiparskem taboru, razdeljena smo bile v skupine po tri. Naša skupina je izdelala gozdno vilo, čeprav smo najprej hotele žival. Všeč nam je bilo, ker so nam olajšali delo z motorko. Čeprav nam je vreme malce nagajalo, nam je bilo lepo.«

Anja, Rebeka in Urška, OŠ Col

»Tudi mi smo danes kipurile prvič. Izdelale smo morje, delfina in dva griča. Same smo tudi dobile idejo. Z izdelkom smo zelo zadovoljne.«

Mojca, Nina in Anja, OŠ Col

Kakšni so občutki ob delu z dletom in kladivom v rokah?

To je nekaj neverjetnega, ne znam opisati, počutim se močnega. (Blaž, OŠ Col)

Vse skupaj mi je nenavadno, ker

to počnem prvič. (Saša, OŠ Danila Lokarja)

Zelo mi je všeč, čeprav naj bi bilo to moško delo. (Urška, OŠ Col)

Ste že kdaj počeli kaj podobnega?

Prvič delam z lesom in je zelo zabavno. (Petra, OŠ Podkraj)

Lansko leto sem se že udeležil kiparskega srečanja. Naredili smo klop. (Grega, SŠ Postojna)

Ste pri ustvarjanju naleteli na kakšno težavo?

Imam polna usta žagovine od brušenja. (Urban, OŠ Col)

Žebliji so se mi zvijali. (Rok, OŠ Col)

Malce sem se udaril s kladivom po prstu. (Aljaž, OŠ Podkraj)

Kaj se si zdi pri tem delu najtežje?

Težko je brusiti. (Jernej, OŠ Col)

Najtežje je zabijati žeblje. (Tobija, OŠ Podkraj)

Kaj pa te najbolj zabava?

Brušenje z brusilko. Všeč mi je zgledena površina lesa. (Jan, OŠ Col)

Gledati, kako nastaja nekaj novega. (Saša, OŠ Danila Lokarja Ajdovščina)

Zabivati »cveke« s kladivom. (Matjaž, OŠ Col)

»Drevo je simbol človeške pov-

ezanosti z naravo in nas spominja na osnovne vrednote, ki ostajajo v toku časa nespremenjene. Drevesa sodelujejo pri ustvarjanju naše zgodovinske in kulturne dediščine in odkrivajo naš odnos do narave. Že od nekdaj igrajo pomembno vlogo pri oblikovanju človekovega vsakdana.

Na drevo lahko torej po eni strani gledamo kot na življenjski prostor, po drugi stani pa lahko v njem vidimo kulturnozgodovinski objekt. Ko se poglobimo v življenje dreves, odkrivamo mnoge stvari in občutja.

Prav zato bi radi pritegnili pozornost otrok, da bi na drevo gledali kot na živo bitje, da bi razmišljali o njegovi preteklosti, sedanjosti in prihodnosti, in da bi na svet poskusili pogledati tudi skozi oči drevesa.

DREVO je v mojem življenju živ objekt in širok projekt. In še se širi z idejo, da bi vsak učitelj, ki je kdajkoli sodeloval na našem kiparskem taboru, prenašal pridobljene izkušnje naprej in mogoče enkrat izpeljal podoben dogodek tudi na svoji šoli ali v svojem kraju, v svojem jeziku in na svoj način za vse radovedne otroke in odrasle, ki čutijo z naravo.

Čestitam ustvarjalcem in njihovim mentorjem, sodelavcem in staršem pa se zahvaljujem za korektno sodelovanje pri organizaciji in izvedbi tabora.«

Nataša Grom, vodja kiparskega tabora

»Kiparska srečanja so hkrati obujanje spomina na čase, ko so naši predniki uporabljali les kot vir preživetja. Na ta način jih prav posebej počastimo. Brez njih tudi nas ne bi bilo tu. Posebej smo veseli tudi gostov iz zamejstva ter okoliških šol, ki se udeležujejo naših srečanj. Vsakdo, ki pride od drugod, prinese s seboj svoje ideje in svojo domišljijo. Njihovi izdelki bodo oplemenitili našo šolo in okolico« je prepričana Silva Karim.

Izjave in misli kiparjev, mentorjev in organizatorjev so dokaz, da je bilo tudi 5. srečanje KAJ SE SKRIVA V LIPI? več kot uspešno.

Zato lahko verjamemo besedam ravnatelja Ivana Irgla, ki je ob

zaključku kiparskega tabora povedal:
»Naslednje leto ponovno!«

Andreja Petrovič

Vlak.
Foto: arhiv OŠ Col

IZŠLO, IZŠLO, IZŠLO ...

Prav pred kratkim je Osnovna šola Col izdala knjigo, ki je povezana tudi z delom na naši šoli: *Nekoč, pred mnogimi leti ... (Once upon a time ..., Yen-nare ...)* – dvojezična angleško-slovenska izdaja slovenskih, indijanskih ter korejskih pravljic.

Objavljamo nekaj misli iz spremne besede mentorice Irene Saksida:

Nekoč, pred mnogimi leti ... Once upon a time ... Yen-nare ...

Na tri različne načine lahko stopimo v svet, kjer se dogajajo nenavadne in tudi čisto vsakdanje stvari ...

V pričujoči knjižici, ki je sad triletnega raziskovalnega dela in prevajanja, so zbrane slovenske, korejske in indijanske pravljice.

Naš glavni cilj je bil razvijanje medkulturne osveščenosti in občutljivosti ter raba angleščine kot sredstva za

medkulturno povezovanje. Slovenske pravljice so iz našega šolskega okoliša, iz knjige Javorov hudič. Korejske pravljice nam je poslala učiteljica angleščine **Sun Bok Park** iz korejske srednje šole, nekaj indijanskih pravljic pa nekdanja, tudi na naši šoli gostujoča učiteljica iz ZDA, **Donna Nicely**. Ob koncu knjige je nekaj idej, kako predstaviti pravljico Deček in kača klopotača v razredu, saj je primerna za vse starostne skupine. Za ilustracije in oblikovanje knjige je poskrbela **Silva Karim**. Zgodbe razkrivajo pestro kulturno raznolikost. Te razlike nas ne razdva-

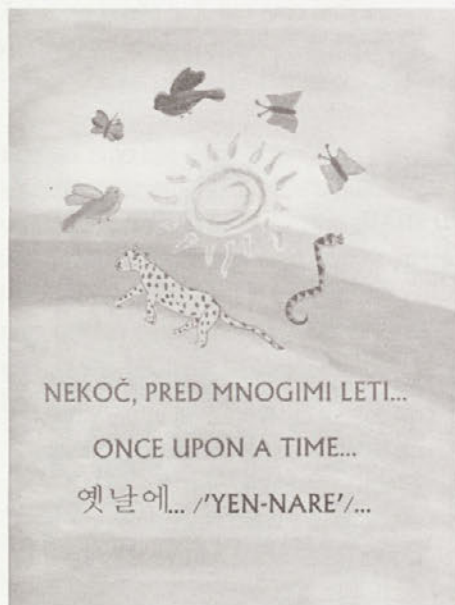
jajo, ampak plemenitijo. Ker sežejo globoko v čustveni svet otrok, v njih na nevsiljiv način budijo občutek za osebne vrednote. Pravljice so klic svetu, ki je v veliki nevarnosti, da izgubi tesen stik z naravo, človeško domišljijo in poštenje ...

Irena Saksida

TRI VRATA V PRAVLJIČNE SVETOVE

Pravljичno število tri zaznamuje glasilo, ki so v šolskem letu 2009/10 izdali na Osnovni šoli Col. V njem so zbrane pravljice v treh jezikih, ki izhajajo iz treh popolnoma različnih kultur: slovenske, korejske in indijanske. Izbor je sad triletnega dela urednice Irene Saksida in številnih sodelavcev različnih starosti iz Slovenije in tujine.

Z načilen pravljичni uvod » Nekoč, pred mnogimi leti ... « v različnih jezikih seveda ne zveni enako. In prav različni načini vstopanja v pravljične svetove so podlaga za glavni cilj ustvarjalcev glasila, in sicer razvijanje medkulturnega dialoga ter raba angleščine kot sredstva za posredovanje in povezovanje med različnimi kulturami.

Osem slovenskih pravljic je iz znane knjige Javorov hudič, v kateri so zbrane zgodbe iz našega okoliša. Za pokušino objavljamo del zgodbe Žnidar in hudič v izvorniku in angleškem prevodu.

ŽNIDAR IN HUDIČ

Enkrat, dolgo je že od tistokrat, so se na svetu godile še čudne reči. Je bi en ubog žnidar. Dostikrat, ko je tako šival še kasno v noč, si je mislil, kako bi bilo lepo, če bi imel en žakelj denarja.

Tistikrat so se skrivali še v vsakem kotu hudički. In en hudiček sliši žnidarja, kako si je zaželel en žakelj denarja, in skoči iz kota pred njega.

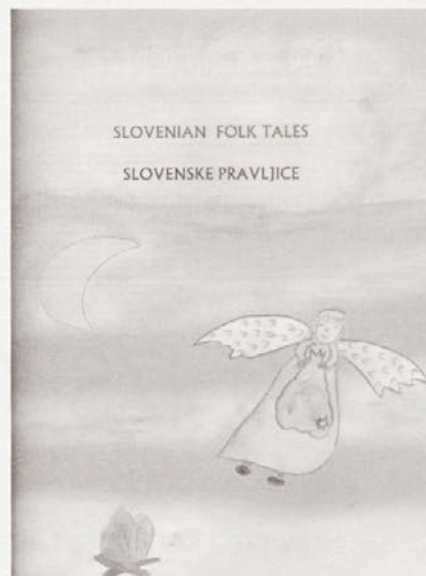
»Sem slišal, kaj bi ti rad imel,« mu reče. »Če me premagaš, dobiš en žakelj denarja, če pa zgubiš, vzamem tebe in tvojo dušo.«

THE TAILOR AND THE DEVIL

Once upon a time there lived a poor tailor. Strange things were happening in the world at that time.

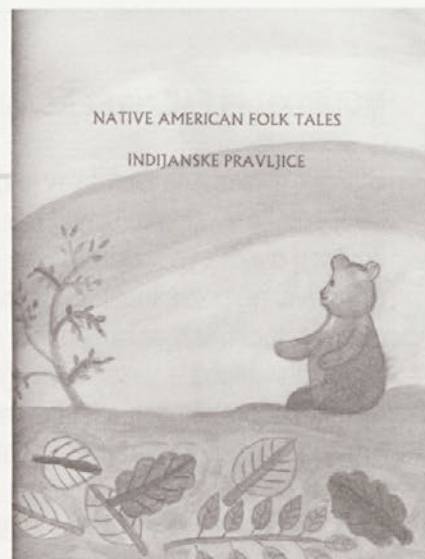
The tailor had to work late at night and he dreamt about having a sack full of money. The devil jumped from the corner and said to the tailor: »I heard what would you like to have. Let's compete. If you beat me you will get a sack full of money, but if you lose I will take you and your soul.«

Prevod: Andraž Škvarč

Učenci so iz angleškega v slovenski jezik prevedli enajst indijanskih pravljic, ki jih je ustvarjalcem glasila poslala učiteljica iz ZDA, ki je v preteklosti

gostovala na OŠ Col. Objavljamo dve kratki indijanski pravljici v angleščini in slovenska prevoda.

WHY THE LEAVES FALL

A Lakota Legend

Many moons ago when the world was still very young, the plant and animal life was enjoying the beautiful summer weather. But as the days went by, autumn set in, and the weather became colder with each passing day.

The grass and flower folk were in a sad condition, for they had no protection from the sharp cold. Just when it seemed that there was no hope for living, he who looks after the things of His creation came to their aid. He said that the leaves of the trees should fall to the ground, spreading a soft, warm blanket over the tender roots of the grass and flowers. To repay the trees for the loss of their leaves, he allowed them one last bright array of beauty.

That is why, each year, during Indian summer the trees take on their pretty farewell colors of red, gold, and brown. After this final display they turn to their appointed task-covering the Earth with a thick rug of warmth against the chill of winter.

ZAKAJ JESENI DREVESOM ODPADE LISTJE

Legenda plemena Lakota

Mnogo lun nazaj je bil svet še vedno mlad, rastline in živali so uživale v čudovitem poletju. Toda ko so poletni dnevi minili, je prišla jesen in z vsakim dnem je postajalo bolj mrzlo. Trava in rože so bile v žalostnem stanju in niso imele zaščite pred ostrim mrazom. Ko se je že zdelo, da ni več upanja za preživetje, je tisti, ki skrbi za vse stvari v stvarstvu, prišel na pomoč. Rekel je, naj listi z dreves padejo na tla in pogrnejo nežne koreninice trav in rož z mehko, toplo odejo. Da bi drevesom poplačal izgubo listov, jim je dahn timer zadnji žarek lepote. Zato vsako leto, v času indijanskega poletja, drevesa dobijo lepe rdeče, zlate in rjave barve slovesa. Po tem zadnjem razkazovanju svoje lepote listi opravijo še zadnjo nalogo: tla prekrijejo z debelo toplo preprogo, ki rastline zaščiti pred zimskim mrazom.

Prevod: Ines Čuk in Katja Kovšca

CHEROKEE WISDOM

An old Cherokee was teaching his grandson about life.

»A fight is going on inside each one of us,« he said to the boy. »It is a fight to the death, and it is between two wolves. One is darkness - he is anger, envy, sorrow, regret, greed, arrogance, self-pity, guilt, resentment, inferiority, lies, false pride, superiority, and ego.

The other is enlightened - he is joy, peace, love, hope, serenity, humility, kindness, benevolence, empathy, generosity, truth, compassion, and faith.«

The grandson thought about it for a minute and then asked his grandfather: »Which wolf will win?«

The old Cherokee simply replied: »The one you feed.«

MODROST PLEMENA ČEROKIJEV

Starček iz plemena Čerokijev je učil svojega vnuka o življenju:

»Boj poteka v vsakem izmed nas,« je povedal otroku. »To je boj na smrt, boj med dvema volkovoma. Prvi je tema – to so jeza, zavist, žalost, obžalovanje, požrešnost, vzvišenost, samousmiljenje, krivda, zamera, manjvrednost, laži, lažen ponos, nadvlada in samoljubje.

Drugi je svetloba – veselje, mir, ljubezen, upanje, vedri na, skromnost, prijaznost, dobrohotnost, sočutje, radodarnost, resnica, usmiljenje in vera.«

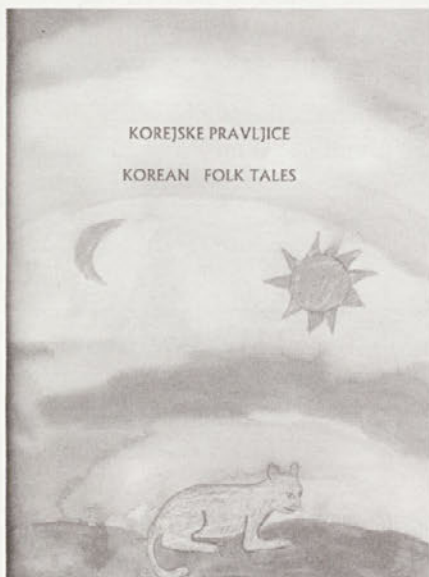
Vnuk je pomislil za trenutek in nato vprašal starega očeta: »Kateri volk bo zmagal?«

Stari Čeroki se je zasmejal: »Tisti, ki mu daješ jesti.«

Prevod: Janez Peljhan

Dvanajst korejskih pravljic, ki so jih učenci prevajali iz angleškega v slovenski jezik, je ustvarjalcem poslala učiteljica angleščine iz korejske srednje šole. V nadaljevanju sledi odlomek korejske pravljice z naslovom *Zvesti tiger*.

A DUTIFUL TIGER

A young man Dolyee went into the woods to gather firewood. When he was working hard, a tiger suddenly appeared. He was very shocked: »T... tiger! It's a tiger. He is going to kill me. No way! If I set my mind straight, I can save myself. Be patient!«

The young man bowed to the tiger. »Hey! Don't you remember me? You might not remember me because it's been a long time. My mum told me that I had an older brother and he was a tiger. So my mum has always been worried about him. I am so glad that I finally meet you.«

»You are a human, and I am a tiger. Can we be brothers?«

ZVESTI TIGER

Mladi mož Dolyee je šel v gozd po drva. Med trdim delom se je nenadoma pred njim pojavil tiger. Dolyee se je na smrt prestrašil.

»T... tiger! To je tiger! Ubil me bo! To se ne sme zgoditi. Če si zbistrim misli, se lahko rešim. Moram biti potrpežljiv.«

Mladi mož se je sklonil proti tigru.

»Hej, ali se me spomniš? Mogoče pa se me ne spomniš zato, ker je preteklo že veliko časa. Mama mi je povedala, da sem imel starejšega brata, ki je bil tiger. Mama je bila vedno v skrbeh zanj. Zelo sem vesel, da sem te končno spoznal.«

»Ti si človek in jaz sem tiger. Ali sva lahko brata?«

Prevod: Maja Žejn, Daša Vidmar in Meta Škvarč

Prevode iz slovenskega v angleški jezik in iz angleškega v slovenski jezik so prispevali Matic Bajc, Luka Bizjak, Ines Čuk, Petra Kobal, Katja Kovšca, Tina Koren, Tjaša Logar, Jan Marušič, Nina Marušič, Janez Peljhan, Nika Puc, Tamara Puc, Matej Šemrl, Andraž Škvarč, Meta Škvarč, Anja Vidmar, Daša Vidmar, Maja Žejn in Tim Žgavec.

Glasilo je likovno uredila in oblikovala Silva Karim. Slovenske, korejske in indijanske pravljice vizualno dopolnjujejo izvirne barvne ilustracije osmih učenk OŠ Col: Rebeke Bajc, Špele Bajc, Urške Kovšca, Anje Mikuž, Sara Mikuž, Nine Petrovčič, Anje Pregelj in Mojce Škvarč.

Kot je v uvodu zapisala Irena Saksida, zbrane slovenske, korejske in indijan-

ske pravljice razkrivajo pestro kulturno raznolikost. Toda te razlike ne smejo biti vzrok razdvajanja, ampak vir plemenitega povezovanja in skupne rasti. Kljub kulturnim razlikam, ki se kažejo zgodbah s treh različnih kontinentov, ima vsaka pravljica moč, da seže globoko v čustveni svet otrok in v njih budi občutek za osebne vrednote.

Urednica je glasilo pospremila v svet z naslednjo popotnico: *»Pravljice so klic svetu, ki je v veliki nevarnosti, da izgubi tesen stik z naravo, človeško domišljijo in poštenje.«* Namesto zaključka naj bo želja, da bi klic slišalo in se nanj odzvalo čim več bralcev doma in po svetu.

Sanja Gladnik

»Tisoč in tisoč zvezd je nad nami,
tisoč in tisoč zvezd je med nami,
da gre po svetu – rama ob rami –
svetloba z nami.«

(Tone Pavček)

učenci in zaposleni
OSNOVNE ŠOLE COL

voščimo vsem

prijetne božične praznike, polne veselja in druženja,
ter vse dobro v novem letu.

Da gre po svetu, rama ob rami, svetloba pa z nami, smo se tudi letos odpovedali pošiljanju voščilnic in ta sredstva namenili v dobrodelne namene.

NARAVOSLOVNI TEDEN ZA »OS-MAKE« V KRANJSKI GORI (2010)

Drugi teden v novembru so učenci 8. razreda OŠ Col preživeli v Kranjski Gori. V Centru šolskih in občolskih dejavnosti (CŠOD) so zanje pripravili športno naravoslovni teden, ki ga radi imenujemo kar šola v naravi.

Teden, ki ga učenci preživijo v taki obliki vzgojno-izobraževalnega dela kot je šola v naravi, /poteka po vnaprej zastavljenem programu, katerega cilji, dejavnosti in vsebine so vezani na učni načrt, vendar z drugačno izvedbo (terensko delo, športne dejavnosti ...) kot je predvidena pri rednem pouku v učilnici. Za tako obliko strnjenih dejavnosti je zlasti pomembno medpredmetno povezovanje in prepletanje znanja različnih predmetnih področij ter vpetost v naravni in družbeni prostor. Ob vsem tem pa ima velik pomen tudi druženje ter razvijanje medoseb-

mu, ki so ga izbrali učitelji OŠ Col, izvajali pa učitelji CŠOD-ja v sodelovanju z učiteljicama šole, ki sta učence spremljali. Učni oziroma delovni dan je bil sestavljen iz dopoldanskih in popoldanskih aktivnosti, ki

nih odnosov na socialnem področju.

Učenci so v tem tednu sledili progra-

jim je sledil še usmerjeni prosti čas ter družabni večeri. Večina izvedenih aktivnosti je bila z naravoslovnega in športnega področja, vendar so bila znotraj posamezne vsebine tako gosto preplete-

na znanja z vseh področij šolskega dela in splošne razgledanosti, da bi težko natančno določili le eno

področje. Za primer naj povem, da smo pri spoznavanju Triglavskega narodnega parka, ki je družboslovna vsebina, poslušali tudi pravljico o Zlatorogu, ki bi jo lahko obravnavali v okviru slovenskega jezika. Vsebine oziroma področja, s katerimi so se učenci srečali so bile: Življenje v vodi in ob njej, Triglavski narodni park, Rastline in človek, Nevarnosti v naravi, Naravni rezervat Zelenci, Osnove nordijske hoje, Plavanje, Značilnosti Kranjske Gore ter pohod iz Planice v Tamar. Del nekaterih dejavnosti je bil izveden v prostorih CŠOD-ja, del pa v okolici doma oziroma na različnih lokacijah v bližini Kranjske Gore.

Pri samih pripravah na odhod nas je, predvsem učiteljci, najbolj motila slaba vremenska napoved. Za ves teden so obljubljali dež. Toda že drugi dan so nas prijetno presenetile prve snežinke, ki so se spremenile v pravi snežni metež in nam v belino ovile celotno pokrajino. Čeprav so učenci s Cola snega vajeni, jih je prevzelo pravo otroško, zimsko vzdušje. V takih zimskih razmerah smo zahvaljujoč dobri in topli zimski opremi, ki smo jo za vsak slučaj imeli s sabo, lahko vse predvidene dejavnosti opravili zunaj, v naravi.

V tem tednu so učenci živeli v skupnosti drug z drugim in se tako spoznavali tudi iz drugega zornega kota. Skupaj so doživeli veliko prijetnih in

mogoče tudi kaj neprijetnih izkušenj, iz katerih pa so se prav gotovo naučili česa novega, življenjskega. Vsak izmed njih je teden doživel na svoj način, po pričakovanjih ali pa tudi ne,

prav gotovo pa jim je vsaj delček tedna ostal v lepem spominu.

Nekaj utrinkov, ki so jih zapisali učenci:

- Najbolj mi je bilo všeč takrat, ko je bila učiteljica na kosilu in mi smo v njeni sobi gledali ocene iz laboratorijskih vaj.
- Učiteljica se je zjutraj skoraj spotaknila ob žlico, s katero sem jaz ponoči jedel nutello.
- Pri namiznem tenisu je Simon udarjal žogico kot da bi tepel kokoši.
- Pri pouku smo tudi aktivno sodelovali. Bili smo pohvaljeni. No, vsaj nekateri. Drugače pa so se med poukom odvijali tudi pogovori – klepetanje – o traktorjih in drugih takih stvareh, pri katerih je na začudenje sodelovala tudi gospa razredničarka.
- V sobi smo se veliko smejali. Izumili smo »olajševalnico« na Blaževi postelji, kjer smo si oddahnili.
- Jernej in Tomaž sta se igrala z Gregorjevimi copati v obliki psa. Levi copat je bil Runo, desni pa Koli. Gregor pa je pri igri zelo trpel, ker sta mu zamotala noge.
- Vsak večer smo si z zobno nitko umivali

zobe, tako da smo skoraj zamudili tuširanje.

- Zakaj je soba 22 na koncu zmagala v čistoči in urejenosti? Ker niso bili nikoli v svoji sobi, temveč ves

čas v naši sobi 21.

- Veliko smo se presmejali. Tudi harmoniko smo razkopali. Imeli smo odličnega skladatelja, ki je napisal večno uspešnico. Doživeli smo tudi razsvetljenje, do katerega nas je pripeljal Žan.
- Zaljubil sem se v punco.

Barbara Jerž

VSESLOVENSKA ČISTILNA AKCIJA TUDI NA COLU

*Narava v tem koncu je res čudovita,
čeprav v ranem jutru v meglo še skrita.
Ko sonce jo s toplimi žarki predre,
se kapljice rose v nov dan zaiskre.*

*Glej okrog sebe, naravo in svod,
ko sonce posije, lepo je povsod.
Naša narava, lepot dosti ima,
na žalost jih človek ceniti ne zna.*

Naravo smo dobili od prednikov samo na posodo in naša dolžnost je, da jo ohranimo tudi za kasnejše rodove.

Učenci in zaposleni na Osnovni šoli Col smo se v soboto, 17. 4. 2010, udeležili velike čistilne akcije z imenom Očistimo Slovenijo. Po kratkem predavanju o pomenu in pomembnosti ločevanja odpadkov z naslovom Loči me smo delo nadaljevali na šolskem dvorišču. Tam je potekala prireditev, na kateri so trije učenci naše šole posadili lipo. Drevo je šoli podaril gospod Silvester Peljhan. Prireditev je zaznamovalo več govornikov in recitacije, ki jih je pripravil učitelj slovenščine Franc Černigoj. Za prijetno vzdušje ob posaditvi lipe je poskrbela skupina učencev s harmonikami. Prireditvi je sledilo čiščenje, ki je potekalo v več skupinah. Ena skupina je sadila rože v okolici šole, druga je zbirala zamaške za pomoč invalidom, tretja

je izdelovala eko koše. Izdelane koše je nato skupaj s tistimi, ki jih je šoli podarilo podjetje Valkarton iz Logatca, namestila v vse učilnice in tehniške prostore na šoli. Najštevilnejša skupina se je udeležila pobiranja smeti po Colu. Kljub prepričanju, da je naša vas čista, smo ob ločenem zbiranju odpadkov napolnili veliko vreč. Že s tem smo dosegli namen akcije, a za nas sta bili pomembnejši dve spoznanji otrok. Prvo, da se narave ne sme vseprek zasipati s smetmi, ker se nam bo to sicer prej ali slej vrnilo. In drugo, da lahko za ohranjanje neokrnjene narave veliko naredimo že posamezniki s svojimi dejanji. Celotno dogajanje je skrbno spremljala tudi skupina učencev iz novinarskega krožka. Ta je izdelala nekaj plakatov

na temo onesnaževanja in fotografirala dogajanje. Slike so objavili tudi na šolski spletni strani.

Martin Stenjek

SMUČARSKI IZPIT? LE ČEMU?

Smučanje je in bo ostalo slovenski nacionalni šport. Slovenci gremo radi v naravo, na bele strmine. Tako tudi učenci in učitelji na Colu, zato vsako leto v januarju za učence šestošolce organiziramo zimsko šolo v naravi na Arehu. Vsako leto nam je bolj jasno, da samo rezervirati termin, navdušiti učence in povabiti starše k sodelovanju, ni dovolj. Učence je treba v teh petih dneh naučiti ne samo novih smučarskih prvin, ampak tudi uporabljati smučišče in različne smučarske naprave, jih vzgajati za varno smučanje, kajti tehnika in tehnologija ne napreduje samo v avtomobilski industriji, temveč tudi v športni. Hitrosti niso vse večje samo na cesti, ampak tudi na smučiščih.

Pri merjavi s cestnim prometom in prometom na smučiščih ni naključje. V prometu veljajo zelo natančna in točno določena pravila. Kolesarji, vozniki koles z motorjem, vozniki osebnih

prometne znake in predpise. Hitrosti so neredko podobne tistim na cesti, le vozni pasovi niso dorečeni. Smučarji potujemo navzkriž, kar smučišče uvršča med najzahtevnejše pro-

metne površine. Iz tega stališča bi bilo vsekakor primerno ali celo nujno, da bi se smučarji samoiniciativno preverili v poznavanju in znanju pravil o vedenju in ravnanju na smučiščih, ki jim uradno rečemo FIS pravila in jih najdemo na več mestih na vseh smučiščih.

Izvajalci zimske šole v naravi OŠ Col smo se lansko šolsko leto odločili in uvedli izpit

iz poznavanja vedenja in ravnanja na smučišču. Tako smo obogatili vsebino šole v naravi in poskušali po svojih močeh prispevati k večji varnosti na smučiščih v šoli v naravi in tudi sicer. Pri delu z učenci ali pri osebni uživanju na belih strminah smo večkrat opazili mlade in tudi manj mlade, ki

so hoteli na smučeh prehiteti samega sebe, ne misleč na posledice. In tako se je kar sama ponujala ideja – izpit!, ki se je na nekaterih šolah že pred leti uveljavila in pozitivno zaživela. Da je naša odločitev prava, nas je prepričala tudi misel, ki jo je zapisal smučarski strokovnjak Milan Maver: »*Varnosti na smučiščih ne more biti, dokler se ta ne začne tudi v glavah smučarjev.*« (Dnevnik nedelja, 25. januar 2009)

Ta misel nam učiteljem celo nalaga dolžnost, da začnemo v osnovnih šolah bolj aktivno vzgajati mlade tudi za varnost na priljubljenih belih strminah. Zakaj pa smo se odločili ravno za izpit? Ker smo ljudje za dobro delo radi nagrajeni in ker dokument o pridobljenem znanju še vedno pomeni vrednoto. Našim šestošolcem smo to vrednoto ponudili in jih za vloženo delo nagradili, hkrati pa po svojih pedagoških močeh prispevali k večji razgledanosti smučarjev in nesmučarjev.

Učenci so dodatno delo seveda sprejeli tako kot ga mladi znajo, malce z negotovanjem. Vendar so tudi pozitivne rezultate sprejeli tako kot to znajo samo oni. Saj veste, ponosni so

Učenje nordijske hoje.
Foto: arhiv Osnovne šole Col

in drugih vozil jih moramo poznati in dosledno upoštevati. Imeti moramo opravljen izpit. Prav tako udeleženci vodnih in zračnih prometnih poti. Kaj pa udeleženci prometa »na smučišču«? Z vsem spoštovanjem moramo smučišče primerjati s cestnim prometom. Tudi na smučišču imamo

Teki.
Foto: arhiv Osnovne šole Col

Zlata lisica.
Foto: arhiv Osnovne šole Col

bili na izkaznico, ki je izkazovala, da so opravili izpit iz poznavanja pravil o vedenju in ravnanju na smučišču. Naglas so se veselili dobro opravljenega dela. In mi smo se veselili z njimi.

Prepričali so nas, da smo na pravi poti, zato bomo tudi letos in v naslednjih letih z izpitom nadaljevali. Letošnji šestošolci se že »piflajo«. Izkaznice so pa tudi že pripravljene, da vpišemo nova imena.

SMUČARSKI IZPIT

slika
učenca/ke

Ime in priimek

Ime in naslov OŠ

Žig in podpis ravnatelja

10 FIS-PRAVIL:

1. Obzirnost do drugega.
2. Smučar mora hitrost prilagoditi svojemu znanju in razmeram na smučišču.
3. Hitrejši smučar mora tako izbirati smučino, da ne ogroža smučarjev pred seboj.
4. Smučar lahko poljubno prehiteva, vendar v primerni oddaljenosti od prehitvevanega.
5. Preden smučar začne smučati po progi, mora pogledati navzdol in navzgor.
6. Smučar se ne sme ustavljati na zahtevnejših delih smučišča, razen v sili.
7. Smučar sme za vzpenjanje ali sestopanje uporabiti le rob smučišča.
8. Smučar se mora naučiti in spoštovati signalne in prometne oznake na smučiščih.
9. Pri nesreči mora smučar po svojih močeh pomagati ponesrečencu.
10. Smučar se mora kot udeleženec ali priča pri nesreči pustiti legitimirati.

Potrjujemo, da učenec/ ka pozna varnost in kulturo obnašanja na smučišču.

Kraj in datum

Podpis učitelja

P. S.
Bi si jo radi zaslužili tudi vi?

Nataša Grosen
vodja zimske ŠVN

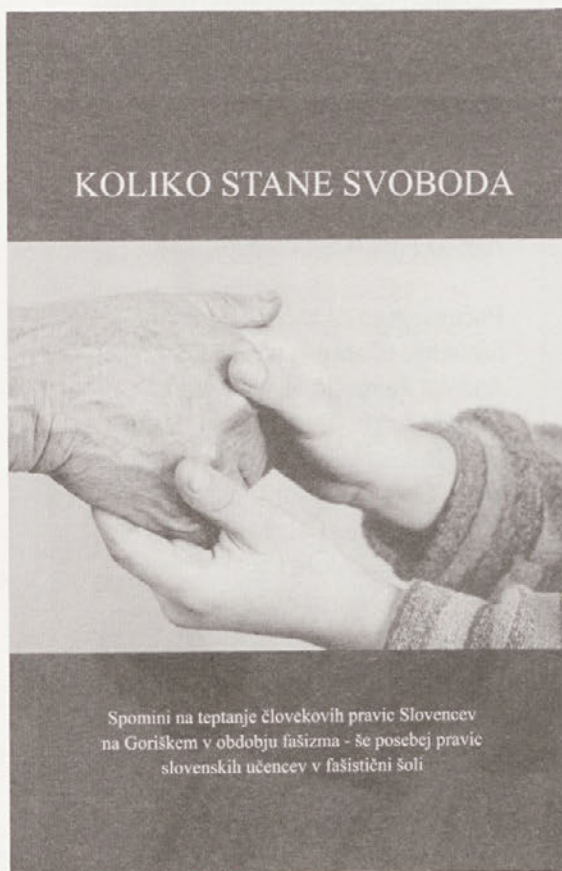
TEPTANJE PRAVIC SLOVENSКИH UČENCEV V FAŠISTIČNI ŠOLI

V letošnjem letu je skupina desetih osnovnih šol Severnoprimske regije, med njimi tudi Osnovna šola Col, izdala obsežen zbornik z naslovom *Koliko stane svoboda* in podnaslovom *Spomini na teptanje človekovih pravic Slovencev na Goriškem v obdobju fašizma – še posebej pravic slovenskih učencev v fašistični šoli*. Učenke in učenci so poiskali starejše sogovornike in jih povprašali o njihovih predvojnih in vojnih doživetjih.

V septembru 2007 so se osnovnošolci iz goriške regije srečali pri spomeniku na Cerju na *Dnevu domoljubja*, ki je vključeval štiri vsebinske sklope: šolstvo pod fašizmom, delovanje slovenskih duhovnikov pod fašizmom in odnos fašizma do slovenske Cerkve, delovanje kulturnih društev ter delovanje tigrovcev in oborožen odpor.

Namen *Dneva domoljubja* je bil popeljati mlade v čas naših babic in dedkov, starih mam in starih očetov, ki ga je tragično zaznamoval fašizem. Poleg tega je bilo srečanje priložnost za medgeneracijsko povezovanje in negovanje vrednot lastnega naroda in jezika.

Po srečanju sta urednika zbornika Milan Čotar in Peter Stres povabila učenke in učence, da zgodovino, o kateri so slišali na Cerju, preverijo v domačem okolju. Mladi z desetih osnovnih šol (Col, Čepovan, Dobravlje, Dobrovo, Vipava, Šempeter pri Gorici, Kanal, Miren, Most na Soči in Solkan) so bližnje povprašali po osebnih izkušnjah iz časa pred in med drugo svetovno vojno.

Nešteti zapisi prinašajo dragocena pričevanja o sistematičnem kršenju človekovih pravic slovenskih učencev do pouka v maternem jeziku, o kulturni in politični tiraniji, ki so jo v času med 1. in 2. svetovno vojno na vsakem koraku doživljali Slovenci na Goriškem. Organiziran je bil odpor mladih in odraslih, ki so nasprotovali fašističnim pritiskom, mnogi med njimi so postali žrtve oblasti.

Zbornik prinaša pripovedi in pričevanja malih ljudi, ki so nosili težo trpke in vse prevečkrat nasilne zgodovine na Goriškem, a ohranili lastno identiteto. V nadaljevanju sledi nekaj odlomkov iz zbranih zapisov.

»Danes živimo v svobodni državi, prijetnem okolju, tujih jezikov se učimo zaradi izobrazbe, predvsem pa lahko brez strahu izgovarjamo tiste besede, ki smo se jih naučili od staršev, v šoli, ob prebiranju knjig ... slovenske besede. Pa vendar ni bilo vedno tako! Kar je nam otrokom in našim staršem precej nerazumljivo, so v vsej strahoti izkusili stari starši!«

Mateja Bavčar: Primorska pod

fašizmom (OŠ Dobravlje)

»V času fašizma je bilo na Primorskem dosti več šol kakor danes, to pa zato, ker so nas hoteli Italijani čimprej poitalijančiti. V naših krajih so bile šole: v Sanaboru, Hrušici (Pri Pepču), v Podkraju (na mestu, kjer je danes podružnica OŠ Col), na Otlici (v stari šoli), Predmeji in na Kovku, v Črnem Vrhu, Gozdu (Pri Bajcu), in na Colu (na mestu, kjer je tudi danes; ko je bila ta porušena, pa Na Žagi in Pri Lokvarju).

Pouka v času fašizma niso imeli vsak dan, saj je bilo doma veliko dela. Pri pouku niso smeli govoriti slovensko. Če kdo česa ni znal, so ga poslali v kot, kjer je moral stati obrnjen v zid, ali pa klečati (na polenih, na orehovitih lupinah, na grobi soli). V kot so jih pošiljali tudi za prazen nič.«
Andreja Petrovčič in Urška Koren:
Naši kraji in ljudje v času fašizma (OŠ Col)

»Ko so prišli v šolo, so morali pozdraviti po italijansko. Učili so se matematike, italijanskega jezika, italijanske zgodovine in italijanske pesmi. Učitelj je bil zelo strog, v šoli ni smeli slišati slovenske besede. Kdor ni znal, ga je tepel, češ da je trd Slovenec.«
Nataša Mikuž: Prvi dan v šoli (OŠ Col)

»Poitalijančevali so tudi imena in en primer mi je povedala tudi nona. Njeni prijateljici, ki se je rodila v Volčah nekaj let pred drugo svetovno vojno, so njeni starši želeli dati ime Sonja. Ker pa je bilo Sonja slovensko ime, so ga prepovedali in ji sami dodellili ime Lola. Spreminjali so tudi imena in priimke že odraslih ljudi in s tem poudarjali, da je tam Italija.«
Miha Zavratnik: Spomini na fašizem (OŠ Solkan)

»Pozabil sem tudi povedati, da so Italijani preimenovali imena mest, vasi, ljudi, rek ter celo nagrobnike iz

slovenščine v italijanščino. Tako je moj dedek postal Felice namesto Srečko. /.../ Iz vsega gradiva, ki sem ga prebral, vem, da so bili ljudje, ki so se borili proti fašizmu, pogumni in odločni. Spoštujem jih, saj vem, da bi bila brez njih Slovenija drugačna.«

Žiga Simčič: Kako je dedek Srečko postal Felice (OŠ Kanal)

»Pogled v župnijsko antifašistično delavnico. V župnijskem arhivu v Biljani in Kozani smo odkrili dokumente, ki prikazujejo odpor briških duhovnikov proti fašistični politiki, ki je hotela uničiti slovenski jezik. /.../ Gre predvsem za obrambo uporabe slovenskega jezika v Cerkvi in pri verouku in za moralno podporo goriškemu nadškofu Frančišku Borgia Sedeju, ki so ga v letih 1923–1931 zelo napadali in sramotili lokalni fašisti na Goriškem.«
Kristina Markočič in Lara Miklavc:
Odpor goriških duhovnikov proti fašizmu 1923–1931 s posebnim oziranjem na Brda (OŠ Dobrovo)

Pričevanja so za zbornik prispevali naslednje učenke in učenci OŠ Col: Andreja Petrovčič, Urška Koren, Tomaž Ukmar, Robert Leban, Mirko Bajc, Nataša Mikuž, Irena Pregelj, Marta Česnik, Alenka Tratnik, Damjan Petrovčič, Matej Čebokelj, Klavdij Puc, Marija Krapež, Jože Logar, Klavdija Likar, Irena Matko, Borut Rupnik, Romana Trkman, Matej Rupnik, Rajko Faganel, Sebastjan Koren, Boštjan Rijavec, Marjetka Mikuž, Amadej Žejn, Nataša Bajc, Andreja Bajc, Katja Bajc, Janez Lampe, Stanka Škvarč, Simon Tratnik, Ines Čuk, Valentina Česnik, Irena Hladnik, Tomaž Rovar, Lucija Curk, Marko Plesničar in Jurij Vidmar. Njihov mentor je bil Franc Černigoj.

»Obdobja so minila v dobrem in slabem.« je v uvodu v zbornik zapisal Peter Stres in nadaljeval: »Prav pa je, da o tem ostane spomin. Osebni spomini in razmislek o storjenem, videnem

in doživetem, so osnova človekove misli in mišljenja. Ostaja tudi dober občutek, da naši predniki niso hoteli zatajiti in pozabiti svojega maternega jezika in kulture, ki sta bila podlaga slovenski narodni zavesti.«

Eanja Hladnik

IVANU TROŠTU - HIŠNIKU V SPOMIN

»Iztrgan cvet s polja življenja,
pretrgane sanje in konec poti,
utišani glas naj v hvaležnem spominu
živi skozi tvojo pesem ...«

odpuščanja za našo razigranost, našo neresnost, našo nevztrajnost pri petju.

Mirjam Kovšca

njimi v nebeških višavah prisluhnil našim molitvam tudi ti. Vedel si, da ni srečen, kdor predvsem sprejema, ampak tisti, ki predvsem daje. Dajal si preprosto – košček sebe. Dajal si se z ljubeznijo in za potrebe župnije. Žrtvovanih trenutkov za cerkveno petje tu, v domači cerkvi, prav gotovo ni mogoče prešteti. Danes, ko se ločujemo, te prosimo

» **Gospodove milosti bom na veke opeval.**«

Svojci pokojnega Ivana Trošta se iskreno in iz srca zahvaljujemo:

- vsem sorodnikom, dragim sosedom, prijateljem in znancem za prisotnost in podporo v času bolezni in v najtežjih dneh
- gospodu doktorju Žejnu, gospodu doktorju Korenu in gospodu župniku Lojzetu Šinkovcu za zdravniško in duhovno pomoč in obiske na domu v času bolezni
- dragemu gospodu Jožetu Troštu, gospodu župniku in dekanu Lojzetu Šinkovcu in vsem duhovnikom za darovano pogrebno sveto mašo
- cerkvenemu pevskeemu zboru, Moškemu pevskeemu zboru Razpotje, Mešanemu pevskeemu zboru Duri ter zboru Komorni zbor Ipavska za čudovito in slovesno petje na domu, pri sveti maši in na pokopališču
- gospe Martini Peljhan za organizacijo in vodenje pevskih zborov
- gospodu Ivu Preglju za prisotnost in molitve na domu, gospe Mirjam Kovšca, gospodu Lucijanu Troštu ter Jerneju Škvarču za prelepe tolažilne besede ob slovesu
- vsem Vam, dragi farani, za vsa izrečena sožalja, pomoč na domu v teh dneh, darove in predvsem hvala vsem, ki molite za pokoj njegove duše.

To je res največ, kar lahko storimo za pokojnega.

Hvala in Bog povrni.

Col, 14. 8. 2010

žalujoči svojci

V veri v življenje po smrti smo se še zadnjič zbrali ob tebi dragi Ivan, dolgoletni zborovodja in farni organist. Tvoji najbližji, prijatelji, sorodniki in znanci želimo ta trenutek, ko se za vedno poslavljáš od nas, biti s teboj. Vsakega od nas si na svoj način zaznamoval s svojo prisotnostjo in veliko dolgujemo tvojemu spominu.

V tem domačem kraju, kjer bo počivalo tvoje telo, si pred 63 leti prvič uzrl sončni žarek, zaslišal ptičje petje, se zastmel v pisane barve številnih cvetic. Tu si ustvaril družino, tu si delil svoje življenje drugim in sprejemal naše darove. Glasbeni talent, ki ti ga je Bog podaril, si skrbno negoval in prav gotovo ti bi bogato poplačano. Cerkvemu pevskeemu zboru si ostal zvest do zadnjega, saj si se še v nedeljo iz bolniške postelje pozanimal, kako je bilo z orgljanjem in petjem pri sveti maši v domači cerkvi. Čeprav nemočen, si skrbel, da so »mlade, nove pevovodkinje«, kot si jih ti poimenoval, peljale pevsko tradicijo Cola naprej. Srečevali smo se pri svetih mašah, na vajah, na romanjih, ob farnih slovesnih priložnostih, na družabnih piknikih na tvojem vikendu, ob praznovanju sv. Cecilije, zadnja leta na Sveti Gori pri mašah za colske pokojne pevce. Letos boš skupaj z

BELPORT

NOTRANJA VRATA

BELPORT d.o.o.

Col 3/a,

5273 Col

tel. 041 377 561

AVTOPREVOZNIŠTVO
ODKUP
IN
PRODAJA LEŠA

LAMPE JOŠKO

VIŠNJE 4; GSM: 041 647 692

OSTAL JE LE SPOMIN ... KO VALOVIL IN ŠUMEL JE PŠENIČNI KLAS

Bajc Ivan - Poliški piše pesmi za svojo dušo že od svojega 20. leta. Najraje opisuje dogodke, ki so se ga tako ali drugače dotaknili.

Kolikokrat ostane človek presenečen nad novico, ki jo povsem nepričakovano izve ob kaki nepomembni priložnosti? Ko le začudeno izusti: »O, tega pa nisem vedel!« Kolikokrat v življenju? Velikokrat, mogoče prevečkrat?

Ko v svojem hitenju za drobnimi vsakdanjostmi in »velikimi načrti« niti ne opazi soseda, kolega, sodelavca... Da se ta sosed, kolega, sodelavec ukvarja z nečim, kar si do tedaj niti predstavljati nisi mogel.

Tako sem v Vrhpolju pri teti Slavki, ki je praznovala devetdesetletnico, tudi sam presenečeno obstal, ko mi je njena snaha Magda ponudila list papirja, na katerem je bila napisana pesem.

»Poglej, kaj je Slavki napisal bratranec Ivan Poliški!«

Ivan je v rimah opisal Slavkino življenjsko pot in medtem ko sem bral, me je prešinila misel, da bi ga morali predstaviti v Colskem časniku. Saj je navsezadnje časnik temu tudi namenjen. Da poleg vsakoletnih novic in dogodkov predstavi tudi domačine, ki se ukvarjajo z nevsakdanjimi stvarmi.

Ivan je bil takoj za to, da se nekaj njegovih pesmi objavi, ob izbiranju le teh pa sva se pogovarjala o tem in onem. Kot najmlajši izmed desetih otrok je ostal zvest rodnim Policam, ne v rodni hiši, pač pa si je zraven zgradil novo. »Vse smo naredili na roke, ni bilo stroja zraven!« je ponosno dodal. Povedal je, da piše predvsem za svojo

dušo, pesmi pa so posvečene raznim osebam in dogodkom, ki so se ga dotaknili. Predvsem hude preizkušnje v življenju so tiste, ki »vznemirijo dušo« da si prižge »čik«, vzame v roke pero in prelije občutke na papir. »Tudi med spanjem me marsikdaj prešine kaka dobra misel, rima,« pove Ivan, »in takrat je treba vstati in jo zapisati. Če čakaš do jutra je ne boš več priklical v spomin.«

Mnogo pesmi pa je tudi takih, ki so napisane priložnostno, za praznik, rojstni dan, krst ...

S pisanjem se ukvarja že od svojega 20. leta, torej 50 let, z vmesnimi krajšimi in daljšimi odmori. Služba, družina s tremi otroki, gradnja hiše... so tudi zahtevali svoj čas.

Ko sem ga vprašal ali ve, koliko pesmi je napisal, je Ivan prostodušno priznal, da jih ni nikoli štel. Med pogovorom pa je na mizo postavil štiri zvezke formata A4, v katerih so napisane pesmi, pozneje pa je iz arhiva potegnil še nekaj map, polnih popisanih listov. Na vprašanje, če je kdaj razmišljal o izdaji kakšne zbirke pove, da to ni njegov namen, da le rad prelije svoje občutke v verze ter tu pa tam komu polepša praznovanje s kakšnimi verzii. »Veš, v tišini, samoti se v iskanju rim prav dobro počutim,« je še pristavil Ivan.

Lucijan Črnot

Spomini

Ko spomladi bo sneg skopnel
bom jaz v hribe pohitel,
tam kjer bila je domačija
sedaj je le velika podrtija.

Nekoč tam bilo je življenje
obdelane vse njive, a trpljenje,
oglašal se je zvonec krav
in pastirski vrisk iz planjav.

Tam živela uboga mati, žena
vojna bolezen ji je moža vzela
ostala ji je še stara mati in kup skrbi
in rojene male hčerke tri.

Fantje k njim radi so hodili,
da zale, pridne dekleta bi osvojili
ali dekleta so prebrisane bila
ker tam stroga vzgoja je bila.

Mati jim je vedno govorila
Bog ne daj da bi katera kaj grešila
imele so strah in trepet
zato so znale pošteno živeti.
Ko spomladi delo se je začelo
mater je kar molče skrbelo
ker moških rok ni bilo
da prijele bi za drevo.
Ali one mlade, pridne, deve
vola in plug so v roke vzele,
so orale, klešarle in gonile,
da krompir bi usadile.

Mati, vam gre zares hvala,
saj ste kmetovati znala, a mene imela rada
ko ste za mene najlepšo cvetlico
iz domačega vrta dala.

Sedaj je pogled žalosten obstal
na kraj, hišo, kjer sem nekoč vasoval
ki mi dal je cvetlico
v življenju meni za družico.
Ostaja samo še spomin na tiste dni
na mater in njene hčere tri
saj več let sem tam živel,
ali Bog jih je k sebi vzel.

Moja vasica

Križna Gora, Rob in planina
vedno si mi pred očmi,
v soncu lepo obsijana,
vasica v polju med rožami.

Lepo šumijo ji gozdovi,
v soncu polja se bleste,
v večernih urah družine molijo,
saj tukaj verni so ljudje.

Če tudi mnoge je pot vodila,
v šimi, daljni svet,
a lep spomin na vas domačo,
ostaja v srcu v nedogled.

Domov rad vsak se vrača,
v svoje polje sredi vasi,
da domače svoje jih objame
in spomine lepe obudi.

Tu med hribi je vasica,
na visokem hribu križ stoji,
v ravnini pa vasica Poljska,
Bog nad njo roko drži.

Naj molitev bo družina,
sreča naj ji sestra bo,
skromna, tiha tu ostani,
da med nami vera se ohrani.

»SUHOVRŠCI«

Na Suhem vrhu Suhega vrha je veja zagnala, iz skalovja se je strmo v višave pognala.... In je zraslo drevo – trdno, mogočno, visoko, s krošnjo razvejano in izjemno široko. Naj veter trga liste, naj burja lomi veje, ono pa še vedno vztraja in širi svoje meje. Ni je namreč močnejše korenike kot je ta, ki raste naravnost iz srca!

Da, in prav iz dna srca, iz ljubezni, iz hvaležnosti za življenje in iz spoštovanja do naših prednikov, do naših korenin, se je porodila ideja o srečanju suhovrške rodovine. Zagrabili smo z vso vnemo, že na prvih sestankih naredili plan, določili datum in kraj srečanja in poslali vabila. Odzivi nanje so bili večji od pričakovanih. Na začetku smo rekli: vseh skupaj z družinami nas je okrog 600, če se jih prijavi tretjina (200), bomo žur izpeljali. V treh tednih se nam je javilo 350 rodoljubov. Ni kaj oklevati, srečanje je nujno potrebno. Malo je zaškripalo med organizatorji, vendar po rahlem sunku poguma, korajže in prirojene trme smo zadevo peljali naprej. In ponosni, zadovoljni in hvaležni smo vsem, ki ste se srečanja udeležili, z udeležbo potrdili pripadnost svojim staršem in prednikom, ki so s trpljenjem in težkim življenjem Suhi vrh zaznamovali, ga razširili po okoliških krajih in ga nenazadnje ponesli tudi čez ocean, širom po svetu.

Suhovrška rodbina je stara 115 let. Takrat sta se v Suhi vrh naselila Ferdinand Kobal (Jurčkov iz Podkrajca) in njegova žena Marija Korenova. Zakonca sta premoženje kupila. V 42-ih

letih skupnega zakona se jima je rodilo 15 otrok. Enajst od njih je širilo veje v bogato suhovrško krošnjo. Razmere so bile težke, garanje je bilo od zore do mraka, vendar je Suhi vrh zaživel v posebnem čaru in živahnosti. Pri hiši ni manjkalo razposajenosti, prav tako pa tudi ne lačnih ust. Kljub preizkušnjam in včasih kruti usodi je življenje teklo dalje. Verjetno se je prav zato otrokom v srce kaj kmalu vpila delovna žilica. Že v rani mladosti so mogli in znali prijeti za razna kmečka in gozdarska dela, fantje so veliko pomagali pri oglarstvu in kuhanju apna, dekleta pa so imela na skrbi njive, gospodinjstvo in najmlajše brate in sestre.

1920. leta je oče Ferdinand kupil v Višnjah še eno kmetijo in se nanjo preselil skupaj z ženo in tistimi odraščajočimi otroki, ki so mu že bili v pomoč pri delu. To je bilo okrog leta 1923 – 24. Mogoče se malo trdo sliši, pa vendar je v tistem trenutku družina razpadla. Tako so bili suhovrški bratje in sestre razdeljeni na dve domačiji. Teško si predstavljamo trpke in neprijetne občutke otrok, še težje si razlagamo početje staršev, a taka je bila zgodovina Suhovršcev.

Starša se v Suhi vrh, po preselitvi v Višnje, nista nikoli več vrnila. Oče Ferdinand je umrl kot lastnik suhovrške kmetije v Višnjah, mati Marija pa je ob boleznih v zadnjih letih življenja bivala pri hčeri pri Cergolu. V Suhi vrh se je vrnil sin Gregor in si tam ustvaril družino. Od njegovih otrok je doma ostal sin Ivan, si zgradil nov dom in širil krošnjo na drevesu. Kmetijo je potem podedoval sin Maks, ki si je na mestu, kjer je stala prva suhovrška hiša, postavil lep vikend, na katerega se rad vrača. Staro hišo so po natanko 100. letih porušili, ker je bila dotrajana.

In ko se še enkrat zazremo v preteklost naše rodovine, ugotovimo, da je naše drevo izjemno močno. Iz korenike, ki je bila zasajena pred 115. leti, je do danes vzbrstelo neverjetnih 475 novih listkov na drevesu, in še poganjajo popki, ki kažejo svetlo prihodnost. Po drugi poti pa kaže, da smo Suhovršci trden rod, saj nas je v dobrem stoletju zapustilo le 40 krvnih sorodnikov, od tega je bilo skoraj polovica tragičnih, nenaravnih smrti. Tu se kaže močna volja do življenja Suhovršcev, ki so izkusili žalost ob trpljenju ter nezgodah svojih bližnjih. Vztrajnost in trdoživost nam narekujeta, da moramo sprejeti hude preizkušnje kot del življenjske poti in kljub skeleči bolečini v srcu stopati naprej povezani v ljubezni.

S takim ciljem v srcu smo se letos na zadnjo julijsko soboto žlahtniki zbrali na izviru naših korenin, na Suhem vrhu. Namen organizatorjev je bil zbrati suhovrške rodoljube v prijetnem, domačem in nenazadnje družinskem vzdušju. Zares je bil to dan, ko nam je uspelo nekaj nepopisnega. Veliko članov suhovrške krvi je dokazalo predanost, pripadnost in povezanost krvi, ki se pretaka po suhovrškem ožilju. Okrog 400 ljudi je z

navdušenjem napolnilo šotor in okolico na Suhem vrhu. Po tednu slabega vremena nas je objel čudovit sončen dan s pogledom na morje in na drugo stran vse tja do Triglava.

Druženje smo pričeli že dopoldan s sveto daritvijo, ki jo je ob somaševanju našega župnika Lojzeta Šinkovca, vodil škof Jurij Bizjak, ki tudi izhaja iz naše rodovine, vendar še nekaj kolen nazaj. Med prijetnimi pogovori in spoznavanju drug drugega smo nato prisedli h kosilu s pridihom domačnosti, popoldne pa pričeli s spomini na bogato preteklost suhovrške rodovine. Na platnu nas je Nadja popeljala skozi zgodovino Suhega vrha, mnogi so za marsikatero informacijo slišali prvič, na fotografijah smo si ogledali vse naše prve prednike, ki so danes že vsi pokojni. Zanimivi so bili tudi podatki o najstarejši udeleženci srečanja (Jožefi Kobal – suhovrški nevesti iz Višenj), o najstarejši pričujoči žlahtnici (Slavki

Ambrožič – Severjevi) in o najmlajšem udeležencu (Gorazdu Bajcu – Cerogolovemu) Člani naše velike družine smo na srečanju prejeli krasno sliko suhovrškega družinskega drevesa. Podatke za drevo smo zbirali organizatorji, umetniško delo pa je nastalo pod rokami Ane Trošt, po žilah katere se prav tako pretaka suhovrška kri. Vsa drevesa so bila deležna blagoslova s škofove strani in upamo, da bodo udeležencem v lep spomin na neponovljivo srečanje.

Četudi »Suhovršcem« pripisujejo mulasto trmoglavost, pa znamo popraviti vtis z marljivimi rokami in izjemnim darom za glasbo. Da je temu res tako, jasno pričajo kar tri narodno zabavne skupine v naši rodovini in še cela paleta odličnih glasbenikov. Na omenjenem srečanju smo z veseljem napeli ušesa in prisluhnili melodijam rodnih ansamblov Nanos, Gorski cvet ter Ansamblu Ivan Benčine s prijatelji. Meh so razigrano raztezali tudi ostali

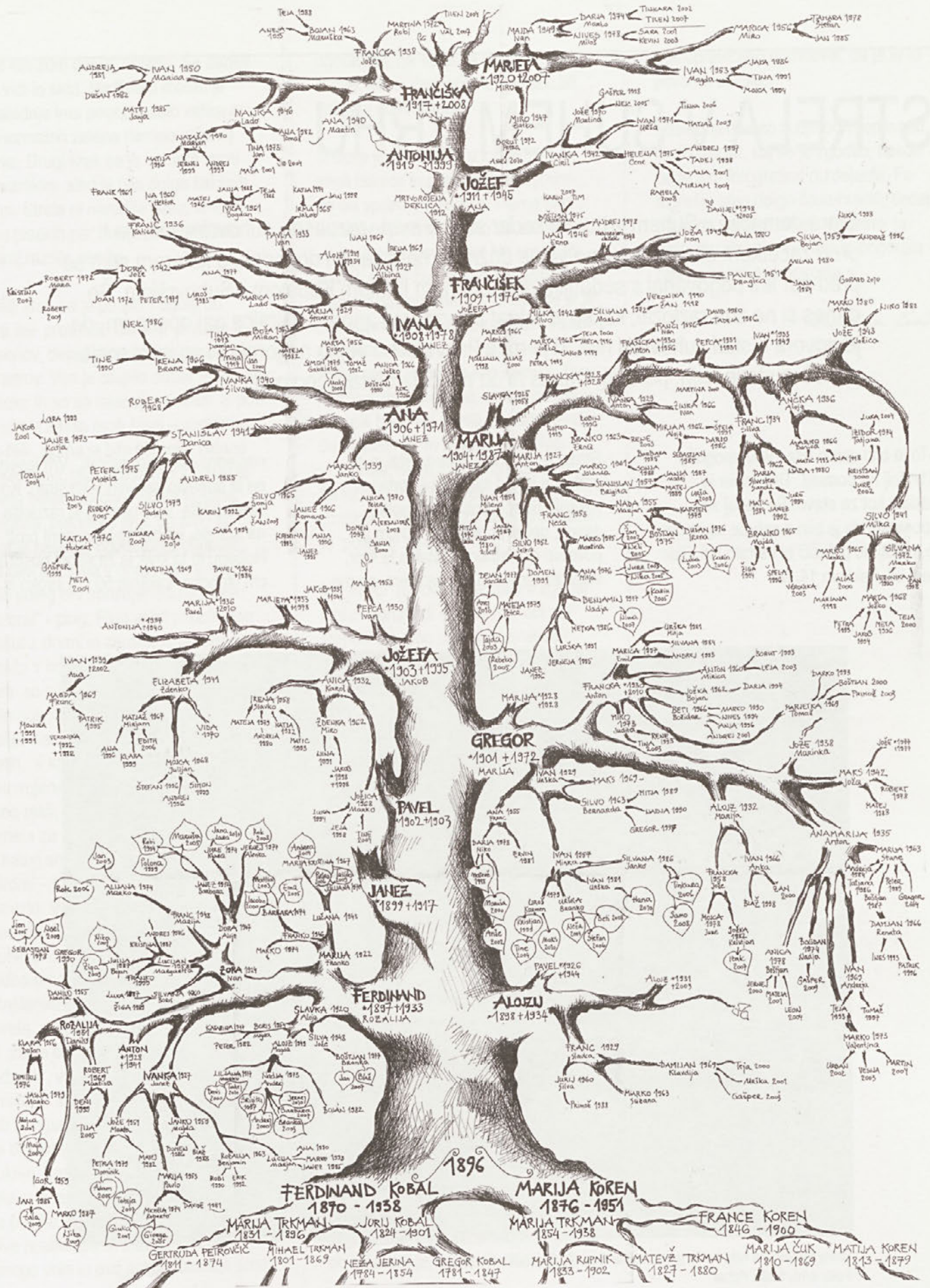
harmonikaši naše krvi in tako se je uživanje ob okusni hrani in pijači, rajanje, brušenje peta ter prepevanje ob poskočnih ritmih domače glasbe iz sobotnega dopoldneva globoko prevesilo v svetlo nedeljsko jutro. Bilo je enkratno. Čeravno je tu pa tam po licih spolzela kakšna drobna solzica, so se nam obenem ustnice širile v nasmeh. Domače vzdusje, ki je odmevalo v zraku, nas je povežalo in drug drugemu smo z dobro voljo poklonili čudovit suhovrški dan.

Da bi dobra volja in zdravje »Suhovršcem« služila še na mnoga leta, to so bile želje, ki so ob slovesu trepetale v srcih članov naše krvi. In če nam bo usoda res namenila to dvoje, potem se zagotovo ni bati, da bi se čez kakšnih 100 let ponovno zbrali in poveselili v še večjem številu!

Mirjam Kovšca

Pa se najdi v tej množici, če se moreš.
Foto: arhiv Mirjam Kovšca

Blizu 600 lističev je pognalo Suhovrško drevo.
Foto: arhiv Mirjam Kovšca

STRELA V SUHEM VRHU

Stara domačija v Suhem vrhu, od koder se je v svet »razpasel« suhovrški rod, je ti pred začetkom druge svetovne vojne doživela nenavaden dogodek, o katerem sem se pred par leti pogovarjal s sedanjim gospodarjem Ivanom Kobalom - Suhovrškim. Še danes si ne zna razložiti, kaj se je takrat pravzaprav zgodilo. (Bralce naj opozorim, da je govora o stari suhovrški hiši, ki je med 2. svetovno vojno pogorela in so jo kasneje, po točno stotih letih, porušili. Danes ni od nje ostalo praktično nič).

»To je bilo okrog leta 1940, mogoče 41. Bolj na pomlad. Tisti večer je padalo kot za stavo. Še sedaj se spomnim, da je bilo s sobote na nedeljo, nekaj po polnoči bi moralo biti. Star sem bil kakšnih 14. let.

Strela je udarila v jesen, stal je ob poti in je bil od stare hiše oddaljen kakšnih 50 m (proti jugozahodu). Jesen, debel je bil okrog 80 cm, je povsem razcefralo. Ostal je le štor, visok kakšne 4 m, ob katerem so me

naslednji dan fotografirali. Vrh jesena pa je odneslo kakšnih 50m stran. Ko je strela prišla v zemljo, se je razdelila na tri dele, en del se je usmeril proti Robarju in ta krak je za seboj pustil 10 cm globoko, kakšnih 50 cm široko in

Stara Suhovrška hiša kot jo je upodobila Darinka Bajc iz Podkraja.
Foto: arhiv Maks Kobal

več kot 20m dolgo brazdo. Še danes se vidi to sled. Na tistem mestu je naslednja leta pognala zelo velika in nenormalno zelena (temno zelena) trava. Drugi krak se je usmeril proti Škvarškim sled je bila dolga kakšnih 30m. Strela ni naredila jarka, le tu pa tam (vsakih par metrov) se je videlo nekaj razrite zemlje.

Tretji krak pa je po žični ograji ob poti šel proti hiši. Ob poti je raslo 6 jesenov, debelih kakšnih trideset centimetrov. Vse je olupilo dober meter na visoko in so se kasneje posušili. S poti je strela zavila proti štirni – vodnjaku ob hiši. Štirna je bila okrogla, zidana iz kamnja, globoka okrog 2,5m in je imela betonsko dno. Strela je štirni dvignila betonsko dno, da smo jo morali kasneje popolnoma obnoviti, od tam je zavila v drvarnico. V njej je bilo poleg drv spravljeno tudi „drevo za orat“ - plug. Plug je bil popolnoma zasut z drvni in zemljo. Iz drvarnice je zavila v hram, kjer smo imeli krompir, tam so bile tudi kadi - „vrne“. Ene so bile prazne, v nekaterih pa je bilo kisl zelje. Kadi so bile razmetane, ena od tistih, v kateri je bilo zelje, pa je bila prevrnjena. Nad kletjo, „na musužu“ smo rekli, je bil lesen „bank“ (posebna omara za spravilo žita op. pisca), v kateri smo imeli spravljene stare „fedre“ - vzmeti od žimnic in drugo železje. Vse je bilo razmetano daleč naokoli. Od tam je šla skozi zid v staro kuhinjo – izbo, tam je iz zida iztrgala zidno omaro, v kateri so bile razne steklenice in podobna šara. Omaro je strela razbila in razmetala steklenice. V izbi je bilo tako, kot da bi „strela udarila“, vse razmetano in večinoma uničeno. Iz izbe je šla v „štalo“ - hlev, ob tem pa je naredila skozi zid, debel je bil okrog 80 cm, povsem okroglo luknjo premera kakšnih 20 cm. V hlevu je selektivno pobila živino: prvo je pustila, drugo je ubila, nato spet dve pustila, pa dve ubila. Ubila je enega vola in dve junici. Kasneje smo

ugotavljali, da so ubite krave verjetno ležale, ker si drugače ne da razložiti, zakaj ni pobilo vseh.

Iz štale je šla v lopo, v kateri smo imeli listnico in prašiče. Nad listnico so bili spravljene vozovi. Trame nad listnico je polomila, tako da so preme vozov padle v svinjake. Na srečo so prašiči ostali živi, saj so se zlomljeni tramovi naslonili na zid. Iz listnice si je „utrla“ pot skozi zid na prosto, za sabo pa pustila kakih 5 cm veliko luknjo. Pravzaprav je odbila kos kamna. Ta luknja v zidu je ostala, dokler nismo porušili hiše. Po zemlji je nadaljevala še kakšnih 20 m proti vzhodu, kjer je izginila. Ko je zapustila listnico je za njo ostal plitev jarek, kot da bi z „črtalom“ – plugom za sajenje krompirja potegnil brazdo.

Mi „mulci“ (otroci) smo spali v zgornji izbi in ponavadi smo se ponoči zaklepali. Ko smo zaslišali „direnđaj“ okrog hiše (poka nismo slišali), smo se potuhnili, tako da so starši morali vdreti v sobo. Zjutraj, ko se je stvar vsaj malo podela, smo bili pošteno okregani, ker se nismo takoj oglasili. Glede na razdejanje v hiši so starši upravičeno domnevali, da se je kaj hudega pripetilo tudi nam. Koder se je pomikala strela, je s sten pometalo omet, vse šipe so popokale in spomnim se, da so bila nekatera okna še dolgo potem zabita z deskami, saj ni bilo denarja, da bi kupili nove šipe naenkrat.

Stara hiša v Suhem vrhu je bila dolga 32m, tako da je strela od mesta, kjer je udarila v jesen, pa do mesta, kjer je izginila v zemljo, prepotovala vsaj 100m.

Bliskanje in pok v Suhem vrhu je od Robarja videl Lojze Sajovcev z Vodice, ki je bil ravno takrat „na kontrabantu“ - tihotapil je usnje za podplate iz stare Jugoslavije v takratno Italijo. Prihitel je do hiše, saj je, glede na silen blisk in

pok upravičeno domneval, da je le to povsem uničilo.

Naslednji dan so ljudje od vsepovsod hodili gledat, kaj se je zgodilo, nekdo pa je tudi fotografiral razdejanje. Fotografijo smo dolgo časa hranili, sedaj pa je ne najdem nikjer. Verjetno je izginila v požaru, ko nam je pogorela hiša, o kateri sva govorila. «

Lucijan Eršič

COLSKA GARTROŽA 2010: JOŽE TROŠT

Colski rojak Jože Trošt je bil rojen 12. maja 1940. Kljub dejstvu, da je večini dobro poznan, naj nekaj besed povemo o njem. Je duhovnik, skladatelj, zborovodja in pedagog. Leta 1966 je zagovarjal diplomu na Teološki fakulteti v Ljubljani. V letih 1967–1970 je na papeškem inštitutu za cerkveno glasbo (Pontificum Institutum Musica Sacra) študiral cerkveno glasbo, nato pa v obdobju 1973–1977 še dirigiranje in kompozicijo na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Že od leta 1970 je regens chori ljubljanske stolnice. Med leti 1970 in 2003 je bil profesor cerkvene glasbe na Teološki fakulteti v Ljubljani. Prav tako je leta 1971 obnovil Orglarsko šolo v Ljubljani. Iz njegovega dela, predvsem na področju cerkvene glasbe, je zraslo veliko priznanih zborovodji, organistov in dobrih pevcev.

Jože Trošt je pomemben član skupine slovenskih skladateljev duhovnikov, ki bogatijo izbor tako sakralnih kot tudi posvetnih skladb v našem prostoru. Njegov opus je zelo obsežen. Največ je zagotovo sakralnih del: oratorij Blaženi Anton Martin Slomšek, devet kantat, preko dvajset maš za različne zasedbe, rekviem ter skupno okrog tisoč zborovskih skladb za moški, mešani, mladinski in ženski zbor. Napisal je tudi nekaj orkestralnih skladb, komornih del in samospevov. Če jih omenimo samo nekaj, priredbe ljudskih, (*Drežniška, Na svetu lepšega cira ni, Pastirče malo*), različne umetne skladbe na besedila več piscev, (*Ave Marija doni čez ravan, Tisoč let, Prelepi kraj domači kraj*) (napisana ob 40. obletnici Mopz Razpotje), cerkvene skladbe na liturgična besedila in druge. Veliko skladb je napisal po naročilu, na prošnjo in željo dirigentov, organistov.

Z gotovostjo lahko trdimo, da je gospod Jože Trošt s svojim zares obsežnim opusom slovenski glasbeni prostor napolnil z njemu lastno in prepoznavno glasbo. Njegove skladbe se prepevajo in izvajajo v celotnem našem prostoru, z njegovim imenom pa se med ljudi, ki se srečujejo z njegovo glasbo, širi tudi ime naših krajev. In nenazadnje, vsak colski pevec, ki je pel, poje oz. bo pel v enem izmed zborov na Colu, se je in se bo z glasbo gospoda Jožeta Trošta srečal in jo prepeval, obenem pa s ponosom pomislil, da je Jože naš rojak.

Društvo Trillek zato gospodu Jožetu Troštu za vse dosedanje delo na področju dirigiranja in skladanja glasbe ob njegovi 70-letnici podeljuje

COLSKO GARTROŽO ZA LETO 2010.

